

№ 50 (59) 12 – 18 ГРУДНЯ 2008 р.

ОБШУК ФЕМІДИ
Мільйон доларів
у помешканні судді.
Стор. 22

**СПАДОК
ПАТРІАРХА**
Російська церква залежить
від українців. Стор. 34

**СТАНЬ
ПАРФУМЕРОМ**
Як вибрати запах.
Стор. 64

ДЕФІЦИТ

**це краще,
ніж банкрутство.
Стор. 28**

Передплатіть журнал

Тиждень

український www.ut.net.ua

та візьміть участь у розіграші

10-ти сертифікатів на суму 3 000 грн від «ЦЕНТРАЛЬНОГО БУДИНКУ МЕБЛІВ» та 10-ти швейцарських годинників від ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ГОДИННИКОВОГО ЗАВОДУ «КИЇВСЬКА РУСЬ»

*ЦЕНТРАЛЬНИЙ БУДИНОК МЕБЛІВ: м. Київ, бул. Дружби Народів, 23; телефон: (044) 2000067

**Перший український годинниковий завод «КИЇВСЬКА РУСЬ»
Гуртовий продаж:
За інформацією з продажу в регіонах України та за кордоном звертайтеся за тел.: 538-14-15, 592-75-28, 592-75-29, 592-97-28, 592-97-29.
Роздрібний продаж: м. Київ: ТЦ «Метроград», магазин «Золотий Остат» (м. Майдан Незалежності);
Магазин «Перлина», м. Київ, вул. Хрещатик, 21

ПРИЗИ НАДАНІ

центральний БУДИНОК МЕБЛІВ

КИЇВСЬКА РУСЬ
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГОДИННИКОВИЙ ЗАВОД
member of EDELWEISS GROUP

УМОВИ АКЦІЇ: Передплатіть журнал «Український ТИЖДЕНЬ» на 2009 рік не менше, ніж на 6 місяців та надішліть до 26 грудня 2008 року оригінал передплатного абонементу на журнал «Український тиждень» та купон, в якому зазначено приз, який Ви хотіли б виграти, за адресою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 2а, редакція журналу «Український тиждень».
ВІВ! До участі в акції приймаються оригінали передплатних абонементів з чітким відтиском касового апарату або квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами, мають бути зазначені: телефон, адреса, ПІБ. Результати розіграшу будуть надруковані в тижневику «Український ТИЖДЕНЬ» в першому номері за 2009 рік, а також розміщено на сайті www.ut.net.ua

Оформити передплату ви можете:

1. У редакції:
 - заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК» МФО 322012 Код ЄДРПОУ 35392656 За передплату на журнал «Український тиждень»);
 - розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
 - оплатити її у найближчому відділенні банку;
 - відправте копію сплаченого бланку замовлення (квитанцію про оплату) та купон із обраним призом:
 - * факсом: (044) 503-37-41 (40);
 - * поштою: ТОВ «Український тиждень» вул. Васильківська 2а, м. Київ, 03040

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць – 14 грн;
- 3 місяці – 42 грн;
- 6 місяців – 84 грн;
- 12 місяців – 168 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319;

3. У передплатних агенціях:

- м. Київ: ЗАТ «Передплатна агенція «KSS», Агентство передплати та доставки «Бліц – Преса», ТОВ Передплатна агенція «Статус», АТЗТ «САММІТ», ТОВ «ПресЦентр»; ТОВ «Фірма Періодика», ТОВ «ВПА», Агенція передплати «Меркурій»;
- Інші міста: ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь), Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта), «САММІТ-Харків», «САММІТ-Кременчук», ДП «САММІТ-Дніпропетровський», ТОВ «ПресЦентр» (м. Запоріжжя), ТОВ Агенція передплати «Меркурій» (м. Кременчук), ТОВ фірма «Меркурій» (м. Дніпропетровськ, м. Новомосковськ, м. Павлоград), ТОВ «Донбас-Інформ» (м. Донецьк) ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) ПП «Медіа-Новості» (м. Полтава), ТОВ НВП «Ідея» (м. Донецьк)

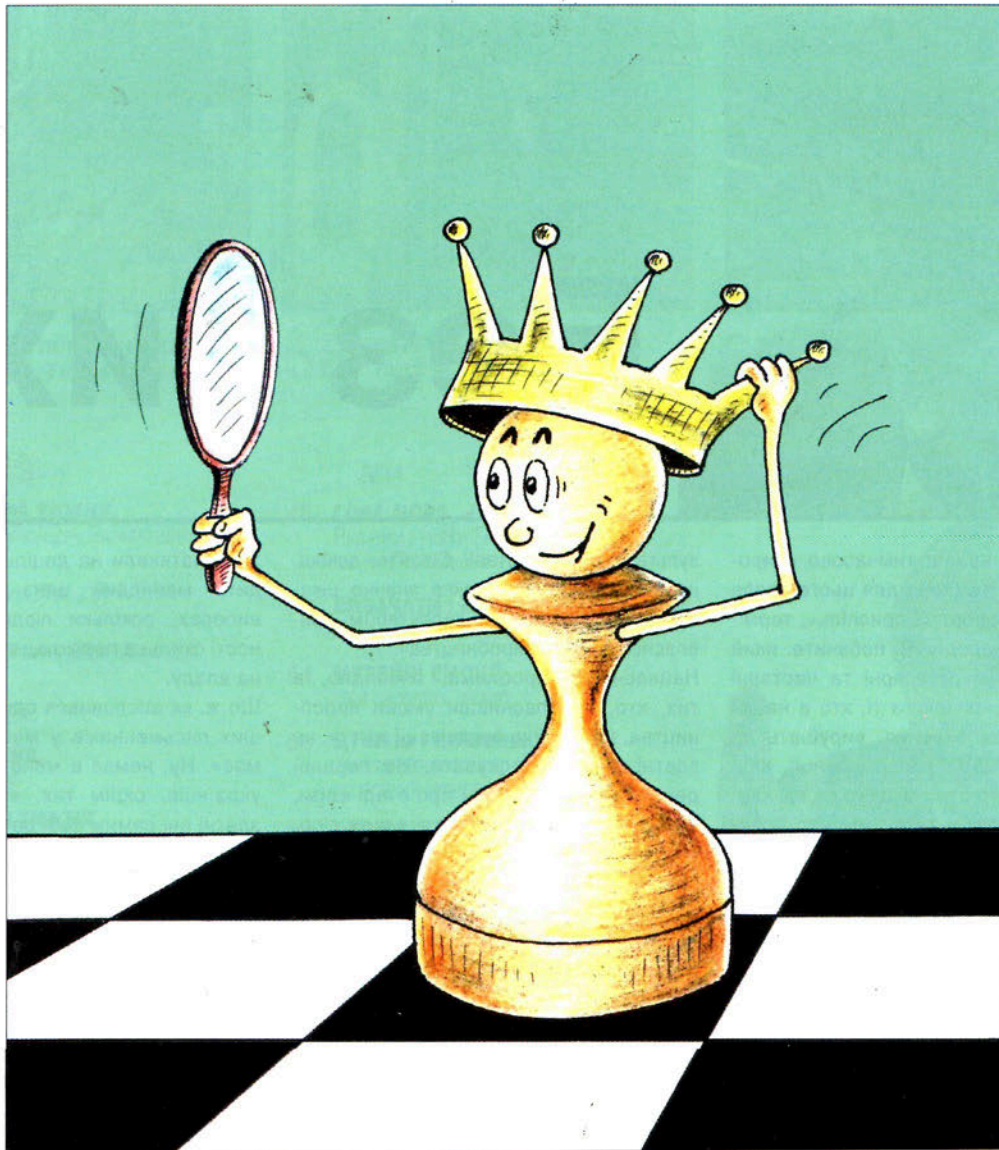
За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 503-37-41 (40) Менеджер з передплати Семяновська Каріна kta@ut.net.ua

УВАГА: грошовий еквівалент призів не виплачується та не компенсується. Під поняттям «отримання призу» мається на увазі можливість придбати приз за 1 гривню.

ГОДИННИК
СЕРТИФІКАТ

Нарешті Верховна Рада обрала собі голову. Відтепер крісло спікера посідатиме Володимир Литвин – керівник

і непереборний потяг. Як обирали нового спікера, читайте на стор. 20. Малюнок Олександра Барабанщикова

найменшої парламентської фракції. Вкотре підтверджується давня істина: доки великі світу чужаться, усі

ласі шматочки отримують маленькі й неприємні пішки. Особливо, якщо вони мають до цього шматочка великий

Тижень
КРАСНОДАРСЬКА ПРАВА

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тижень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчинський
Заступники головного редактора
Павло Солодько, Наталя Васютин
Редактори Анатолій Бондаренко,
Дмитро Губенко, Роман Кабачий,
Ігор Кручик, Андрій Лаврик,
Катерина Ліпа, Сергій Лук'яничук,
Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент
Марія Старожилська
Журналісти Анна Бабинець, Богдан Буткевич,
Василь Васютин, Сергій Гузь,
Інна Завгородня, Антон Зікора, Вероніка Кіфчак,
Олександра Киричук, Наталя Петринська,
Олена Чекан, Валентина Кузик
Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайту Таня Овчар

Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Дизайнери Ганна Єрмакова,
Тимофій Молодчиков, Юрій Доббах
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чеменьов, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стовпова
Директор з реклами Олена Карпенко,
(050) 353 9060, e-mail: karpenko@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталя Сал'ян
Відділ розповсюдження Наталя Астаф'єва
Відділ маркетингу Ганна Кашейда

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-1889Р від 13.06.2007 р.
Друк ЗД «Блц-ПРИНТ»,
Київ, вул. Довженка, 3
№ зам. 60893
Наклад 30 700
Адреса для листування
03040, Київ,
вул. Васильківська, 2 А
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 503 3740
Виходить щоп'ятницю
Розповсюджується
в роздрібній торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

Без них

ЮРІЙ МАКАРОВ
шеф-редактор

За два тижні країна тимчасово осиротіє. От побачите (хоча для цього треба поїхати в аеропорт «Бориспіль», термінал «А», міжнародний), побачите, який натовп буде на регулярні та чартерні рейси. Криза кризою, а ті, хто в нашій країні приймає рішення, вирушать до Австрії, Швейцарії, Італії, Франції. Хіба що окремі патріоти погодяться на карпатський Буковель. На весь час новорічних та різдвяних свят (і це, запевняю вас, не сім легальних днів, а практично всі п'ятнадцять) залишимося без еліти. Без міністрів та депутатів, без голів адміністрацій та їхніх заступників, без президентів банків і будівельних компаній, без генеральних директорів торговельних мереж та комунальних підприємств.

І тепер припустімо, що в один із цих днів у нас буде перекрито державний кордон... на в'їзд. Усі залишаться там. На місяць, на рік, назавжди... Уявили? За decision maker'ів я не турбуюся, вони там у Швейцарії напевне мають хоча б по одному рахуночку. А от ми як без них? Ні, ви розумієте, криза залишається, а їх немає! Чи стане нам легше?

Звісно, ділити суспільство на своїх і чужих, на «їх» і «нас» – це примітив, але час від часу задля наочності необхідні певні спрощення. Ну, наприклад: хто ще встиг повчитися в радянському виші й складав Карла Маркса? Пам'ятаєте, в чому полягає «основна суперечність капіталізму»? Правильно, між суспільним характером виробництва та приватним характером привласнення... чого? Ре-

зультатів виробництва? Сідайте, двійка, не зараховано. В Маркса значно цікавіше: «та приватним характером привласнення умов виробництва».

Найнаочніша проблема, очевидно, в тих, хто, привласнивши умови виробництва, розподілу, організації життя, не здатні ними порядкувати. Не перший день точаться розмови про старі еліти, що не гідні свого народу, а також гіпотетичні «нові еліти», що буцімто здатні вивести Україну з глухого кута. Мовляв, якщо нинішніх лідерів замінити молодими, все водночас налагодиться: мери припинять брати хабарі за землевідведення, міністри відмовляться від нецільового використання бюджету, а парламентарі почнуть дбати про покращення інвестиційного клімату. Але, як показує практика, «нові» дуже швидко стають «старими», тільки зі ще нестримнішими апетитами. І в Куршевель однаково їздять ті й інші. Висновок?

Шанований політичний клуб – один із тих, що виборює майку лідера серед мозкових центрів і намагається підтвердити сам факт існування таких в Україні – розіслав нещодавно заяву про відповідальність за політичну кризу, плід напруженої експертної роботи. Серед винуватців зазначено: політичних лідерів та державних діячів (усіх без винятку), політичні сили (всі без винятку), політологів та політтехнологів (усіх гамузом), а також власників ЗМІ та соціологічні служби. Коротше кажучи, невинних нема. Окремо згадано безвідповідальних рядових виборців. Деякі експерти клубу навіть про-

зоро натякали на доцільність запровадити майновий ценз на участь у виборах, оскільки людина без власності схильна перекладати свої рішення на владу.

Що ж, як висловився один лиходій, «інших письменників у мене для вас немає». Ну, немає в мене для вас інших українців, окрім тих, які сьогодні не здатні ані самим собі дати раду, ані висунути відповідальних лідерів. Що ж мені робити? Повіситися, емігрувати, оголосити війну проти всіх? Лише один бачу вихід. Шукати однодумців. Людей однієї групи крові. Ну, знайшли ж ми одне одного чотири роки тому! Сталося це за екстремальних обставин. Тож, можливо, це вдасться й у повсякденному житті, хай навіть скаламученому кризою? «Вони» ж уміють групуватися заради того, щоби змінити тарифну ставку чи приватизувати об'єкт. Ось і нам доведеться навчитися кучкуватися, щоби захищати свої інтереси. Те, що американці називають «третій сектор». Мені, скажімо, ближче гуманітарні проблеми: книжечки, симфонічний оркестр, пам'ятник. А хтось може об'єднатися, щоби ці паскуди врешті-решт за нашу ж квартплату й податки полагодили ліфт у 16-поверховому будинку чи поклали асфальт. Є люди, які виступають проти незаконних забудов у Києві. Є такі, хто намагається повернути історичну пам'ять. А хтось, наприклад, опікується дітьми з синдромом Дауна. Завдань, які роблять нас людьми, не бракує. Інколи, дуже зрідка, вони навіть не виключають зимових канікул за кордоном.

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕКЕНЬСЬВ

48 **МОРСЬКА ПОЛТАВЩИНА**
Рибний день **Тижня** у Градизьку

ФОТО: ЛЮБКА ПІВЛОВ

58 **СЕРП І ЛОТОС**
Непал як одкровення

ФОТО: AP

68 **«СТАРІ» ЗНАЙОМІ**
Як битиметься хлопець
найсексуальнішою у світі дівчиною

ОБРАЗ

1 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.**
Малюнок Олександра Барабанщикова

ОСОБИСТА ДУМКА

2 **БЕЗ НИХ**
Авторська колонка Юрія Макарова

НА ЧАСІ

4 **ФОТО ТИЖНЯ.**
Розгул анархії

6 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Без суду і слідства

11 **ОЦІНКА.**
Японці прорвалися до Києва

12 **СУБ'ЄКТИВ.** Жарт історії

ВПРИТУЛ

14 **КУЛЬТОВИЙ ДІАСПОРЯНИН**
Берлінський професор Богдан Осадчук
про російсько-німецьку дружбу

18 **СУД СУДОМ ПОГАНЯЄ**
Школяр заборонив тестування

20 **КОАЛІЦІЯ ІМЕНІ ЧЕРВОНОЇ ЗІРКИ**
Литвин став спікером завдяки
комуністам

22 **СУДДІ МЛІЮТЬ**
Мільйонери від Феміди: підсумки обшуку

26 **ГРИВНЯ-МАРІОНЕТКА**
У який бік тягне національну валюту

28 **ДЕФІЦИТ СКАРБУ НАЦІЇ**
Кожен знає, чому виникла криза,
і **Тиждень** також

32 **АВТОМОБІЛЬ-ПРИМАРА**
Дешеві машини тільки в рекламі

34 **ЗМІНА ПАТРІАРХА**
Хто очолить Російську церкву,
залежить від українців

ТЕМА ТИЖНЯ

38 **ІСТОРИЧНА ПОЛІТИКА**
Без неї хоч стій, хоч падай

МИ

48 **ГОРЕ-МОРЕ**
Рибалки і рибки Градизька,
що на Полтавщині

52 **ВИБАЧАТИ І ВИБАЧАТИСЯ**
Підручник із примирення

54 **МУЗЕЙНІ ЕМОЦІЇ**
Вам зроблять цікаво

56 **ДУШЕЮ І КИШЕНЕЮ**
Життя в експозиції:
угорський експеримент

57 **БУДІВЛІ ТИЖНЯ**
Собор Святої Софії,
Київ, 1017 рік

НАВІГАТОР

58 **СЕРП І ЛОТОС**
Подорож **Тижня** –
у Непал через діру у Всесвіті

64 **ГІРКА НОТА ДЛЯ ШАТЕНКИ**
Мистецтво вибору парфумів

66 **ОСОБИСТИЙ РЕАКТОР**
Мирний атом уже працює в хаті

68 **«СТАРІ» ЗНАЙОМІ**
Віталій Кличко готується
до передноворічної перемоги

70 **МОМАФІКАЦІЯ
УКРАЇНЦІВ**
Наші митці в нью-йоркському
MUSEUM OF MODERN ART

74 **ВЕЛИКЕ
ТВОРЧЕ ЯБЛУКО**
Авторська колонка Іди Ворс,
художниці, журналіста-концептуаліста

76 **ВІДГУКИ.**
Вистави, фільми, виставки,
книги, музичні записи

78 **АНОНСИ.**
Коротко
про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів **Тижня**

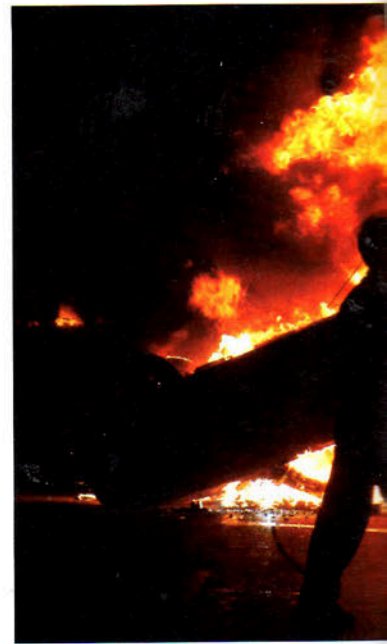

ФОТО: УНАНІ

20 **ЧЕРГОВА ТИМЧАСОВІТЬ
ЛИТВІНА**
Ще один спікер став ним вдруге

МАЛЮНОК: АНДРІЙ СМОЛЕНКО

| НА ЧАСІ |

Розгул анархії

Найбільша за останні 25 років хвиля заворушень прокотилася Грецією. Почалося все 6 грудня, коли від кулі поліцейського в Афінах загинув 15-річний підліток. Як установило слідство, він входив до групи з 30–50 анархістів, які закидали камінням поліцейське авто. За версією поліцейського, куля потрапила у груди підлітка рикошетом. Свідки ж стверджують, що правоохоронець холоднокрівно застрелив жертву. Інцидент спровокував масові акції протесту в багатьох грецьких містах. Лише у столиці за допомогою пляшок із запальною сумішшю прихильники лівих партій та анархісти підпалили сотні магазинів, автомобілів, квартир і автобусних зупинок. Поранення дістали щонайменше 40 осіб, зокрема 12 поліцейських. Тільки 8 грудня правоохоронці затримали майже 200 осіб, яких звинувачують у вандалізмі, пограбуваннях і нападах на представників поліції. Опозиція одразу закликала уряд країни піти у відставку в зв'язку із заворушеннями. Прем'єр-міністр країни Костас Караманліс запевнив громадськість, що його Кабінет діє правильно, обізвав учасників заворушень «ворогами демократії» і пообіцяв покарати винуватців найближчим часом «у пам'ять про загиблого хлопця», з якого все почалося.

Примітно, що анархісти інших країн на підтримку своїх грецьких однодумців влаштували напади на посольства та консульства Греції. Такі інциденти зафіксовано у Берліні та Лондоні.

© GOTO, REUTERS

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

**ВАДИМ
РАБИНОВИЧ**
не продає свого
медіа-холдингу

Президент Media International Group спростовує інформацію щодо продажу холдингу. Рабинович пояснив, що йдеться лише про об'єднання медіа-активів двох партнерів: його холдингу і журналу «Папарацци», який належить сімейству Арфушів.

**КОСТЯНТИН
БОНДАРЕВ**
заважав СБУ

Генпрокуратура та СБУ звинуватили депутата від БЮТ у намаганні перешкодити роботі слідчих. Це трапилося, за даними СБУ, під час розслідування справи щодо утримання спеціалізувалося на незаконному відшкодуванні ПДВ, шахрайстві та контрабанді.

НІНА КАРПАЧОВА
назвала Україну країною
бідняків

Парламентський омбудсмен заявила, що на сьогодні 70% українців перебувають за межею бідності відповідно до критеріїв бідності Світового банку. За її словами, це означає, що переважна частина українців живуть не більше, ніж на три долари на день.

**ВАЛЕРІЙ
КОНОВАЛЮК**
залишився без погонів

Міністр оборони Юрій Єхануров позбавив депутата від ПР звання «підполковник запасу» і скасував попередні накази про присвоєння йому звань «капітан запасу» і «майор запасу». Зараз Коновалюк залишається офіцером запасу у званні «старший лейтенант», яке було присвоєно йому в РФ.

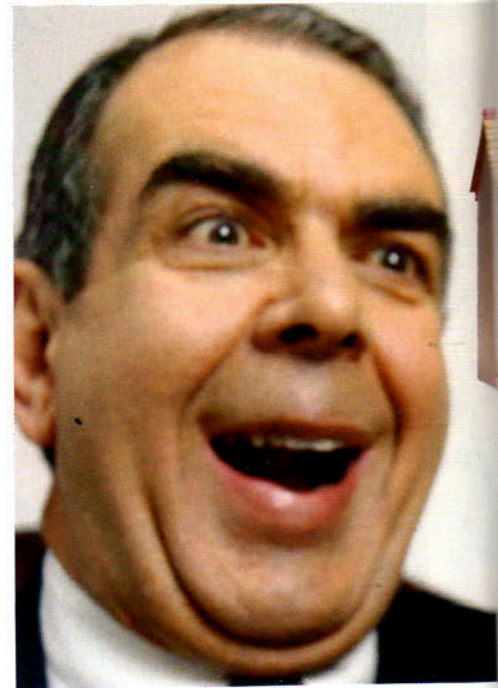

**ПАРАСКА
КОРОЛЮК**
потрапила до міліції

Працівники Управління держохорони затримали активістку Помаранчевої революції, коли вона намагалася разом із президентом покласти квіти до пам'ятника Чорноволу. Бабу Параску доставили до міліції, але згодом відпустили.

Без суду і слідства

Банки люблять процедуру спрощеного продажу майна, що перебуває у кредитній заставі

Хоч як парадоксально це звучить, але дев'ятий вал несплати платежів за кредитами, який здійснюється в Україні все вище, тепер більше загрожує не боржникові, а позикодавцеві. Судова процедура вилучення майна, під заставу якого був отриманий кредит, триває щонайменше півроку, а за бажання безнадійний боржник може судитися роками. Якщо ж взяти до уваги ще й певні законодавчі моменти (наприклад, неможливо відібрати квартиру, де прописані неповнолітні, або виселити боржника у холодну пору року), то людина отримує шанс узгалі не розраховуватися. Розуміючи це, фінансові установи намагаються у будь-який спосіб спростити методи, за допомогою яких вони можуть «повернути своє» у позазаконодавчому (!!!) режимі. Саме про це нещодавно заявив член ради Нацбанку, народний депутат Василь Горбаль, коментуючи засі-

дання Ради нацбезпеки та оборони, на якому обговорювалися кредитні питання: «У період, коли ми законодавчо не можемо всіх речей урегулювати, дещо регулюватиметься рішенням РНБО». Подейкують, що відповідне рішення може бути ухвалене вже найближчим часом. На сьогодні банк може забрати майно в позичальника, якому нічим

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА ПРАВДА ЖИЗНІ

ОБУРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО МУЖА

ЗАБАГАТО

НА ЧАСІ

КОЛАЖ: АНДРІЙ ЄРМОЛЕНКО

клієнт приходять у банк, заявляє про свою неплатоспроможність і добровільно погоджується продати майно й таким чином погасити борг та відсотки.

Кожен варіант має для банку свої недоліки. При цьому кількість неплатежів стрімко зростає: рік у тім, що за внутрішніми банківськими правилами кредит переходить у категорію проблемних лише через 90 днів, тож найгіршого слід очікувати в січні – лютому 2009 року. «Якби зараз хтось запропонував варіант ефективного вилучення майна у заставі, банки віддали б усі гроші, щоб його проштовхнути», – на умовах конфіденційності повідомив **Тижню** фахівець одного з провідних українських комбанків.

Утім, не варто думати, що фінустанови тільки й прагнуть здерти з позичальника шкуру. Їх найбільше задовольнив би ефективний судовий механізм, до правомірності застосування якого ні в кого не було би претензій. Однак якщо «розкуркулєння» боржників регламентуватиме не суд, а РНБО, Секретаріат президента, Кабмін чи відділок міліції, це буде кричущим порушенням прав громадянина. І цього в жодному разі не можна допускати.

Сергій Лук'ячук

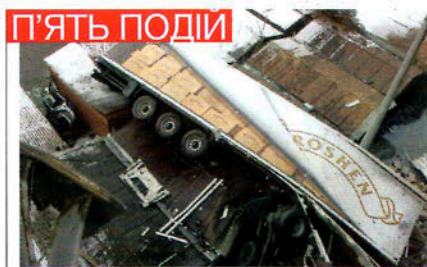
віддавати кредит, трьома способами. Класичний варіант – за рішенням суду квартиру чи автівку вилучає Державна виконавча служба, після чого вона йде на продаж. За другою схемою банк виступає співвласником заставного майна й у разі виникнення проблем продає його. Третій варіант – досудове врегулювання спору. В типовому випадку

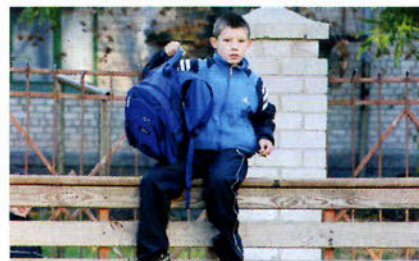
СВОБОДИ ПРЕСИ

ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

П'ЯТЬ ПОДІЙ
АВАРІЯ. У Києві вантажівка з цукерками впала з Південного мосту на розташовані під ним гаражі. Водій загинув.

ПРОГУЛИ ОН-ЛАЙН. На сторінці Маріупольської мерії розмістять списки учнів, які пропускають заняття без поважних причин.

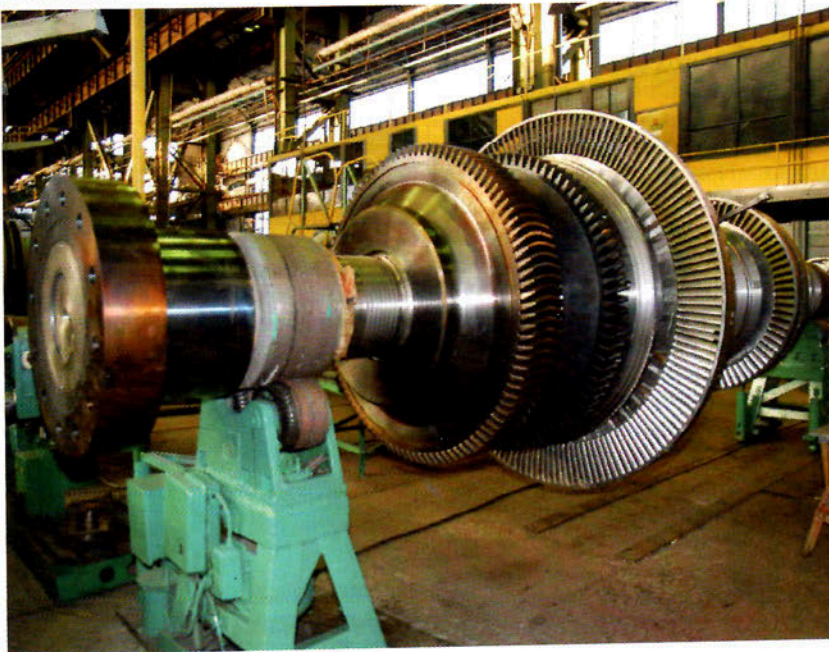
ВІЧ-НА-ВІЧ. У Донецьку відбувся матч із міні-футболу між міліціонерами і фанами-ультрас. Фани програли з рахунком 2:5.

ГОЛОВНА ЯЛИНКА. На столичному майдані Незалежності почали збирати головну ялинку країни. Її висота сягатиме 35 м.

СТРАЙК. Студенти вишу «Львівський Ставропігон» вимагають повернути ліцензію їхній альма-матер.

Приватизаційний міраж

Не продамо, то хоч попіаримось

3 грудня Кабінет Міністрів України розпорядженням № 1517-р затвердив перелік підприємств із часткою державної власності, призначених до приватизації. Серед двохсот із гаком компаній, що мають перейти у приватні руки в 2009 році, є й «найапетитніші» й водночас найскандальніші об'єкти: гігант зв'язку «Укртелеком», виробник обладнання для АЕС «Турбоатом», монополійний оператор стратегічного аміакопроводу «Одеський припортовий завод», суднобудівна компанія «Море», а також пакети акцій низки обленерго.

Якось не віриться, що в уряді є високопосадовці, які всерйоз сподіваються таким чином заробити гроші для держави. Бо в умовах економічної кризи не лише знижується вартість майже всіх активів, а й різко скорочується обсяг «вільних» грошей у потенційних інвесторів. Тобто охочих узяти участь у конкурсі буде мало, і ціна перебуватиме на найнижчому рівні. Продавати компанії в таких умовах — злочин.

Напрошується висновок, що пришвидшена приватизація насправді спрямована на те, щоб передати цінні компанії задешево у «потрібні

руки». Утім, зараз такі обладнання прокрутити навряд чи вдасться. Справді, у разі створення коаліції БЮТ і Партії регіонів ще можна було б очікувати, що нова влада полюбовно розділить найцікавіші приватизаційні об'єкти впливу і при цьому зможе спільними зусиллями нейтралізувати протидію президента. Натомість у ситуації, коли на питанні приватизації зійдуться клином інтереси одразу трьох сторін: пропрезидентської частини «Нашої України», вкотре відправленої на узбіччя Партії регіонів та «БЮТолитвинівців», процес буде заблоковано, як уже було не раз.

Відповідно залишається інша версія. Приватизаційна ініціатива уряду — не більше, ніж піар прем'єрки Юлії Тимошенко. Продати все одно нічого не вдасться, але можна буде заявити: ми хотіли, але вороги (список додається) нам завадили. Під цим самим «соусом» можна буде розпочати чергову спробу викинути Валентину Семенюк з крісла голови Фонду держмайна. Примітно, що Тимошенко в заяві про «посилення уряду новими людьми» пообіцяла нове керівництво у ФДМУ вже найближчим часом.

Сепаратистів приструнили

У СБУ відзвітували про боротьбу з сепаратистами

«Донецька республіка» розпущена, щодо Севастопольського представництва Інституту країн СНД розпочато судовий процес, а русинів попередили про те, що закон порушувати не можна. В СБУ заявляють, що на сьогодні в Україні припинено діяльність усіх радикальних структур, які під контролем ззовні зазіхали на територіальну цілісність держави. Зараз СБУ веде три кримінальні справи щодо членів об'єднання «Народний фронт «Севастополь-Крим-Росія», прихильників «Донецької республіки» і окремих русинських організацій (Закарпатська обл.).

Зупинка імпорту

Україна перестала ввозити кокс з-за кордону

Українські металургійні підприємства припинили імпортувати кокс. Це пов'язано зі скороченням обсягів виробництва продукції металургійними заводами в жовтні-листопаді. Раніше кокс імпортували найбільший гірничо-металургійний комбінат «Арселор Міттал Кривий Ріг», металургійний комбінат ім. Ілліча, Дніпровський меткомбінат ім. Дзержинського. Попередньо повідомлялося, що в жовтні, за офіційними даними, імпорт коксу зменшився на 30,6%, або на 40,77 тис. тонн відповідно до показників вересня — 92,65 тис. тонн, або на \$48,93 млн.

ОПИТУВАННЯ

Вже ніхто нікуди не їде

Криза змусила українців залишитися вдома на новорічні свята

Майже 85% українців не планують нікуди виїжджати і зустрічатимуть Новий рік та Різдво вдома. Лише 15,2% відзначать свята не вдома, тоді як до початку кризи виїхати на цей період планували 19,5% респондентів. Такі результати опитування Консорціуму Management Consulting Group.

Кризові явища вплинули й на вибір напрямку поїздок. Цікаво, що на 5% зросла кількість охочих зустріти свята в країнах Азії. Це пояснюється тим, що більшість таких путівок було придбано ще до кризи. Внесено корективи і у вибір транспорту для мандрівок. Так, поїздки залізничним транспортом скорочуються на 14,5%, авіатранспортом – на 12%. Водночас на 22% збільшується кількість поїздок особистим авто.

«Це сталося тому, що дешевшає бензин, але не змінилися ціни на проїзд у залізничному й повітряному транспорті», – сказав Дмитро Громаков, керівник соцслужби Консорціуму.

НАТХНЕННЯ

На кавовій гущі

Після того, як Міністерство праці внесло професії астролога, хіроманта, ворожки та цілителя в Державний класифікатор професій, в Україні почали реєструвати офіційні школи астрології та магії. В розпалі дискусія про те, в яких саме вищах із часом можна буде здобувати перелічені вище професії. А поки що на ворожок зможуть перекваліфікуватися представники інших професій, передусім пов'язаних із прогнозуванням нашого з вами майбутнього.

Астрологи, ворожки, хіроманти!
Вам гідно честь професії тримати!
Як достроково віддадуть мандати,
У ваші лави прийдуть депутати!
Про те, як нам в умовах кризи жити,
Як буде кава, зможуть ворожити...

Рима Щотижнева

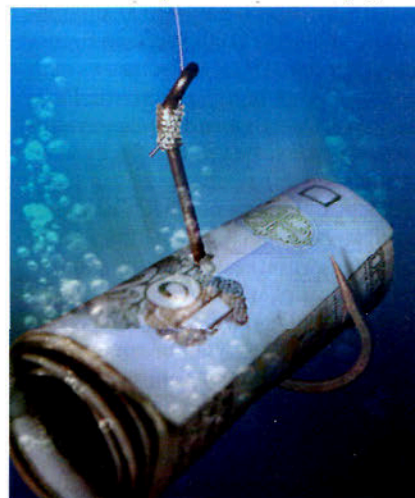
Кредитна амністія

Уряд хоче надати боржникам шанс розрахуватися з банками

Ще влітку, коли гривня посилювалася, кредити в іноземній валюті здавалися напрочуд вигідними. Однак різке зростання курсу іноземних валют у поєднанні зі зниженням доходів, спричиненим економічною кризою, зробило десятки тисяч «доларових позичальників» неплатоспроможними. Щоб вирішити проблему, Мінфін запропонував проект меморандуму з урегулювання проблем повернення кредитів, який, окрім Мінфіну, мають підписати Нацбанк та комерційні банки.

Документ передбачає три види «амністії» позичальників. Перший – валютний кредит перераховують у гривню за курсом, нижчим від чинного, але вищим за той, що діяв на час позики. Щоправда, і відсоток буде наближено до розмірів, за яким банк свого часу надавав гривневі кредити. Цей захід може спрацювати, але лише у випадку, якщо банки справді погодяться на «компромісний» курс.

Два інші способи пропонують пільги тим, хто готовий погасити частину кредиту достроково: або відтермінувати повернення боргу на певний час, або знизити відсоткову ставку. Втім, у більшості боржників навряд чи будуть вільні кошти для виплати заборгованості наперед.

Закон сили

Росія взялася за розробку нової військової доктрини

Нова військова доктрина Росії має враховувати зміни геополітичної та військово-політичної ситуації у світі, зокрема збільшення «ролі військової сили у політиці». Про це заявив начальник російського генштабу Ніколай Макаров на зустрічі з іноземними військовими аташе. Робочу групу з підготовки нової доктрини очолив экс-голова генштабу Юрій Балусевскій, який тепер обіймає посаду заступника секретаря Ради безпеки РФ. Зокрема, у новій редакції будуть враховані правові аспекти застосування ядерної зброї як інструменту стратегічного стримування. У чинній доктрині 2000 року була передбачена можливість застосування ядерної зброї тільки у відповідь на ядерний напад чи початок масштабної агресії проти Росії. Макаров також повідомив, що Генштаб і Міноборони розробляють нову програму озброєнь до 2020 року, яка дасть змогу переозброїти армію новими зразками техніки. Катализатором цих змін він назвав цьогорічний конфлікт Росії з Грузією.

ЄвроКосово

Бунтівна провінція перейшла під контроль ЄС

Європейська місія із забезпечення верховенства права (EULEX) 9 грудня перебрала на себе політичну відповідальність за ситуацію в Косові. До неї перейшла основна частина функцій Місії ООН у Косові (МООНК), яка керувала краєм з 1999 року. Особовий склад EULEX — приблизно 3000 працівників, з яких 1100 місцевих спеціалістів та 1900 іноземних експертів. Відповідно до рішення Ради Безпеки ООН вони мають установити контроль над поліцією, судами та митницею Косова.

Натомість персонал МООНК переміститься на північ краю, де місцеві серби виступають проти європейської місії. ООНівці розташуються у поліцейських управліннях, будівлі суду в косовській Митровиці та на кордоні з Сербією. Європейці ще не виробили механізму, яким чином EULEX співпрацюватиме з МООНК і взагалі діятиме у населених сербами райо-

нах самопроголошеної Республіки Косово. Усі ці зміни жодним чином не зачеплять 16-тисячного міжнародного миротворчого контингенту KFOR, який залишається у Косові відповідно до резолюції 1244 Ради Безпеки ООН.

Високосна секунда

31 грудня до 2008 року додадуть одну секунду

До 2008 року додадуть так звану високосну секунду, яка виникла через нерівномірне обертання планети. Таке рішення ухвалили на міжнародному консорціумі хронометристів. Учені заявили, що всі годинники, встановлені у мобільних телефонах і комп'ютерах, автоматично продовжать рік. Таким чином коригування часу дозволить високосному 2008-му стати найдовшим за останні 16 років.

Піратська республіка

Сомалійські флібустьєри об'єднуються

У групування сомалійських піратів створили виконавчий комітет, щоб координувати свої дії, повідомила лондонська арабськомовна газета «Аш-Шарк аль-Аусат». Вісьмох членів і голову цього органу обрали на таємній нараді, що тривала три дні у місті Харадер. Очолив комітет Мухаммед Абді Хаєр на прізвисько «Великий рот». Його сина Абделькадера Махмуда призначили відповідальним за зв'язок між різними групами піратів, а швагра Гарада — керівником об'єднаних озброєних загонів.

Крім організаційних питань пірати не забувають і про філантропію. Цього тижня мусульмани відзначали свято жертвоприношення Ід аль-Адха і ватажки флібустьєрів віділилися щедрою милостинею. Тисячі бідняків отримали м'ясо жертвних тварин і гроші.

А ось кільком українським заручникам на «Фаїні» не пощастило — їхній напад на двох піратів було відбито, і тепер на них чекає покарання. Представник піратів зізнався, що насильницькі дії екіпажу були для його колег несподіванкою, і назвав їх провокацією.

ОЦІНКА

Японці прорвалися до Києва

У конкурсі проектів «Мистецького Арсеналу» переміг один із чільних здодчих світу

Завершився міжнародний архітектурний конкурс підтримки президента на найкращий проект комплексу «Мистецький Арсенал». Змагання проводила німецька фірма Phase eins. Конкурс був першим прецедентом міжнародної інтервенції в «залежану» українську архітектуру, яка не змогла якісно стрибнути вперед навіть під час недавнього будівельного буму, — і це вже успіх.

Конкурс проводили в умовах жорсткої конфронтації. За його умовами, треба було запроєктувати Центр музики, Музей сучасного мистецтва, Кіноцентр, Центр творчих індустрій, Реставраційний центр, Центр доставки мистецьких об'єктів, адмінкорпус та комерційні об'єкти: готель, апартаменти, паркінг. Національна спілка архітекторів заперечувала проти надто щільної забудови ділянки з охоронним статусом довкола об'єктів зі списку світової культурної спадщини ЮНЕСКО — Києво-Печерської лаври і старим Арсеналом, де за рік ще й має відкритися музей, який не був предметом конкурсу. Керівництво ж «Мистецького Арсеналу» у відповідь звинуватило Спілку архітекторів у лобіюванні певних інтересів.

Отож завдання конкурсу було непростим: втиснути багато споруд у відносно малу ділянку й при цьому дотриматися суворих обмежень із занурення в землю та висотності будівель. Українські архітектори залишилися позаду після першого туру, в якому змагався 21 учасник із 15 країн. Перемогло японське проектне бюро Арати Ісодзакі. Ісодзакі — один із «зіркових» архітекторів світу. З-поміж його робіт — низка знакових споруд: музеї в США і Японії, олімпійський об'єкти в Барселоні й Турині, будівля концерну «Даймлер» на Потсдамерплац у Берліні. Втім, у цьому проекті славетний японець виступає лише як бренд: проект від його імені як незалежний співавтор презентував поляк Кшиштоф Інгарден, котрий свого часу співпрацював з Ісодзакі під час

ОЛЕГ ГРЕЧУХ
архітектор

будівництва японського культурного центру в Кракові.

Міжнародний досвід та професіоналізм допомогли фіналістам вирішити складні питання лише в межах ділянки проектування. Однак залишилася нерозв'язаною транспортна проблема: вже сьогодні бракує місць для автобусів і автомобілів біля монастиря й музеїв, інтенсивний рух вулицею Мазепи не дає пішоходам вільно перейти з Лаври до «Мистецького Арсеналу». Директор Phase eins Бенджамін Хосбах навіть не виключає можливість дискусії з органами влади, які відповідають за історичну спадщину, щодо будівництва комплексу саме на цьому місці.

До того ж невідомо, як за сучасної економічної ситуації буде посуватися будівництво. За словами члена журі, керівника Держуправління справами Ігоря Тарасюка, перспектива реалізації проекту — 5–10 років. Але проведення відкритого конкурсу з незаангажованим міжнародним журі та поява проектних пропозицій архітекторів світового рівня для Києва — добрий знак. Він дає надію на те, що українська архітектура поволі долучиться до світового мейнстріму. Це означає, що будівлі стануть сучаснішими, а якість нашого життя — вищою.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

се ху

У статті про Флетчера трохи бракувало «психології жертви», щоб кожен міг зрозуміти, як це відбувається, міг винести якісь уроки. А то читаєш: «Ой, які придурки. Зі мною такого точно не буде».

chuhayster

Доки є лохи, будуть і лохотронщики. Особисто мені найбільше сподобалося те, що вкладники організували пікет Кабінету Міністрів з вимогою випустити Флетчера з-під варті для того, щоб він віддав їм гроші. І хто після цього скаже, що в нас люди вміють заробляти на інвестиціях?

vigger

британська монархія створила схему висування на найвищі виборні посади постійно розумних людей, і дії уряду Г. Брауна це вкотре підтверджують. Відповідно вибір зсунуто у бік між кращим і ще кращим, а не між поганим і невідомо чим!

111

Проблема почне змінюватися, коли зміниться відношення водій — пішоход. Коли зникнуть авто з тротуарів узагалі, навіть «одним колесом», з'явиться лінія світлофора, за яку заїжджати не можна під загрозою важкого покарання, щоб не заважати вільному проходу пішоходів. Коли бути пішоходом стане престижно і корисно для здоров'я, не треба буде протискатися між автівками на переході чи тротуарі.

Орфографія дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine. livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА
спеціальний кореспондент

Жарт історії

Три роки тому Міносвіти затвердило, а столичне видавництво «Генеза» видало два різних підручники «Вступ в історію України» для п'ятого класу. А питання вибору між ними демократично покладено на смак учителів. За час, що минув, події, про які всі ми маємо свої враження, віддалилися, але ситуація не змінилася.

Міркуйте самі: перемога Помаранчевої революції є, за обома підручниками, головною подією періоду української незалежності, що розпочався 24 серпня 1991-го. В підручнику Віталія Власова й Оксани Данилевської події 22 листопада — 26 грудня 2004-го описано так: «Коли під час виборів президента України восени 2004 року стали очевидні зловживання влади, що поставили під сумнів чесність виборів, українці вийшли на вулиці й майдани з вимогою покласти кінець неправді. Мільйони наших співвітчизників мирним протестом обстоювали справедливість, своє право жити за законами й по совісті. Акції протесту, що тривали кілька місяців, проходили під жовтогарячими або помаранчевими прапорами. Тому ті події назвали Помаранчевою революцією».

Натомість історик Віктор Місан у своєму підручнику відзначає наявність двох таборів: «Прихильники Ющенка, використовуючи жовтогарячу символіку свого лідера, перетворили Майдан на сонячне пома-

ранчеве диво. Атмосфера добра й справедливості, взаєморозуміння й прагнення до кращого життя панували всі ці дні на Майдані. Кияни допомагали приїжджим. Приносили їм їжу, одяг, організували нічліг. Жителі Східної й Південної України, де більшість голосувала за Віктора Януковича, заповнили майдани міст на підтримку свого лідера. Політичні пристрасті були ключем».

У моєї доньки-п'ятикласниці підручник Місана — чи означає це історичну тенденцію, чи справді так вирішив учитель? І чи пишуть уже третій підручник, бо з огляду на останні політичні події в дітей можуть виникнути незручні запитання...

Хоча, звичайно, історія неодмінно дасть на них відповідь. Ось три роки тому, за міністра освіти Ніколаєнка, я дивувалася, чому з усіх діячів культури місце в новітній історії для п'ятикласників знайшлося тільки лідерові одного з українських рок-гуртів: «Україну знають у світі й за досягненнями у мистецтві. У багатьох країнах є шанувальники гурту «Океан Ельзи». І фотографія тут-таки: «Юлія Тимошенко й лідер гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук». А сьогодні на це запитання мав би відповісти батько історичного співака, міністр освіти Іван Вакарчук. Історія вміє жартувати...

Про ефективність історичної політики читайте на **стор. 38-47**

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

УКРАЇНЬСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА ВШАНУВАЛА МЕЦЕНАТІВ

2 грудня 2008 року у Києво-Печерській Лаврі Митрополит Київський і всієї України Блаженніший Володимир вручив за благодійництво високі церковні нагороди українським меценатам, бізнесменам, політичним та громадським діячам. Орденами Української Православної Церкви на честь 1020-річчя Хрещення Русі були відзначені засновники ГК «Петрус» Людмила Русаліна та Микола Петренко. Під час урочистостей Митрополит Володимир звернувся до гостей зі словами: «ці християни словом і ділом допомагали людям і, я думаю, і надалі будуть допомагати церкві та служити українському народу». Дякуючи Блаженнішому Митрополиту Володимирі, президент групи компаній «Петрус» Людмила Руса-

ліна зауважила, що «підтримка церковних починань – почесна і бажана справа, велике щастя і велика відповідальність. Особливо сьогодні важливо – згуртуватися всім людям й підтримувати один одного. Бізнесменам – не скорочувати робочі місця, виробникам – знижувати ціни на свою продукцію, урядовцям – підтримувати вітчизняного виробника, політикам – порозумітися, й усім разом сумлінно працювати».

Фінансова нестабільність змусила багатьох підприємців скорочувати статті витрат і «меценатство» – у числі перших. Хоча й у кращі часи, як свідчать опитування, благодійництвом займався лише кожен третій бізнесмен. Свою ж соціальну місію ГК «Петрус» вбачає не тільки у розвитку національного виробни-

цтва, а й у підтримці важливих соціальних, благодійних, культурних проектів.

Фінансову підтримку Києво-Печерській лаврі «Петрус» надає не вперше. Нещодавно холдинг допоміг в організації її православних служб за кордоном. Соціальною роботою в компанії займається спеціально створений благодійний фонд «Наша Київщина».

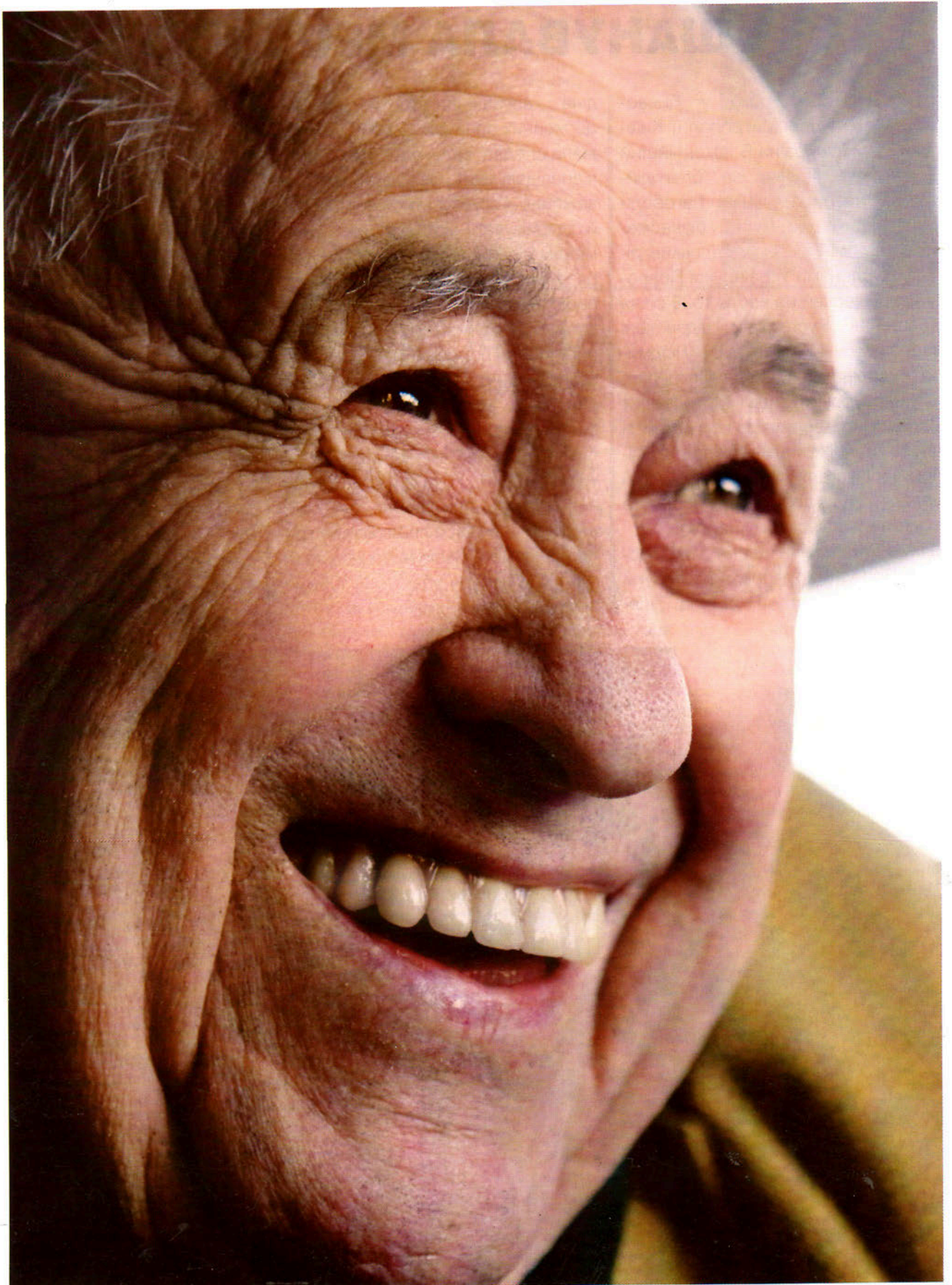
Будівництво нової церкви в Чернігівській області та допомога Києво-Печерській лаврі у зведенні Кафедрального Свято-Воскресенського храму – наступні проекти у царині духовності визначені засновниками «Петруса» на найближчу перспективу.

Автор:

Олександр Петруленков

На фото: Блаженніший Митрополит Володимир, засновники ГК «Петрус» Людмила Русаліна та Микола Петренко.

КУЛЬТОВИЙ ДІАСПОРЯНИН

СПІЛКУВАВСЯ Роман Кабачій
ФОТО: Євген Котенко

**Професор Богдан
Осадчук ділиться
міркуваннями про
німецько-російську
дружбу, український
націоналізм і згадує
бурхливу молодість**

Богдан Осадчук, професор історії Берлінського вільного університету та Українського вільного університету в Мюнхені, знав і бачив в обличчя чимало людей минулої епохи: Кубійовича, Бандеру, Хрущова, патріарха Мстислава.

У свої вісімдесят вісім продовжує писати — нерідко ядуче, скептично, однак завжди жваво та цікаво. Співпрацюючи з німецькими та швейцарськими газетами і ТБ, десятиліттями просував українське питання. Пишучи для польських видань, наголошував на потребі єднання з Україною. Українців закликав розраховуватися з привидами історії: засудити комунізм і визнати волинську різанину. Категоричний противник усіляких -ізмів — в еміграції залишався поза течіями. Кавалер найвищої відзнаки Польщі ордену Білого орла та медалі Люблінської унії. Приятель кількох президентів України та Польщі. Не відмовляється від кави та 50 грамів під настрій. Мешкає в Берліні. Обоожнює Київ.

У.Т.: Останнім часом помітний союз між Росією та Німеччиною, дехто навіть проводить паралелі з пактом Молотова — Ріббентропа. Ви досить добре знаєте Німеччину. Звідки така любов до Росії?

— Ця країна завжди була проросійською, від Бісмарка. Те, що укра-

їнці — це нібито німецький проект, почали говорити поляки, потім підхопили росіяни. Від Катерини II, бідненької німкені, витворився певний погляд на те, що лежить поміж Пруссією і Росією. Про Польщу говорили: «У нашей матушки России п...да больше, чем ваша Польша». Вже після Другої світової я дивувався, що війна не викапала рову, а навпаки, здружила німців і росіян, бо начебто тільки ці два народи мають колосальні втрати, а інші такого лиха не зазнали.

Німці якнайдовше зваликали з визнанням України. Шредер кілька разів висловився виразно антиукраїнськи. Якви не тиск Америки на Німеччину, було б ще гірше. При створенні Веймарського трикутника (Франція — Німеччина — Польща) Квасневський запитав Шредера, чому він так заприятелює з Путіним. Відповідь була така: «Він говорить по-німецькому і його діти говорять по-німецькому. Ти не розумієш, що для німця значить, коли державний муж Росії говорить німецькою». А Ширак до Квасневського: «А ти що в тій Україні знайшов? — Немає України, є Росія».

Росія прагне відбудувати імперію. Кольос мій приятель Збігнев Бжезінський справедливо зауважив, що їхня імперія можлива лише з Україною. Це Росії не вдасться — війна з Грузією відкрила багатьом на Заході, а передовсім американцям, очі, й конфлікт з Україною міг би викликати російсько-американську війну.

ГАЛИЦЬКА ОБМЕЖЕНІСТЬ

У.Т.: Ви відомий критик інтегрального націоналізму. Але сьогодні для багатьох політично активних українців націоналізм є досить позитивним поняттям.

— Націоналізм має позитивні сторони для націй недорозвинених, до яких належать і українці. Достатньо поглянути на політичні партії — вони штучні. Одинока справжня партія — це комуністи, але й вони є з поза минулого століття.

У.Т.: У сучасній Україні на конфлікт між бандерівцями і мельниківцями дивляться крізь пальці й начебто не помічають. Між тим до певного часу точилася братовбивча війна, загинули навіть ваші друзі. Невже конфлікт не можна було вирішити у мирний спосіб?

— Розбрат був страшний. Бандерівці були винятково галичанами, греко-католиками. А мельниківці — переважно волиняками. Тому пролягали дві межі: віросповідання і політичні переконання. Серед бандерівців майже не було наддніпрянців, окрім Донцова, який, може, і не був бандерівцем, але фактично виховав їх, там не було жодного інтелектуала! То була чернь. Серед мельниківців чи не половина керівництва — Маланюк, Теліга — були, якщо проводити паралелі з козацтвом, «полковниками».

У.Т.: І ти й інші називали себе націоналістами.

— Але кожен розумів це своєму. Це була не ідеологічна різниця, а конфлікт ментальностей. Галицька — вузька і тупа, представлена синами священиків, яким був і Бандера. Вони кисли у своєму провінціалізмі.

У.Т.: Дивно це чути від вас, людини, яка народилася на Галичині.

— З дитинства, кдлі у Центральній Польщі, місці працевлаштування мого батька-вчителя, у нашому домі перебували чимало з тих бідолах, які тинялися Польщею після розформування армії УНР. Вони не дістали жодного соціального забезпечення, помірало з голоду. Саме вони мені по-

Приклад молодим

“Вісімдесятирічний, він міг би стати натхненням для тих молодих українців і польків, які хооріють на апатію та відсутність ініціативи [...]. Осадчук належить до людей, чия енергія є заразливою». “

Чеслав Мілош

«Із галичанством я, крім народження, не мав нічого спільного»

чали розказувати про образ України. Деякі з них були з Одеси, Харкова, Полтави. У Холмі, де я потім жив, з'явився родич Петлюри Скрипник, який став патріархом Мстиславом, я з ним теж заприятелював. Ці люди сформували мій світогляд. Із галичанством я, крім народження, не мав нічого спільного, зі східняками тільки й

співпрацював. Була концепція, аби їх «притягти» до Заходу, адже повоєнні емігранти з Радянської України по духу були радянськими людьми. Якби не Іван Багряний, чимало з них стали б росіянами. Він своєю тактовністю, колосальним авторитетом переконував: буде незалежна Україна, а побудують її сучасні комсомольці.

ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Народився 1 серпня 1920 року у вчительській родині в Коломиї
 Середина 20-х рр. ХХ ст. – родина переїздить під Сандомир (Центральна Польща)
 1940 – працює в Українському допомоговому комітеті, м. Холм.
 1942–1944 – навчається на історичному факультеті Берлінського університету.
 1945 – працює у Польській військовій місії (англійська зона окупації Берліна).
 1947 – початок публіцистичної діяльності в Die Neue Zeitung та Neue Zürcher Zeitung (1955).
 1950 – участь у Конгресі свободи культури, де знайомиться з Єжи Гедройцем і розпочинає співпрацю з польськомовним журналом Kultura з Парижа (пише під псевдонімом «Берлінець»), співпраця триває до смерті Гедройця у 2000 році).
 1960 – участь у сесії ООН, знаній зі скандального виступу Микити Хрущова.
 1966 – захистив докторську дисертацію в Українському вільному університеті (Мюнхен).
 1966 – професор історії Східної Європи у Вільному університеті (Західний Берлін).
 1980-ті – редакція видання українських незалежних інтелектуалів «Віднова».
 2001 – орден Білого орла Республіки Польща.
 2005 – почесний диплом Європейського колегіуму польських і українських університетів (Люблін). Нагорода – «Людина пограниччя» (Сейни, Польща)
 2007 – нагорода ім. Єжи Гедройця газети Rzeczpospolita.
 Українською видано збірку публікацій Богдана Осадчука («Україна. Польща. Світ») та кілька збірок статей та інтерв'ю польською.

УКРАЇНА

У.Т.: У дискусіях про українців польські ліберали цитують вас. Консервативно-католицькі діячі посиляються на іншого українця з діаспори Віктора Поліщука, який у Канаді пише антиупівські книжки...

– Поліщука друкують польські шовіністи. А він був у комуністичній Польщі прокурором. Його оплачував КДБ, про це мені сказав один польський службист, мета – розпрацювати українську еміграцію. Він боїться приїхати в Україну, думає, що його тут заарештують.

У.Т.: А в Донецьку його книжки перевидають. Де межа між критикою ОУН – УПА і сприйняттям їх як визвольного руху?

У Донецьку інші закони (сміється). Ахметову треба сказати: не робіть дурниць.

У.Т.: Що вас в Україні дратує?

– Багато чого. Дратує мене, що українці змарнували стільки часу. За десятиліття не провели жодних реформ. Українські суди і прокуратури є імітаціями. Крім того, не відбулося жодної дискусії про злочини комунізму. Кати ходять разом із жертвами. Не знають, хто кого вбивав. У парламенті ніколи не порушувалося питання, чим є свобода громадянина і людини, чим є громадянські права. Не відбулося також дискусії про націоналізм ОУН, президент Ющенко не зовсім уявляє собі, ким були бандерівці. Неприпустимо, щоб такі обманщики, як Зварич, були міністрами. До того ж Ющенко втрачає позитивне ставлення до себе з боку міжнародної спільноти.

РОЗПУСНИЙ БЕРЛІН

У.Т.: Під час Другої світової війни ви навчалися у Берлінському університеті. Чому обрали столицю фашистської Німеччини?

– Я стояв перед проблемою: або йти в партизани, чого я не міг зробити, бо ніколи не зумів би застрелити людину – був пацифістом від народження, або співпрацювати з німцями. Аби уникнути цієї дилеми я втік до Берліна. Один старий універсець сказав: «Такі, як ви, молоді тільки в столиці можуть пережити. Як ми могли втриматися тільки в Петербурзі, ви можете в Берліні».

Нацисти здобули Берлін насильно, прийшли з Мюнхена. Раніше

Берлін був «червоним», прокомуністичним. Чимало тих комуністів перейшли до гітлерівців. Але засадничо Берлін залишився дуже ліберальним містом. Я почувався там добре. Господар-єврей був колишнім офіцером німецької армії, і Генштаб Вермахту зробив ковпак-охоронець над цими людьми. Плюс разом зі мною жив український журналіст Геннадій Которович. На той час один із най-

літично активних українців поїхали на Захід?

— Німці випадково записали мене в документах італійцем, бо ходив до одного італійського ресторану. Тому я не боявся совітів. Потім з'ясувалося, що мій улюблений ресторан був таємним осередком італійської компартії та англійської розвідки. Його власника звали Марат'є, він пізніше був одним із тих, хто

йомий із Буковини радив мені піти повчитися і написати пізніше бестселер. Іван Лисяк-Рудницький назвав це дурницею: «З того не висідається, як з автобусу. Тебе застрілять». Мафіозі, почувши мою відмову, образилися: «Дурень ти. Будеш бідняком, найвище — професором».

Я одразу зрозумів, що дружба між совітами й американцями довго не триватиме. Пригадую один танцювальний вечір, коли група американців поставила віскі, а росіяни — горілку. Молоді німкені вибрали віскі. Очікувано відбулася бійка: ламали столи, стільці, билися до крові. Пізніше Берлін поділили на чотири зони окупації (до речі, не знаю, за що дали зону французам, — їхня колаборація з німцями була найбільшою, а участь у війні — мінімальною). Я опинився в англійському секторі, моя дружина — в американському. Тоді всі знали, що англійці видавали совітам їхніх колишніх громадян: і козаків, і простих людей. Було трохи лячно, але обійшлося. Мабуть, урятувало «італійське» походження. ■

«Мафіозі, почувши мою відмову, образилися: «Дурень ти. Будеш бідняком, найвище — професором»

кращих. Причому вдавалося бути ще й «пожирачем» жінок, після бомбардувань віджартовувався: йдемо на вулицю, тепер жінки такі м'які...

Німці пішли на фронт, а тут було тисячі чужинців. На головній Фрідріхштрассе можна було почути тисячі різних мов, німці навіть боялися туди вийти. Природно, була страшна розпуста — французенки, німкені. Якось ледве мене не згвалтували!

У.Т.: Чому ви залишилися в Берліні після війни, адже більшість по-

власноруч вішав Муссоліні. Кельнер Бруно володів багатьма мовами, фантастично освічена людина. Після війни виявилось, що він очолював англійську розвідку в Німеччині. До того ресторану приходили високі особи III Рейху — там подавали без обмежень і карток їжу та вино. Якось мене хотіли завербувати італійські мафіозі, сказали, що маю «дуже зручні пальці», щоб послати мене до Мілана в «Академію злодіїв» за спеціалізацією «біжутерія». Один зна-

Фоновий звук Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

Суд судом ПОГ

АВТОР: Антон Зікора

«Простий» одеський школяр подав позов проти Міністерства освіти і науки. Таким чином він склав своєрідний іспит із правознавства

Наприкінці листопада сталася подія, здатна змусити сміятися і плакати одночасно. Учень одеської школи №48 Олег Нічка подав позов до суду на Міністерство освіти і науки України, виступивши проти системи тестування під час вступу до вишів. «Я прагнув усі ці роки золотої медалі, а тепер вона ні до чого — усі пільги скасували», — сказав учень. У результаті Одеський окружний адміністративний суд ухвалив рішення про припинення підготовки до зовнішнього тестування в Україні на час розгляду позову одинадятиклас-

ника. Отже, уся вступна кампанія 2009 року опинилася під сумнівом.

Виступаючи проти нової системи складання іспитів, Олег Нічка, зокрема, заявив, що з дитинства мріяв стати юристом і для цього вивчав правознавство. Але улюблений предмет цього року було вилучено з переліку дисциплін для зовнішнього тестування. Парадокс, проте, полягає в тому, що, звернувшись до суду, школяр таким чином склав своєрідний іспит із правознавства і тепер може сміливо вступати до Одеської юридичної академії. Тим більше адвокат старанного школяра — Ірина Залюбовська, начальник юридич-

аняє

Лука Янченко

ного відділу цієї академії й водночас депутат Одеської облради та голова Постійної комісії з питань науки і освіти. Йди, Олежику, і нічого не бійся, тебе візьмуть екстерном!

ВИКОРИСТАНІЙ ГРОМАДЯНИН

Залюбовську, у свою чергу, вважають фігурою, близькою до ректора цього навчального закладу, головного «підрахуя» України Сергія Ківалова. Тому не дивно, що чиновники Міносвіти, яких найбільше шокувала подія, побачили в цьому політично-економічний слід. «Ситуація вигідна тим особам або політичним силам, які мали на меті

прикривати або навіть гарантувати вступ до вищих навчальних закладів нечесними шляхами. Неповнолітнього громадянина, який подав скаргу, використовували у своїх цілях», — йдеться в повідомленні міністерства. Міносвіти також заявило, що такі справи мають розглядатися тільки в Окружному адміністративному суді міста Києва. «Розгляд цього питання у будь-якому іншому суді є свідомо рейдерською атакою», — вважає міністерство.

Найсмішнішим у цій справі є те, що Окружний адміністративний суд міста Києва Віктор Ющенко ліквідував своїм указом. Але при цьому створив Центральний окружний адміністративний суд Києва. Це результат війни президента з Верховною Радою. Він хотів розігнати народних обранців, вони ж не хотіли розганятися і звернулися до суду, який ухвалив рішення на їхню користь.

Загалом роль різних місцевих судів у долі України переоцінити складно. Навесні минулого року під час чергової парламентської кризи один із районних судів Луганська заборонив проведення позачергових виборів до парламенту. Ухвала забороняла президентові, уряду та іншим державним органам, зокрема й ЦВК, «приймати які б то не було заходи, дії та рішення з організації та проведення позачергових виборів». А до цього дію указу президента Віктора Ющенка про дострокове припинення повноважень Верховної Ради припинив своїм рішенням Миський суд Феодосії. Щоправда, незабаром він скасував свою ухвалу. А оскільки керівником Секретаріату президента є Віктор Балага, який уміє працювати із суддями, використовуючи всю силу президентського гніву, то суди звичай підкоряються волі Ющенка. Тому не дивно, що незабаром Артемівський районний суд Луганська також скасував своє рішення. І — всі на вибори!

Проте бувають і винятки. Під час чергової парламентської кризи Віктор Ющенко подав позов до Голосіївського районного суду Києва щодо трьох суддів Конституційного Суду. Президент добивався заборони здійснення судочинства з їхнього боку. Проте Голосіївський районний суд виніс ухвалу відмо-

вити президентові. Щоправда, незабаром усе одно всіх їх відправив у відставку сам Ющенко «у зв'язку з порушенням присяги».

У НАС НА РАЙОНІ

Якщо розібратися, судові війни — річ корисна, оскільки допомагають українцям вивчати географію своєї країни. Багато людей, дізнавшись із новин назву якогось районного суду, що ухвалив доленосне для держави рішення, починають шукати той дивовижний район. Так, під час чергової кризи в Києві з'їзд БЮТ ухвалив рішення про позбавлення 15 осіб депутатства, оскільки ті перейшли на бік ворогів Блоку. У зв'язку з цим столичні прихильники Юлії Тимошенко заявили, що сесія Київської, яка проходила за участю зрадників, була нелегітимною. Але секретар Київської Олесь Довгий, один із головних опонентів БЮТ, стверджував, що ця сесія є навіть дуже легітимною. Він послався на рішення Радзивилівського районного суду про припинення рішення з'їзду БЮТ про дострокове припинення повноважень депутатів. Доречно зауважити, що Радзивилівський районний суд знаходиться за сотні кілометрів від Києва — у Рівненській області.

ПРОТИ ХАБАРІВ

Що ж до позову одеського школяра, то Міністерство освіти, попри відповідну заборону, здійснює реєстрацію на зовнішнє тестування. При цьому відомство наполягає на тому, щоб справу розглядали у Києві, а одеські позивачі — в Одесі. Засідання суду поки що відкладаються. Тим часом з'явилася інформація, що сторони вже готові до персональних судових позовів через образи. Прибічники «простого» школяра вважають, що підзаконні акти, які ухвалює міністерство, суперечать чинному законодавству. В самому Міносвіти стверджують, що ті, хто допомагає Олегові Нічці, стоять на боці корупціонерів, які начебто окопалися в Одеській юридичній академії, і додають: тільки відкрите тестування надасть змогу покласти край хабарам. Серйозні звинувачення, чи не так? Пора звертатися хоч до якогось суду. ■

Про мільйони, знайдені в помешканні львівських суддів, читайте на стор. 24

Коаліція імені Червоної зірки

Жовті квіти — до грошей,
чи до швидкої розлуки?

АВТОР: Анна Бабінець

**Без комуністів Литвин
не потрібен країні.
Дієздатність коаліції
також залежатиме
від КПУ**

«Рішення прийнято. 244 голоси». Володимир Литвин із трохи розгубленим виглядом пробірається з гальорки сесійного залу до трибуни. Колеги допомагають йому вийти, притримуючи за лікті, а він усміхається. Головне крісло парламенту вдруге за останні роки належить йому.

СИМОНЕНКО ЗДІЙСНЮЄ МРІЇ

У перші ж хвилини перебування на омріяній посаді Володимир Литвин оголосив про створення коаліції між БЮТ, НУ-НС і своїм блоком. Таким чином було поставлено хрест на формуванні більшості у складі БЮТ та ПР.

«Бачите, який я радий. Це тому, що ми в опозиції», — поділився своєю усмішкою з **Тижнем**

депутат із фракції Партії регіонів Михайло Папів. Він каже, що регіонали не вимагатимуть дострокових виборів, а працюватимуть в опозиції. «Зараз узагалі нічого робити не треба, все за нас зробить час. В опозиції завжди вигідно перебувати, а зараз тим більше», — розмірковує пан Папів, натякаючи на проблеми, які очікують український уряд уже за кілька місяців.

Проте, схоже, регіоналам в опозиційній ніші буде трохи самотньо. Їхні давні партнери як по коаліції, так і по опозиції — комуністи — цього разу гратимуть роль такого собі асоційованого члена коаліції. Формально вони до більшості не увійшли, але без їхніх голосів не було б ані більшості, ані спікера Литвина.

Під час голосування за голову ВР фракція НУ-НС не мала чіткої позиції, тому кандидатуру Володимира Литвина підтримали лише 40 із 72 депутатів. Без голосів комуністів Литвин отримав би 217 голосів за необхідних 226. Фракція КПУ у повному складі

мість колишні «любі друзі», які в 2005 році були основною мішенню критики з боку Тимошенко, тепер є її головними союзниками у фракції НУ-НС. Саме Жванія і Мартиненко робили все, щоб схилити депутатів від НУ-НС голосувати за Литвина.

На запитання **Тижня**, чи зручно працюватиметься НУ-НС із комуністами, нашоукраїнець Руслан Князевич відповідає: «Ми ж не в коаліції з ними. Вони, напевно, просто вирішили підтримати кандидатуру Литвина». Новообраний голова Верховної Ради, у публічних коментарях, теж був здивований підтримкою з боку комуністів.

МІЖ НИМИ, ЧЕРВОНИМИ

Не мала б дивуватися цьому лише лідерка БЮТ Юлія Тимошенко. Працюючи на посаді прем'єра, їй час від часу доводиться віддавати розпорядження саме комуністам. Від уряду Януковича Юлія Тимошенко залишила лише одного міністра. Це Юрій Мельник, який

вила сподівання, що найближчим часом буде призначено нового голову Фонду держмайна. Ймовірно, керівні посади Фонду посядуть бютівці. Проте керівництво великими держпідприємствами може бути частково передано комуністам. Наприклад, голова ВАТ «Турбоатом» Віктор Суботін нещодавно заявив, що на підприємстві готується рейдерська атака і його місце планує посісти такий собі Анатолій Головка. Він був міністром промполітики в уряді Януковича за квотою КПУ.

МОРОЗ ПОРУЧ

«Скоро побачимо багато старих-нових особистостей у владі, — розповідає **Тижню** депутат-бютівець. — Ніхто офіційно не повідомить, на яких умовах створювалася ця коаліція — я маю на увазі посади. Хоча відомо, що Литвин дуже хоче бачити свого брата Миколу керівником Держмитниці. Литвинівці також з'являться десь у міністерствах заступниками».

Щодо НУ-НС, то вони не мають наміру пропонувати своїх людей в уряд. Єдине прізвище, яке спливає у розмовах, — Арсеній Яценюк. Про нього кажуть чи-то як про голову НБУ, чи-то як про міністра закордонних справ.

До речі, у день обрання спікером Володимира Литвина Арсенія Петровича у Раді не було. Також не з'явився Іван Плющ. Експікери не дуже дружньо налаштовані один щодо одного. Проте у цей день випадково згадали Олександра Мороза. Керівник фракції БЮТ Іван Кириленко (він, до речі, напередодні парламентських виборів 2002 року очолював виборчий штаб блоку «ЗаЄДУ», лідером якого був Литвин), виступаючи на підтримку Литвина, трохи заплутався із Сан Санічами: «Фракція підтримує пропозицію, яка висловлена у відповідному проекті постанови Олександра Олександровича Мороза, і ми голосуємо... Вибачаюся! Боже мій! Олександра Олександровича Мо... Омельченка. Я вибачаюся». Напевно, панові Морозу було б приємно. ■

Жванія і Мартиненко робили все, щоб схилити депутатів від НУ-НС голосувати за Литвина

(27 депутатів) підтримала кандидатуру Володимира Михайловича. «Щоб розблокувати роботу Верховної Ради», — сказав журналістам після голосування лідер комуністів Петро Симоненко.

Відтепер дієздатність парламенту безпосередньо залежатиме від комуністів. Щоб коаліція повноцінно працювала у заявленому складі — БЮТ, НУ-НС, БЛ, потрібно, щоб голосували всі 72 депутати-нунсівці. А це наразі виглядає як диво. Адже вже наступного дня частина депутатів НУ-НС, які залишаються лояльними до президента, почали робити заяви з приводу того, що Литвин поспішив проголосити коаліцію, натякаючи, що її існування — під сумнівом. Ксенія Ляпіна, наприклад, заявила: «Коаліційної угоди немає, ніхто з нас її не підписував, і нікого не уповноважували підписувати». Натомість

очолює Міністерство аграрної політики та обійняв свою посаду 2006 року за квотою Компартії, хоча вважається людиною керівника ДУС Ігоря Тарасюка.

Державним комітетом лісового господарства України, що підпорядкований уряду, керує такий собі Микола Тимошенко. Ще півроку тому він був простим народним депутатом від фракції КПУ (керівник Житомирського обкому партії), а в липні 2008-го, за розпорядженням Кабміну, призначений головою Держлісгоспу.

Також, за деякими даними, комуністи мають стосунок до роботи Держкомзему, зокрема до регіональних організацій. Кажуть, бютівці залюбки ділять посади з комуністами.

Ще один цікавий момент. Майже одразу після створення коаліції, Юлія Тимошенко висло-

ВПРИТУЛ | ІНШИЙ БІК

Судді мліють

АВТОР: Роман Монкут, Львів

На Львівщині СБУ і Генпрокуратура провели обшуки у помешканнях мільйонерів від Феміди

«Усі судді — негідники!» — приблизно таке говорилося на «плівках Мельниченка» стосовно служителів Феміди голосом экс-президента України Леоніда Кучми. З того часу про корупцію в суддівському корпусі казали багато й відверто, навіть наступник Леоніда Даниловича Віктор Ющенко. Та гучні скандали в правосудді, зокрема, навколо судді Конституційного Суду Сюзанни Станік, не змінили ситуації в судочинстві. Маючи достатню кількість грошей, за допомогою суду можна захоплювати земельні ділянки й підприємства, скасовувати накази президента, міністерств та уряду. З огляду на це спецоперація Генеральної Прокуратури й Служби безпеки України у Львові стала повною несподіванкою. Оперативники, за твердженням спецслужб, знайшли докази хабарництва члена ради суддів Вищого Адміністративного Суду України Ігоря Зварича, який очолює Львівський апеляційний адміністративний суд. Власне, дивно не те, що знайшли, а що їм дозволили це шукати.

ТЕЩА НЕ ВТРИМАЛА ОБОРОНИ

Речники Служби безпеки офіційно повідомили, що 3 грудня проведено обшуки за місцями роботи й проживання семи суддів Львівського апеляційного адміністративного суду, а також і його голови. Під час обшуків вилучено більше \$1 млн і понад 2 млн грн готівкою. Наскільки відомо, обшуки тривали

кілька днів. «Спільними діями СБУ та Генпрокуратури припинено масштабну схему отримання хабарів в органах суду Львівської та суміжних із нею областей України», — резюмує прес-центр СБУ.

«Як встановлено, — доповнює прес-служба Генеральної Прокуратури України, — вказаний суддя (Ігор Зварич — прим. ред.) у жовтні минулого року одержав від громадянина хабар у сумі \$100 тис. за винесення незаконного рішення. На даний час слідчим шляхом перевіряється можлива причетність судді до інших фактів незаконної діяльності».

За словами начальника управління СБУ у Львівській області Анатолія Матіоса і керівника 1-го відділу ГУ розслідування особливо важливих справ ГПУ Володимира Жербицького, компромат на Ігоря Зварича спецслужба разом із прокуратурою збирала аж вісім місяців. Вони відмовилися сказати, хто й за що дав сотисячного хабара голові апеляційного адмінсуду, посилаючись на таємницю слідства. Не назвали також і прізвище судді, за санкцією якого оперативники спочатку прослуховували «кулуарне правосуддя», а відтак і провели обшуки в службових та приватних приміщеннях семи суддів.

За словами Зварича, \$1,9 млн він позичив у друга для спорудження заміського будинку

Утім, правоохоронці обмовилися про пікантні подробиці спецоперації. Так, під час обшуку Зварич розхвилювався, зомлів і впав на підлогу. Його доправили до міської лікарні, звідки він попросився до приватної клініки. Тим часом слідчі навідалися до приватного помешкання судді. За словами правоохоронців, теща Зварича, дізнавшись мету їхнього візиту, забарикадувалася, тож довелося брати оселю штурмом. Найдорожчою знахідкою для слідства стали не гроші, а робочі зошити, в яких були складені таблиці з алгоритмом вирішення судових справ: хто за кого просив і яке рішення треба винести. На підставі цього Володимир Жербицький заявив, що у Львові слідчі зіткнулися не з окремими суддівськими порушеннями, а з розгалуженою корупційною системою.

Сам Ігор Зварич у виступі перед пресою і колегами назвав дії оперативників провокацією, яку пов'язав з гучними земельними справами. За словами судді, гроші у мішках, які він зберігав удома, позичив у друга для спорудження заміського будинку, а ті, що зберігалися на роботі, призначалися для ремонту приміщення суду. Судді-колеги зустрічали і проводжали свого голову стоячи й оплесками.

ХТО ЗАМОВИВ

Колеги підозрюваних утримуються від коментарів. «В Україні є презумпція невинності, й будь-які звинувачення мають бути доведені в суді», — зазначає керівник прес-служби Львівського апеляційного адміністративного суду Ольга Давид. На противагу цьому Володимир Жербицький нарікає на те, що судді, на відміну від працівників прокуратури, СБУ чи міліції, мають недоторканність. Цей узаконений Верховною Радою привілей, на думку посадовця ГПУ, дає їм змогу почуватися майже безкарними. Отож тільки парламент може дати згоду на притягнення до відповідальності Ігоря Зварича. А беручи до уваги політичні баталії у Верховній Раді, депутатам зараз буде не до цього.

Водночас слід зауважити кілька важливих обставин.

По-перше, повноваження Апеляційного адміністративного суду Львівської області поширюються на територію восьми західних областей України: Волинську, Закарпатську, Львівську, Івано-Франківську, Рівненську, Тернопільську, Хмельницьку і Чернівецьку. Таким чином він у порядку апеляційного провадження здійснює перегляд рішень аж 146-ти місцевих і 8-ми господарських судів. Та ще й яких: про суперечки фізичних і юридичних осіб із суб'єктами владних повноважень щодо оскарження їхніх дій або бездіяльності, а також їхніх рішень і правових актів (зокрема й президента, Верховної Ради, ДПА, Фонду держмайна, Мін'юсту, МВС, Міноборони, всіх органів місцевого самоврядування). Від одного пере-

Суддя Зварич: «Це провокація!»

ФОТО: УНІАН

ліку компетенції такого суду голова може будь у кого запаморочитись: і в того, хто вирішує, і в того, хто хоче вплинути на потрібне рішення. При цьому юристи делікатно зауважують, що більшість згаданих областей — прикордонні, тож доводиться також визначати долю справ про контрабанду, що має давній загальноукраїнський інтерес.

По-друге, Львівський апеляційний адмінсуд фактично працює півтора року й у ньому заповнено лише 14 посад суддів із 76-ти, затверджених штатним розкладом. Понад 60 вакансій — надміру ласий шматок суддівської влади для будь-якої політичної сили, кажуть експерти. В цьому контексті у Львові згадують, що про успішну суддівську кар'єру Ігоря Зварича на Львівщині свого часу настирливо клопотав у Верховному Суді тодішній голова облради, а нині — штатний радник президента Михайло Сендак. Скандал навіть перейшов у публічну площину: Верховний Суд покартав тоді пана Сендака за спробу таким клопотанням зробити суддю кишеньковим.

Також мусується чути про те, що спецоперація проти Зварича здійснена з важкої руки колишнього голови Львівської облдержад-

міністрації Петра Олійника, який 1 грудня став заступником голови Секретаріату президента. Втім, її вже рішуче спростував сам Олійник: таке припущення він назвав «хворобливою маячнею недоброчинців».

ТЕОРІЯ ЗМОВИ

Прикметно, що торік у жовтні президент України надав Ігореві Зваричу звання «Заслужений юрист України». Відомо, що належне в таких випадках подання підписував тодішній голова Львівської облдержадміністрації Петро Олійник або ж його заступник за згоди губернатора. За гіркою іронією долі, саме в жовтні 2007 року, за версією слідчих, Ігор Зварич нібито й узяв хабара на \$100 тис. Попри те, що правоохоронці не розкривають обставин хабарництва, з відкритих джерел відомо, що в той період Львівський апеляційний адмінсуд розглядав низку майнових суперечок, зокрема щодо права власності на земельні ділянки під забудову.

З неофіційних джерел відомо, що ініціативна група суддів Львівщини обговорювала можливість публічно засудити спецоперацію СБУ та Генпрокуратури проти служителів Феміди, проте поки що утрималася від

неї. Чи то з огляду на непередбачуваність розвитку подій у цій кримінальній справі, чи то у зв'язку з публічною пасивністю Вищого Адміністративного Суду, який до понеділка мовчав на цю тему. Наші джерела стверджують: львівські судді пояснюють «справу Зварича» тим, що правоохоронці теж часто були відповідачами у справах, які розглядає апеляційний адміністративний суд, тож ця резонансна справа дуже подібна до помсти.

Причиною обережної поведінки служителів Феміди може бути також повідомлення про обшук минулої п'ятниці, 5 грудня, вже в помешканні голови Івано-Франківського адміністративного суду («підвідомчий» Львівському апеляційному адмінсуду) Петра Черепія. В Генеральній Прокуратурі підтверджують, що «слідчі дії, в тому числі і обшук у квартирі голови адмінсуду в Івано-Франківській області були проведені в межах розслідування кримінальної справи, порушеної щодо голови Львівського апеляційного адмінсуду Ігоря Зварича». Однак жодних процесуальних дій на кшталт затримання чи підписки про невиїзд стосовно голови Івано-Франківського адмінсуду не застосовували, й він і далі вершить правосуддя.

Так само ходять на роботу й усі судді Львівського апеляційного адмінсуду, за винятком того-таки Зварича. Саме ходять, бо, за спостереженнями мешканців прилеглих будинків, біля приміщення цього суду на вулиці Саксаганського, 13 у Львові останнім часом поменшало престижних автомобілів.

Між іншим, з цим будинком під номером 13 не все гаразд. Екс-міністр оборони, голова комітету Верховної Ради з питань національної безпеки і оборони Анатолій Гриценко, відвідавши Львів із нагоди дня Збройних сил України, заявив на прес-конференції, що голова Львівського апеляційного адміністративного суду Ігор Зварич «украв у Міноборони це приміщення, яке планувалося реалізувати як військове майно за 100 млн грн». Річ у тім, що донедавна тут розташовувався штаб 14-го авіаційного корпусу. А згідно з рішенням Львівського апеляційного господарського суду, цю будівлю нещодавно передали Львівській міській раді, котра віддала його апеляційному адміністративному суду. ■

ПРЕДСТАВНИЦТВО
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
КОМІСІЇ В УКРАЇНІ

спонсор доброго джазу

@Вухо.Ком

мережа салонів мобільного зв'язку

Мистецьке об'єднання «Дзига»

зі Львова та компанія «СКІ»

представляють

ЛЬВІВСЬКА ПЛОЦА

Спортивні та
культурні
ініціативи

14/12 неділя 19:00

КИЇВ. Будинок Художника (пл. Львівська)
вул.Артема, 1-5

ДЖАЗ

**Wogna Kicinska
Jazz Project**

(Краків)

PL

SHOSKOLAD+PL

(Львів/Варшава)

UA/PL

info: www.dzyga.com livejournal: dzyga_in_lviv info: www.dzyga.com

ГЕНЕРАЛЬНЕ КОНСУЛЬСТВО
Республіки Польща
у Львові

квитки: Книгарня Є, (вул. Лисенка, 3), тел.: 235 - 88 - 54
каси: м. Майдан Незалежності, м. Льва Толстого, м. Палац Україна, ТЦ Глобус, ТЦ Метроград

Гривня-маріонетка

ЧИННИКИ, ЯКІ МОЖУТЬ
ПОСЛАБИТИ ГРИВНЮ

АВТОР: Сергій Гузь

**Що буде з українською валютою?
Поки що рахунок 9:3 не на її користь**

Висока інфляція (за підсумками 2008 року інфляція в Україні очікується на рівні 22%, тоді як середній показник у світі – 3-5%)

Втрата гривнею функції заощадження

Великий попит на валюту, зумовлений виплатами за зовнішніми боргами, зокрема в корпоративному секторі (у 2008 році держава та українські компанії мають сплатити близько \$10 млрд заборгованості й ще \$45 млрд у 2009-му)

Надлишок дешевих гривневих ресурсів (тільки в листопаді НБУ видав окремим комерційним банкам 25 млрд грн під 15–16% річних, тоді як доходність від спекуляцій на валюті у листопаді становила 17% за місяць, або 204% у річному вимірі)

Невпевненість учасників ринку в стабільності економічної та політичної ситуації в країні

Зменшення рефінансування української економіки (наступного року приблизно 50% або \$25 млрд боргів не вдасться покрити за рахунок нових кредитів чи відстрочки сплати за старими кредитами)

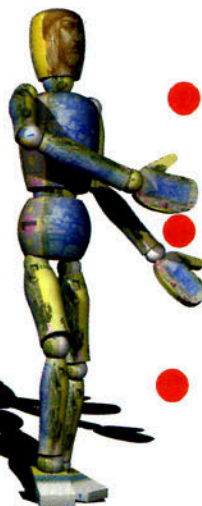
Невизначена і неузгоджена грошово-кредитна політика НБУ та фіскальна політика уряду (в 2008 році НБУ кілька разів порушував параметри курсової політики, затверджені правлінням банку, і переглядав межі курсового коридору, який має триматися на рівні 4,05–5,25 UAH/USD)

Зменшення чистого експорту (різниця між експортом та імпортом товарів і послуг). У 2008 році очікується дефіцит чистого експорту на рівні \$15-млрд, у 2009-му – до \$20 млрд)

Дефіцит платіжного балансу (різниця у кількості грошей, що надійшли в країну й були виплачені в інші економіки). За підсумками 2008 року дефіцит платіжного балансу може перевищити \$2 млрд, а в 2009-му – \$4 млрд

ЧИННИКИ, ЯКІ МОЖУТЬ ЗМІЦНИТИ КУРС ГРИВНІ

- Надходження зовнішніх валютних кредитів (погоджений кредит МВФ на \$16,4 млрд і кредит Світового банку на \$0,5 млрд)
- Прямі закордонні інвестиції (за даними Держкомстату, протягом січня–жовтня 2008 року інвестиції в Україну перевищили інвестиції з України на \$8 млрд)
- Адміністративні заходи влади (наприклад, запровадження обов'язкового продажу валютної виручки компаній-експортерів або масштабні інтервенції із золотовалютних резервів держави)

Дефіцит скар

В. ЯНУКОВИЧ

Філософія: Підтримка великого бізнесу. Держава повинна створити й підтримувати українські транснаціональні корпорації. Обмеження імпорту, сприяння експорту.

Ю. ТИМОШЕНКО

Філософія: Збільшити соціальні виплати. Гроші від приватизації – народові. Підтримка імпортерів. Економікою керує одна людина, адміністративне обмеження цін.

Ю. ЄХАНУРОВ

Філософія: Мінімальне втручання держави в економіку. Максимальна формалізація процедури прийняття урядових рішень. Підтримка малого та середнього бізнесу – великий подбач про себе сам.

АВТОР: Сергій Гузь

Тиждень розбирався з причинами української економічної кризи

Нам кажуть: «У всьому винна світова криза». Подібне пояснення сьогодні є найпоширенішим. Аргументація така:

внаслідок кризи впав попит на нашу продукцію, тому ми менше отримуємо валюти, щоб розрахуватися по зовнішніх зобов'язаннях та задовольнити внутрішній попит. До того ж, припинилися прямі інвестиції та кредити.

Проте, якщо переглянути офіційну статистику, можна побачити, що до 2005 року Україна мала стільки грошей, що могла навіть вивозити капітали. Після першого призначення Юлії Тимошенко прем'єр-міністром ситуація розвернулася в протилежний бік. Наша зовнішня торгівля того

Банки влаштували кредитну лихоманку. Із минулого року споживчі кредити видавали без будь-яких довідок про доходи

року вперше продемонструвала від'ємний результат у \$1,9 млрд.

На щастя, продаж однієї «Криворіжсталі» з головою перекривав

бу нації

торговельний дефіцит по валюті. Та процес, як-то кажуть, уже йшов на повну. Щороку дефіцит зростає приблизно на \$5 млрд, але в країні з успіхом продавали іноземцям комерційні банки, й через них заводили валютні позики. Під фанфари в пресі проходили повідомлення щодо IPO — продажу нашої приватної власності на закордонних біржах. Теж джерело валюти.

Таке у світі вже бувало. До 1994 року економіка Мексики стрімко розвивалась, у країну йшов шалений потік грошей. Економісти навіть розпочали дискусію: чи можна підняти слаборозвинену країну до рівня індустріальних чи навіть постіндустріальних. Аж одного дня бухгалтерські калькулятори видали результат, що сплата по запозичених в економіку кредитах перевищуватиме результати діяльності. Й тоді інвестори в паніці почали вилучати свої гроші з Мексики.

Цього року ми дізналися, що до державного боргу України у \$14,5 млрд треба додати борг наших підприємств у \$85 млрд. Сумарно це більше половини вітчизняного ВВП за останніми валютними курсами. Навіть коли припустити, що всі ці борги ми взяли під мінімальні 7–8% річних, то тепер щороку за них необхідно сплачувати \$7–8 млрд одних лише відсотків!!! А торговельний баланс, як ви пам'ятаєте, і так у мінусі.

Звідси логічно зробити перший висновок: світова криза вибухнула дуже вдало для наших керівників уряду та банкірів, бо надає можливість їм приховати реальний професійний рівень.

ЦІНА НА ГАЗ

Друга за популярністю теза: в усьому винна Росія, бо вона піднімає ціну на газ, у зв'язку з чим ми маємо більше валюти мусимо віддавати за його оплату.

Знову-таки, офіційна статистика свідчить, що 2004 року дефі-

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ				
2004	2005	2006	2007	2008*
1,7	8,0	4,8	7,3	8,1

*станом на жовтень 2008 року.
Дані: \$млрд /рік. Джерело: Держкомстат України

цит торгівлі з Росією становив \$6 млрд не на нашу користь. Тобто ми змушені були покривати цю різницю за рахунок успішнішої торгівлі з Африкою, Азією, Європою та Америкою.

Якщо взяти на віру тезу про дорогий газ, то в балансі торгівлі з Росією від'ємне сальдо мало б різко зрости. Однак, за статистикою, щороку ми потроху покращували результати нашої торгівлі

Як неодноразово писав **Тиж-день** — ми перетворилися на сировинний придаток світу. Більшість готових і працездатних товарів, машин та устаткування давно не виробляють в Україні. Тому з 2005-го імпорту зростає ви-переджувальними темпами. Причина проста — в країну пішли іноземні інвестиції, які сприяли зростанню зарплат, до того ж, почали масово видавати споживчі кредити.

КРЕДИТНА ЛИХОМАНКА

Третя причина якраз і мала пояснити, чому шалено зростає імпорту. Як з'ясувалося, банки влаштували кредитну лихоманку. Ще кілька років тому отримати кредит було не так-то просто: зібрати купу довідок про доходи, знайти

До державного боргу України у \$14,5 млрд треба додати борг наших підприємств у \$85 млрд

з росіянами й скоротили розрив до \$3,5 млрд станом на жовтень 2008 року.

Якщо ж увести до розрахунків ще одного постачальника газу — Туркменістан, тоді можна побачити, що за останні п'ять років ми більше купували в цієї країни, ніж продавали їй. Сьогодні від'ємне сальдо торгівлі перевищило \$4,1 млрд. Звісно, тут є складова газу. Однак варто зауважити, що такий результат почав розвиватися задовго до підвищення цін на азійський газ. Не врятував ситуації навіть перехід на прямі розрахунки за паливо замість бартеру, що збільшило наш експорт до цієї країни в 10 разів лише за три роки.

В цілому складова газу не перевищує десятої частини наших проблем у торговельному балансі. Собака заритий зовсім в іншому місці.

поручників, оформити заставу, сплатити завдаток. Із минулого року споживчі кредити видавали без будь-яких довідок про доходи, завдатків та застав. До того ж, стрімко падали відсотки по кредитах, тоді як зарплати підвищувалися.

За останні три з половиною роки кредити фізичним особам зросли майже в 15 разів і у вересні сягнули 207 млрд грн. Проте поза увагою залишається той факт, що надані громадянам кредити сумарно дорівнюють покладеним у банки депозитам.

Фактично ми можемо говорити, що завдяки кредитній політиці останніх років громадяни кредитували самі себе, тоді як кредити для підприємств формувалися за рахунок інших джерел. Наприклад, депозити юросіб у вересні сягали 134 млрд грн, а їх заборгованість — 366 млрд грн. ▀

САЛДО ТОРГОВЕЛЬНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ, ЗОКРЕМА З ДЕЯКИМИ КРАЇНАМИ

	2004	2005	2006	2007	2008*
Загалом	+3,7	-1,8	-6,7	-11,4	-14,3
Росія	-5,9	-5,3	-5,1	-4,2	-3,5
Туркменістан	-1,7	-2,5	-3,4	-4,07	-4,1
СНД	-6,3	-6,3	-7,5	-7,0	-8,6
Інші країни	+9,9	+4,4	+0,8	-4,4	-5,7

* станом на вересень 2008 року.

Дані: \$млрд. Джерело: Держкомстат України

Дефіцит фінансування економіки в 200 млрд грн треба було з чогось закрити. Подальше її зростання важко уявити, якщо не вирішити цього питання. Хіба що за рахунок зовнішніх запозичень.

Крім того, не всі кредити, надані людям, ішли на забезпечення імпорту. Сумарно в третьому кварталі 2008 року тільки іпотечні кредити досягли 80 млрд грн. А це вже інвестиції в реальний сектор вітчизняної економіки. Проблема полягає хіба в тому, що 70% цих кредитів зафіксовані в іноземній валюті.

ЗНОВУ ПРО СТРУКТУРНІ РЕФОРМИ

Безглуздо заперечувати, що світова економічна криза, підвищення ціни газу чи зростання споживчих кредитів зовсім не вплинули на вітчизняну економіку та фінанси. Куди важливіше чітко вирахувати, як саме ці впливи на ній позначилися, що тепер залежить від нас, а що — від світу.

Наприклад, доходи від експорту зросли б, якщо він був диверсифікований. Сьогодні ж більшість експортних надходжень забезпечує дуже вузька товарна група: чорні метали, руда, локомотиви, зерно, соняшник та аміачні добрива. На такому асортименті далеко не заїдеш. В умовах падіння світових цін на сировину нам нічим підтримати експорт.

Більше того, ми навіть не можемо відмовитися від значної частини імпорту тому, що такі товари не виробляють в Україні в достатньому обсязі. Наприклад, це стосується м'яса, фармацевтичної продукції, косметики та парфумів, полімерних матеріалів, транспорту, машинобудування, побутової техніки, одягу та взуття.

На початку незалежності в Україні у 5–10 разів більше виробляли холодильників, прасок, телевізорів, тканин, меблів. Лише взуття ми робили 115 млн пар — по дві на кожного українця, а тепер — одну на двох. А такі речі, як український верстат — взагалі екзотика. За місяць їх виробляють не більше 20–30 штук. Важко збагнути, чи достатньо цього для тисяч великих та малих українських підприємств? Проте без такого обладнання годі розраховувати на зростання виробництва.

Звідси напрашується досить простий висновок: економічна ситуація в країні покращиться тоді, коли уряд сконцентрується на диверсифікації вітчизняного виробництва. Перестане підтримувати винятково будівельників та металургів, а забезпечить за допомогою податкової та кредитної політики повноцінний розвиток

Ми не можемо відмовитися від значної частини імпорту тому, що певні споживчі товари не виробляють в Україні

усієї економіки. Особливо це стосується організації масового виробництва вітчизняних побутових товарів, одягу, взуття та продуктів харчування.

Тільки так ми зможемо одночасно суттєво зменшити власний імпорт та розширити експорт, що зробить економіку стійкішою до зовнішніх коливань.

СТАБІЛЬНІСТЬ І РОБОТА

Економічна аксіома — уряд та центральний банк мають забезпечити стабільність цін та повну зайнятість населення. Ні першого, ні другого ми сьогодні не маємо.

Проблема навіть не в тому, що інфляція стала занадто високою, а в тому, що її не можна передбачити й провести відповідні розрахунки на початку виробничого циклу. Тож підприємства мусять або миритися зі зменшенням купівельної спроможності обігових коштів, або ж закладати завищені націнки на кінцеву продукцію. Причому якщо в торгівлі це зробити досить легко, то в реальному секторі виробництва діють певні обмеження. Нашу продукцію не можуть продавати на внутрішніх ринках дорожче, ніж аналогічний імпорт, її ніхто не купить.

Додайте до цього диспропорцію у зайнятості та розвітку регіонів. Наприклад, в останні роки зарплати підвищувалися переважно у великих промислових регіонах Сходу та Центру, тоді як безробіття зростало на Заході України. «Західняки» стали основними найманцями на будівельних майданчиках не лише Києва, а й багатьох столиць Європи.

Сьогодні, коли цей сектор економіки зупинився, вони опинились у ситуації, коли їм взагалі ніде шукати роботу, навіть за кордоном.

Найлегше впливати на ситуацію за рахунок знецінення або зміцнення гривні. На початку року НБУ та уряд замість того, щоб обмежити імпорт, через який ми завозили світову інфляцію, зміцню-

вав гривню. Це тимчасово стримало ціни на імпорт. Проте коли світові ринки розвернулися в іншому напрямку, НБУ залишився без достатньої кількості ресурсів, щоб утримати гривню від падіння.

Як наслідок ми отримуємо у позитив покращення експортних можливостей для кількох галузей вітчизняної економіки, а отже, лише невеликого зростання зайнятості. Надлишок робочої сили буде змушений шукати роботу на ринках в інших країнах, які теж падають. Добре, що тепер 400–500 баксів — в Україні знову гроші. ■

ДЛЯ ТИХ, ХТО ПРАГНЕ БУТИ ПЕРШИМ
ІНФОРМАЦІЯ ТА АНАЛІТИКА 24 ГОДИНИ НА ДОБУ

перший діловий

телевізійний канал

Спутник "Hellas Sat 2" 39o E
Частота прийому: 11.512 GHz,
Символьна швидкість: 30 000 SR
FEC: 7/8, Поляризація: H.

Україна, 04119, м. Київ
вул. Якіра, 13-б
тел/факс: +38 044 207 4717

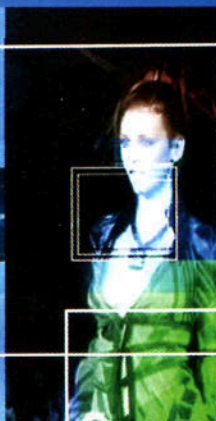
www.fbc.net.ua

www.tv1.com.ua

дивись в кабельних мережах твого міста

fashiOnline

НОВИНИ
АВТО-LIFE

Автомобіль-примара

КРАЩІ «АНТИКРИЗОВІ» АВТО

Тиждень поцікавився у провідних автокомпаній Києва, на яку модель вони покладають найбільші надії в наступному 2009 році

Опитано 15 автосалонів, дилерів та імпортерів, серед яких – ДП «АВТО Інтернешнл», Автомобільний центр «Голосівський», ТОВ «Єврокар», Корпорація АІС, ТД «Ніко» та інші.

Продавці автівок переважно стверджують, що популярними у наступному році стануть найдешевші марки та моделі. Деякі, навпаки, запевняють, що споживачі і далі братимуть до уваги не тільки ціну, а і якість.

Один із імпортерів переконував, що Україна не відрізнятиметься у своєму виборі від решти країн, а тому у своїх прогнозах варто виходити із реальної ситуації «на сьогодні» у країнах ЄС та Сполучених Штатах.

Моделі автомобілів розміщені в алфавітному порядку.

АВТОР: Сергій Лук'янчук

Як купити авто, що подешевшало, за валюту, що подорожчала

До кінця року автор цих рядків мав намір стати автомобілістом. Під цей стратегічний план протягом чималого періоду акумулювалися «валютні резерви», які ще влітку були зняті з банківського депозиту і завбачливо, як потім виявилось, поміщені на зберігання у банківській ячейці. Суми в \$10 тис. мало б цілком вистачити на купівлю в кредит чогось нетривіального тисяч за 20 – 25 «зелених». Однак автокредитування у зв'язку з кризою наказало довго жити, і все виглядало так, що купівлю машини треба відкласти до кращих часів. І тут несподівано з'явився новий шанс.

КРИЗОВА ПРОПОЗИЦІЯ

Придбати нове імпортне авто, яке ще півроку тому коштувало \$20 тис., із 30-відсотковою знижкою? І це у розпал кризи, коли все дорожчає, особливо імпортні товари? Хоч як дивно, але саме це зараз активно пропонують більшість автодилерів України. Ціни на автівку або фіксуються у гривні, або доларова ціна перераховується в гривневу за низьким курсом – 5,0 чи навіть 4,85 UAH/USD. Тож покупець із валютою в гаманці дістав змогу значно заощадити.

Причина такого альтруїзму відома. Навесні завдяки вступу до СОТ ввізне мито на машини знижено до 10%. Але при цьому постійно існувала загроза, що лобістськими зусиллями конкуруючих автокомпаній, що здійснюють виробництво в Україні, мито буде підвищено. Відповідно протягом літа фірми, що торгують імпортом, забивали свої майданчики новенькими машинами. Дилери сподівалися вигідно розпродати «запас» восени, коли активізується попит.

Натомість сталося інакше. Спочатку банки припинили кредитування, потім на депозитах «зависли»

кошти вкладників, і, нарешті, кризова ситуація змусила навіть тих, у кого є вільні гроші, думати не про їх витрачання, а про заощадження. А везені машини потрібно розпродати.

Перед покупцями середнього і вищого за середній класу несподівано відкрилося нове вікно можливостей. Справді, без кредиту викласти з кишені \$20 тис. може небагато хто. А ось позичити в друзів \$3 – 5 тис. не така вже й проблема. Та й ризик «дефолту» невеликий: у разі чого автівку можна продати і погасити борг.

ПОГОНЯ ЗА АВТО

Утім, усе це теорія. А що на практиці? Щоб отримати відповідь на це запитання, **Тиждень** вирушив до автосалонів. Об'єкт пошуку – хетчбек гольф-класу в комплектації, вищій за базову, бажано з автоматичною коробкою.

Сигналом до «атаки» стала реклама знижок від Citroen. Так, Citroen C4 у модифікації «тридверне купе» з 1,6-літровим двигуном компанії «Франсавто» пропонувала за 95 820 грн. Лише \$13,5 тис. І це за чи не найефектнішу модель у класі, яка до того ж розганяється до сотні за 10,6 с! Щоправда, коробка механічна, але з рештою «фаршу» все гаразд.

Однак перший же дзвінок одному з дилерів розвіяв ейфорію. Так, дві машини є в наявності й навіть за дещо нижчою ціною. Але... на них відбувалися тест-драйви. Зрозуміло, пробіг невеликий і «вживаними» такі машини не вважаються. Але купувати їх – лотерея. Тож цей варіант відпав. А як щодо інших комплектацій Citroen C4? Немає. А коли будуть? Невідомо, може, й ніколи. Хочете брати – беріть, що є, і швидко, бо розкуплять. Спасибі, але поспіх під час купівлі автівки не найкраща тактика.

Утім, «контрольний дзвінок» іншому дилеру тієї самої компанії, зроблений через кілька днів, залишив більше позитиву. Купе справді немає, але є з десятка 5-дверних хетчбеків. Дорожче за 107 600 грн, але з автоматом. Точніше, не є, а будуть – у другій половині січня. Та щоб купити їх за нинішньою ціною, треба викласти 100% передоплати вже зараз.

ВПРИТУЛ

Добре, переходимо до плану Б — Mitsubishi Lancer X у кузові хетчбек (у Європі має назву Sportback). Свіжа модифікація, яка ще не встигла приститися, як Lancer-седан. І до того ж потужний 1,8-літровий двигун і 6-ступеневий автомат. Щоправда, й ціна дорожча — 125 500 грн.

У київському автосалоні «Ніко-Україна» на Набережно-Луговій людедей багато навіть у неділю. Lancer є і в салоні, і на майданчику, але Sportback серед них не видно. Треба запитувати в консультанта.

— Я вас запевняю, ціна на машину не підвищиться, — переконує молоденька дівчина-менеджер знервованого клієнта. — А де це написано, — не погоджується той, розглядаючи договір купівлі-продажу. — Я сам директор фірми, я ці речі знаю... Можна поговорити з вашим начальником?

Начальника в неділю немає, та й про що говорити? Не купите ви — купить хтось інший. Наприклад, я. Де тут у вас спортбеки?

Немає спортбеків. Точніше, є, але один-єдиний і в топ-комплектації за 133 500 грн. Занадто дорого. Але є седани — ще кілька штук лишилося. Та двигун — 1,5 л, дволітрових немає. І

комплектація бідна. Проте менеджер радить не вагатися — можуть забрати й ці. Щоб забронювати машину, необхідно сплатити наперед 1% ціни. Дякую, мабуть, не треба.

ТРЕТІЙ ШЛЯХ

Для чистоти експерименту продовжую рейд автосалонами. Тут же, на Набережно-Луговій, дилерський центр Kia. Народ найактивніше розглядає новий Cee'd. Нічого дивного — нове корейське авто з привабливим дизайном і одразу в трьох модифікаціях кузова: купе, хетчбек та універсал. Останній мене цікавить найбільше, і не в останню чергу своїм прайсом. Ціна стартує від 106 400 грн за непогано упаковану машину з механікою (з автоматом дорожчий — 113 700 грн).

Знаєте, я його майже купив — машина була в наявності, і в спілкуванні з менеджером не виникло враження, що ти замовляєш квиток на поїзд за хвилину до відправлення. Та не сподобалася посадка в салоні — низьке сидіння і низькувате навіть у верхній позиції регулювання кермо. Якби хоч «автомат»... Але саме таких машин вже не було. Будуть? Будуть, але вже за іншою ціною.

Натомість несподівано сподобався седан Ford Focus, який зі знижкою 6 тис. грн пропонують в автосалоні «Віннер» на проспекті 40-річчя Жовтня. Ніколи не був прихильником фордівського «кінетичного дизайну», але під час ближчого знайомства зрозумів, чому британці вважають цю модель ледь не еталоном класу. Але викладати 120 тис. грн з гаком за машину з комплектацією, нижчою за середню? Якби був «фордофілом», подумав би. А так — ні.

Останній з відвіданих автосалонів — «Голосіївський» — розчарував. Не браком цікавих пропозицій: було б «вільних» 160 тис. грн, придивився б до нового позашляховика Renault Koleos, а за ліміту тисяч у 80 — до хетчбека Clio 3 з 1,2-літровим двигуном. А ось у моїй цінній категорії чомусь нічого вартого уваги не виявилось.

Висновок? Щасливі власники валютних заощаджень справді можуть придбати зараз авто з істотною знижкою. Але їм доведеться брати, що дають. Для когось це прийнятно, для автора — не дуже. Утім, не варто дуже перейматися з цього приводу — у світі лютує спад попиту на автівки, і в цих умовах продавці мають запобігати перед покупцями, а не навпаки. ■

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача	
		код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012	
		МФО банку	
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
період:			
касир	платник (підпис)	сума, грн	

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача	
		код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012	
		МФО банку	
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
період:			
касир	платник (підпис)	сума, грн	

ЗУПИНИ ІНФЛЯЦІЮ!

За умови передплати журналу «Український тиждень» на 2009 рік ви маєте нагоду отримувати видання за ціною 2008 року.

Вартість передплати:
12 місяців – 168 грн;
6 місяців – 84 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС - 99319

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 503-37-41

Менеджер з передплати:
 Семяновська Каріна
kta@ut.net.ua

Зміна патріа

АВТОР: Олександр Солдатов, спеціально для **Тижня**, з Москви

Хто стане Московським Патріархом, залежить від України

Канонічний епітет, який покійний Алексій II отримав від російських політиків та ЗМІ, звучить так: «Патріарх єдності». Під цим розуміють багато чого — і безпрецедентно активну для Московської патріархії (МП) участь у подоланні смуту 1993 року, і об'єднання з частиною Руської зарубіжної церкви, і збереження канонічного спілкування з церквами християнського Сходу на чолі з Константино-

польським (Вселенським) патріархатом. Але головна «єдність», яку ставлять у заслугу небіжчику, — внутрішня, єдність самої МП. А виявляється вона, передусім, в Україні — найчисленніша церква країни ще підпорядковується Москві.

ХТО ВИНЕН

У день загадкової смерті Алексія II (про її обставини взагалі нічого не відомо, а опублікований медичний бюлетень складається з двох слів —

рха

неофіційного трауру, росіянам розказали: повернувшись із «негостинного» Києва, Патріарх потрапив до клініки, йому вживили кардіостимулятор, і він врешті-решт дав збій.

Особливе обурення в середовищі православної громадськості (від її імені виступають організації на кшталт «Союзу православних громадян») викликав факт приїзду до Москви, на поховання Алексія, Вселенського Патріарха Варфоломія. На думку «православних громадян», це саме він зіпсував київські урочистості минулого літа, саме його, «маріонетку Вашингтона», українська влада всіляко протиставляла Алексію II. Під час похорону в Бого-явленському соборі Москви перешіптувалися, показуючи пальцем на Варфоломія: «Ось, покається приїхав... Та пізно!»

Відкинувши скорботну лірику, визнаємо: Україна справді була основним головним боєм спочилого Патріарха Московського. Заступивши на патріарший престол 1990 року, він змушений був одразу видати колишньому Українському екзархату МП (який перейменували на Українську православну церкву) Томос про самостійність та неза-

Алексій II недолюбував Україну, побоювався сюди приїжджати.

СФЕРИ ВПЛИВУ

Не дивно, що коли Помісний Собор Української церкви митрополита Філарета звернувся восени 1991 року до МП з проханням уже про повне та остаточне відокремлення, про автокефалію, Алексій II відповів категоричним «ні». У березні 1992-го Філарета, який доставив до Москви прохання свого Помісного Собору, змусили присягнути на хресті та Євангелії, що він, повернувшись до Києва, подасть у відставку. Але в Києві панувала ейфорія давно очікуваної свободи від Москви — ні в яку відставку Філарет не подав. Так почалася новітня історія славеного «українського церковного розколу», під час якого Алексій II урочисто анафемував Філарета (як колись цар Петро гетьмана Мазепу), попри 25 років спільної роботи в Синоді МП.

Церковні аналітики в Москві та Києві сходилися на думці, що поки МП керує Алексій II, ніякої «канонічної автокефалії», тобто повної церковної незалежності, визнаної, до того ж, усім православним світом, Україні не бачити. Україна була не

Україна була основним головним боєм спочилого Патріарха Московського

лежність в управлінні. А свого попередника по управлінню Московською патріархією, митрополита Філарета (Денисенка, який очолював Руську Церкву на посаді патріаршого місцєблюстителя у травні-червні 1990 року), визнати самостійним главою Української церкви з титулом «Блаженніший».

Алексія II, який приїхав до Києва вручати Томос про самостійність та незалежність, тоді зустрічали багато негостинніше, ніж минулого літа. На 1990 рік припав пік націоналізму, особливо церковного, — відроджувалася автокефальна церква, а приходи трьох західних епархій (це була половина від загальної кількості приходів усієї МП) повернулись у греко-католицизм (унію). Щоби дарувати «самостійність та незалежність», Алексію II довелося пробиратися у блокований націоналістами Софійський собор Києва через чорний хід, поруч із туалетами. З того часу (а може, й раніше)

тільки невиліковною раною покійного Патріарха, вона була й залишається ключовою країною в процесі глобального перерозподілу влади у православному світі. Про що це ми? Річ у тім, що після краху комуністичної системи МП стала одного за іншим втрачати союзників серед помісних церков Східної Європи.

Першою зі сфери впливу Москви випала Румунська церква, потім пішли Болгарська, Чеська й Словацька, Грузинська, частково Сербська. А Албанська так і зовсім «з нуля» була відтворена Вселенським Патріархатом. Виходило, що в МП зовсім не залишається церков-сателітів, за підтримки яких вона могла би на рівних розмовляти зі Вселенським патріархатом, не давати йому захоплювати все нові шматки своєї «канонічної території» (як це було на батьківщині Алексія II, в Естонії). А Константинополь, 80% пастви якого живе у США, вважають, між іншим, «маріонеткою»

«серцева недостатність») головний випуск новин Росії — програма «Время» на Першому каналі — популярно пояснив, хто «насправді» винен у наглій смерті святішого: «Алексій II не приховував, лікарі забороняли йому влітку їхати до Києва... Той пастирський візит був дуже складним: українська влада намагалася всіляко політизувати урочистості». Потім у документальних фільмах, які транслювали всі російські канали впродовж чотирьох днів

Українська паства
МП чекає на нового
лідера

Вашингтона» та «провідником західного впливу» у православному світі.

Після втрати Москвою церковних сателітів Україна виявилася епіцентром боротьби двох центрів-конкурентів православного світу. «Володіння» Україною автоматично перетворює Москву чи Константинополь на найбільшу православну церкву світу, адже сукупна кількість православних приходів усіх юрисдикцій України сягає 17 тисяч. Сукупна кількість приходів Росії не набагато більше, всі інші країни далеко позаду.

ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД УКРАЇНИ

Досвідчений дипломат, митрополит Кіріл (Гундяєв), котрий зараз тимчасово очолює МП на посаді патріаршого місцезаступника, не новачок в українських справах. Він був членом усіх узгоджувальних комісій, які вирішували з католиками суперечливі питання про храми в Західній Україні, а з Кон-

Кіріл вигадав та запровадив у статут МП юридичну лазівку, яка ставить результат виборів Патріарха в повну залежність від волевиявлення українського єпископату. Лазівка ця полягає в тому, що нових єпископів МП для України вибирає та рукопокладає Синод митрополита Володимира (Сабодана) в Києві, без будь-якої участі головного Синоду в Москві. Зате на Помісному Соборі, який вибирає Патріарха, всі ці єпископи, які з'явилися без відома Москви, мають таке саме право голосу, як і російські єпископи, призначені Москвою. «Контрольний пакет» при голосуванні за Патріарха становить третину голосів (Патріарха обирають двома третинами). Українські єпископи МП вже й складають третину, причому кажуть, що бурхливе зростання українського єпископату в останні роки підстибував саме Кіріл. У московському Синоді в нього були (й залишаються) сильні опоненти, на-

Помісний Собор зобов'язаний розглянути прохання Української церкви про автокефалію

стантинополем — про храми на решті території країни. Минулого літа, напередодні урочистого святкування 1020-річчя хрещення Русі, він прилітає до Києва, де пропонував главі автокефальної церкви, митрополитові Мефодію (Кудрякову), ввійти до МП без попередніх умов на правах широкої автономії.

приклад, близький до Путіна керівник справами патріархії митрополит Клімент (Капалін), тому вільно проводити своїх кандидатів у єпископи Кіріл не міг. У київському Синоді таких опонентів у Кіріла нема, особливо якщо він дає гарантії нарешті вирішити «прокляте» питання української автокефалії.

Отже, український єпископат переважно підтримує Кіріла. Але ця підтримка зумовлена згодою на автокефалію Української церкви. Передумав Кіріл давати автокефалію — український єпископат висуне іншого кандидата на патріаршество. Щоправда, згідно з зареєстрованим міністерством юстиції Росії статутом МП ним не може бути неросійський громадянин — митрополитові Володимиру (Сабодану) патріаршество в Москві не світить. Щодо «українських програм» інших кандидатів на патріаршество, то вони доволі туманні.

Цілковито слухняний Кремлю традиціоналіст Клімент (Капалін) радше все законсервує та чекатиме природної зміни київського митрополита. Мінський митрополит Філарет (Вахромєєв), вірнопідданий Лукашенка, настільки прихильний до ідей «слов'янського братерства», що, швидше за все, взагалі скасує автономію Української церкви (як він зробив у Білорусі), ніж дасть їй автокефалію. Митрополити Санкт-Петербурзький Владімір (Котляров) та Крутицький Ювеналій (Полярков) уже старі та нездорові. Якщо раптом їх і оберуть, то таке патріаршество буде суто «технічним», тимчасовим.

Виходить, що Україні вигідний як Патріарх Московський саме Кіріл (Гундяєв)? На це натякає навіть прес-служба «анафемованого» Київського Патріархату: «З великою часткою достовірності можна стверджувати, що голоси від УПЦ (МП) майже цілком будуть віддані за кандидатуру митрополита Кіріла, а у випадку його неспіху в переговорах з Кремлем — за митрополита Ювеналія, але в жодному разі не за Клімента».

Між іншим, за статутом МП, прийдешній Помісний Собор зобов'язаний розглянути прохання Української церкви 17-річної давнини про повну автокефалію. Адже з того часу Помісні Собори в Москві не збиралися. Голосування за Патріарха, в такому випадку, може проходити «в пакеті» з питанням про автокефалію України. Ось так неочікувано доля Московського патріаршества опинилася в руках українського єпископства, скільки б не сміялися у Москві над «самостійними прагненнями» українського народу... ■

Діти як діти, тільки з синдромом Дауна

19–25 грудня 2008

ФОТОВИСТАВКА

УКРАЇНСЬКІ ЗІРКИ – ДІТЯМ З СИНДРОМОМ ДАУНА

галерея *bottega*
вул. Михайлівська, 22-Б

Історична політика

Майбутнє в минулому

У демократичному суспільстві громадянин має право ставитися до історії так, як хоче, не чекаючи команди щодо «генеральної лінії», у сприйнятті минувшини. Але щоб він мав власне ставлення до подій, йому потрібно отримувати науково обґрунтовану і зрозумілу інформацію про них. Подача такої інформації різними каналами (від медіа та музеїв до шкільних підручників), підтримка в соціумі зацікавлення власним минулим — завдання державної історичної політики. Як відомо, народ, який не хоче годувати власну армію, врешті-решт годуватиме чужу. Те саме з історичною політикою: КОЛИ суспільство не отримує власних орієнтирів, воно у кращому разі починає їх конструювати самотужки, у гіршому — стає жертвою політтехнологів, які маніпулюють історичним фактажем відповідно до смаків замовника. **Тиждень** спробував з'ясувати, наскільки дієвою є історична політика українського керівництва.

ЗМІСТ:

НАЦІЯ ШКІДЛИВИХ КОТІВ

Чому нас примушують виправдовуватися за перемоги?

СТОР. 40

ПОЛТАВСЬКИЙ РОЗГАРДІЯШ

Хто і який ювілей відзначає на знаменитому полі битви

СТОР. 42

ІСТОРІЯ І ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Чи знайдеться місце для правдивих історичних програм на вітчизняному ТБ?

СТОР. 42

ТАК МАЄ БУТИ

Модель історичної політики сучасної держави

СТОР. 44

ЯК ПОРАЗКИ СТАЮТЬ ПЕРЕМОГАМИ

Історична реконструкція допомагає позбутися комплексів і спокійно дивитися у минуле

СТОР. 46 ▸

Нація шкідливих котів

АВТОР: Кирило Галушко, Центр імені В. Липинського

Історична політика в жанрі сором'язливої меншовартості

У наших східних сусідів — росіян — поширене уявлення, що в Україні працює потужна пропагандистська машина (зовсім не така, як у них...), яка втовмачує нещасним українцям спотворене бачення їхньої історії. Таке негативне явище, звісно, потребує офіційної реакції «небайдужих». Тому сталося так, що у російсько-українських відносинах провідну роль у тлумаченні історії відіграють зовнішньополітичні відомства і шлях України крізь віки реконструюється в об'їзні дипломатичними нотами: одні дипломати у ноті наголошують на «недружніх кроках», а інші в іншій ноті пишуть, «що ви все не так зрозуміли». Приємно, що наші МЗСники начебто ще тримаються (тобто відгавкуються), але відчувається, що вітчизняна історична політика провадиться лише у формі пояснень і виправдань. Чому ніхто не ставить логічного запитання: а чому, власне, хтось вимагає від нас звіту про те, що ми дозволяємо собі відзначати доленосні події своєї історії? Бо ми від початку зайняли позицію «шкідливого кота»: щось таке робимо, знаючи, що воно комусь не сподобається, і все одно робимо, але при цьому завжди готові якщо не вибачитися, то докладно пояснити свої дії. Утім, якщо тебе все одно завжди лають, можна зробити й набагато більше.

ДЕРЖАВА І ВОЛАННЯ В ПУСТЕЛІ

Думаю, не варто пояснювати, що події 300- або 500-річної давнини парадоксально суттєво впливають на сьогоденне життя. Німці у 1914 році відверто тішилися, що завдали поразки росіянам на місці, де в 1410-му самі були вщент розгромлені поляками, литовцями та русинами (Грюнвальд — Танненберг). Моральної компенсації довелося че-

кати 500 років. Тепер «м'яч» на полі інших учасників середньовічного бойовища. Певна річ, у 2010 році ювілей Грюнвальда у Польщі та Литві відзначать з ентузіазмом, хоча й без «угару», оскільки нащадки учасників тієї битви сьогодні — щирі й взаємно приязні мешканці «європейського дому». І буде великим дивом, якщо МЗС Німеччини

почне слати гнівні ноты МЗС Польщі з приводу самого факту відзначення. Але у нас інші сусіди. Лише нагадаю: «Кровавая битва из-за очередного предательства очередного гетмана» (про Конотоп 1659 року, 10.06.2008). Оскільки мало в якого гетьмана з Москвою справи закінчувалися «по-хорошому», то тут із лайном мішають сотню років нашої

історії, коли нас очолювали суцільні іуди. Люди, які себе шанують, за таке пику товчуть.

Раджу звернутися до іншої рекомендації московських «істориків у цивільному»: «В цих умовах приходить уповати на мудрість українського народу». Давайте справді помудруємо: чому з'являються такі заяви (коментарі)? Окрім зайвого нагадування своїм росіянам про «зовнішніх ворогів», нашому населенню в такий спосіб говорять, що «з вами ще не все зрозуміло». Тобто якби всі українці могли відреагувати на такі кпини нашою традиційною і цілком тут доречною дулею, то їх ніхто не виголошував би. Це означає, що в нас у країні є велика непевність: а як же ставитися у нашій історії до того чи іншого? Так, є, але чому? Єдина відповідь — відсутність історичної політики держави. Кажу про дер-

жаву, оскільки зацікавлена громадськість і без того активно борсається, тільки самотньо і самотужки, як отой, що волає у пустелі.

ІСТОРІЯ І ПОЛІТКОРЕКТНІСТЬ

Звісно, не хочеться такої історичної політики, як у Росії, коли тобі історію пояснюють у межах уявлень і формулювань радянського шкільного воєнрука, для якого німці досі стоять під Москвою. Але ж хочеться хоч якоїсь політики, яка здійснювалася б (це нагадує решту аспектів української державної політики). Причому її не треба вигадувати, оскільки кожна держава має відомі підстави своєї легітимності, невідповідності існування, і більшість із них лежать у минулому. Колишня втрачена державність, здобутки і звитяги, трагедії, живі традиції, пам'ять. Коли у громадян держави

Дружба з Росією вимагає докорінної реконструкції

виникає все більше сумнівів, що ця держава заслуговує на існування, вірять, що її історія — це покруч, то ця держава рано чи пізно зникне з мапи. Але, здається, закликати наших урядовців до державної логіки і мислення безглуздо, хоча ця держава (для них швидше «кормушка») вже хитається.

Є ілюзія, буцімто історична політика — це те, чим займається наш президент. Правда ж полягає у тому, що історична політика є складовою набагато масштабнішої культурної та гуманітарної політики, і якщо останні не відбуваються, то й перша є лише фата-морганою. Коли є лише політичний процес, а політики немає, не варто сподіватися на ефективність чогось. Історична політика президента, попри явну небезпідставність певних речей, зазвичай має характер ритуальних шаманських замовлянь, які підкріплюються принесенням коштовних жертв у вигляді масштабних споруд загадкового призначення (у Мистецькому Арсеналі, Батурині, Чигирині), інших дорогих декорацій чи макетів. Новітні «потьомкінські села» коштують стільки, скільки коштувала б нормальна системна історична політика. В умовах реальної інформаційної війни треба «тримати фронт», а не створювати «складні в тілу вероги» для високотантання українськими партизанами майбутнього. Тим більше, що останні можуть і не з'явитися, бо наша історія публічно викладається лише як смуга поразок і трагедій, формуючи у громадян комплекс потенційної, але неминучої жертви історичних обставин. Про перемоги страшно слово сказати, бо обов'язково хтось образиться — доведеться виправдовуватися... Але ж усім не догодиш: всі наші перемоги були (хоч як прикро, але чомусь і не дивно) над сусідами. А самі сусіди чомусь святкують свої перемоги і чхати на всіх інших хотіли. Утім, є для нас хороший і цілком «політкоректний» варіант: давайте запросимо Лужкова і Затуліна до Полтави у червні 2009 року, щоб відсвяткувати, як моторні хлопці Петра і Алексашки Меньшикова мордували наших предків. І (гарантую) не буде жодних зневажливих нот від російського МЗС. Мудрість і далекоглядність! Можливо, у черговій ноті нас навіть привітають... ■

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕРНЕЦЬСЬ

Полтавський розгардіяш

ЗАПИСАВ: Роман Кабачій

**Володимир Панченко,
член урядового
Оргкомітету
з відзначення
300-річчя виступу
гетьмана
Івана Мазепи,
про безпорадність
держави в особі
віце-прем'єра
Івана Васюника**

Ситуація лише погіршується. Подивімося на поле Полтавської битви, статус якого визначають як Державний історико-культурний заповідник, що перебуває в муніципальній власності. Перше, що ви там побачите — роботи з реставрації склепу, братської могили, внутрішнього храму, де поховані російські воїни. За кошти Російської Федерації відновлюють будинок першого музею Полтавської битви, зведений у 1909 році. Його нещодавно знесли, й на цьому місці роблять копію, щоправда, дещо більшу. Туди приїздив посол Черномірдин, котрий домовився з міським

головою Андрієм Матковським (представником БЮТу). У будиночку відкривють православну школу УПЦ МП і Російський культурний центр. Це єдине, що зараз там робиться.

Це відбувається за цілком легальною домовленістю з послом РФ. Хоча культурний центр доцільніше було б розмістити десь у центрі міста, а не на околиці. Установа, що буде функціонувати як російський центр на полі Полтавської битви, на мою думку, виконуватиме зовсім інші завдання. Для прикладу можу навести конфлікт навколо російського документального фільму про ці події, які коментують «пересічні жителі Полтави» з Російського блоку. Ці русотяпи пізніше придуть у культурний центр і хазяйнуватимуть на полі Полтавської битви. Власне, указ президента Ющенка про відзначення подій, пов'язаних із українсько-шведським військовим союзом, був виданий вчасно, і його філософське навантаження мені імponує. В президентському указі йдеться не про Полтавську битву, а про ширші речі — воєнно-політичний виступ Івана Мазепи. Битва виступає в ньому як важливий і трагічний, але все ж тільки епізод у ланцюзі історичних подій. Філософія «закроєна» ширше від звичних штампів. Якщо битву вихопити

з історичного контексту, випаде логіка — чому так сталося.

Мене запросили до оргкомітету не «на старті», а вже в процесі його діяльності, приблизно в травні цього року. З того часу Іван Васюник скликав лише одне засідання; на якому ухвалили створити робочу групу, яка б розробила концепцію відзначення ювілею й програму заходів на реалізацію цієї концепції. Я став на чолі тієї групи. За один тиждень обидва документи були готові, ми виїжджали на місце, причому своїм коштом. Проекти залишилися в проекті. Вони не були затверджені, оскільки кількаразово зривалися наступні засідання. 12 червня навіть довелося повертатися з півдороги до Полтави, позаяк «опів на дванадцятую ночі було прийнято рішення перенести засідання». Таких «переносів» було шість — «заважали» Євро-2012, Голодомор, останнього разу, 23 вересня (*день міста в Полтаві. — ред.*), засідання відклали під приводом, що «в Полтаві йде сильний дощ».

Це проста українська безалаберність, принаймні, я хотів би так думати. Хоча так звані переноси в роботі урядового комітету — нечувана практика. Оскільки Київ бездіяльний, Полтаву залишили напризволяще. Є міський комітет, що працює

Історія і телебачення

АВТОР: Євген Мінко, головний редактор журналу «Телекритика», спеціально для **Тижня**

Історична тематика зникає з екранів, так і не ставши історичною правдою

Історична політика та вітчизняне телебачення — явища, що майже не мають шансів зустрітися в одному реченні. Адже банальна зацікавленість власною істо-

рією для держави, що про себе не знає нічого, потроху зникає з порядку денного ТБ, звільняючи місце для менш вибагливого до глядача продукту (політичних ток-шоу, розповідей про життя зірок, серіалів). Наприклад, коли у 2007 році студія «Телекон» підготувала документальний цикл «Союз на крові», присвячений українському національно-визвольному рухові 1919–1949 років, то місце в ефірі каналу «1+1» йому зна-

з квітня 2007 року за своєю програмою, але його можливості обмежені. Приміром, залишається проблемою музей битви, по суті, «музей Петра I». Нова директорка Наталія Білан нібито й хоче щось змінити, але потрібно змінити всю концепцію музею та тематико-експозиційний план. Насправді ж не відбувається нічого. Навіть не зверталися до спеціалістів по допомогу. Історики з НАНУ, київські музейники допомогли б навіть на громадських засадах. Тому, найімовірніше, на червень 2009-го ми й надалі матимемо справу з концептуальним виглядом музею «слави русского оружія».

Ювілейна церемонія має передбачати вшанування пам'яті всіх загиблих, це принципова річ, і ми з полтавським комітетом про неї домовилися. Це загальноприйнята у світі позиція. Я це бачу, приміром, у формі екуменічного молебню, військово-історичної реконструкції. Найбільше тривожить, що урочистості можуть перерости в «народні гуляння» — ярмарки, виставки-продажі, футбольні матчі, феєрверки, концерти групи «Любэ» тощо. Тоді все набуде вигляду святкування перемоги того ж таки «русского оружія».

Проблема в Києві. Але сьогодні ще є можливість це переламати. З полтавською владою розмовляти можна. Я не є офіційною особою, я людина академічна, прийшов до цієї справи через громадський комітет. Але парадоксально виглядає, що ми тиснемо на державні інституції, щоб змусити їх виконати власні обов'язки. Виконання указу президента є нині жахливою проблемою.

Полтавська облдержадміністрація більше імітує діяльність. Її голова Валерій Асадчев свого часу ініціював створення Музею українського козацтва на полі Полтавської битви. Ще його хотіли назвати «Му-

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

«Після урочистостей ніхто Полтавською битвою не перейматиметься»

зеєм козацької слави», що виглядало екстравагантно, зважаючи на програш Мазепи під Полтавою. На прохання облдержадміністрації 9 із 15 мільйонів було виділено на створення такого музею та ремонтні роботи на самому полі. Музею наразі немає, ним і не пахне. Такий заклад мав би стати альтернативою чинному «музею Петра I». Питання — чим його наповнити? В Полтаві чудовий обласний історико-краєзнавчий музей, де є непоганий сегмент козацької історії. Нерозумно творити музей із нуля, коли кошти можна спрямувати на впорядкування двох, які вже існують.

Нині ця ідея набула змін — козацький музей планують звести неподалік, у селі Жуки. Там жив Самійло Величко, наш славетний літо-

писець, у селі вже зведено пам'ятник словацькому хроністові Даниєлю Крману, який був очевидцем Полтавської битви. Якщо додати до цього ще й офіційного хроніста Карла XII Густава Адлерфельда, котрий загинув на полі Полтавської битви (його щоденник дивом зберігся), напрошується цікава й оригінальна ідея пантеону інтелектуальної слави.

Є небезпека, що після урочистостей узагалі ніхто Полтавською битвою не перейматиметься, якщо сьогодні не змінити процесу підготовки. Як це вже сталося з відзначенням Корсунської битви. До реставрованих знаків присутності росіян і шведів не додасться нічого — про полеглих козаків свідчить лише невеликий залізний хрест, встановлений місцевими патріотичними організаціями... ■

йшлося лише близько першої години ночі. Хоча навіть і за це «Плюсам» треба подякувати — з огляду на останні метаморфози з каналом.

Утім, окремі спроби звертатися до історичної тематики є — наприклад, у лінійці документальних фільмів на каналі «Інтер», які готує студія «07 продакшн». Їхні проекти не присвячені конкретно історії, а охоплюють коло питань, котрі можуть потенційно зацікавити глядача о 10-й ве-

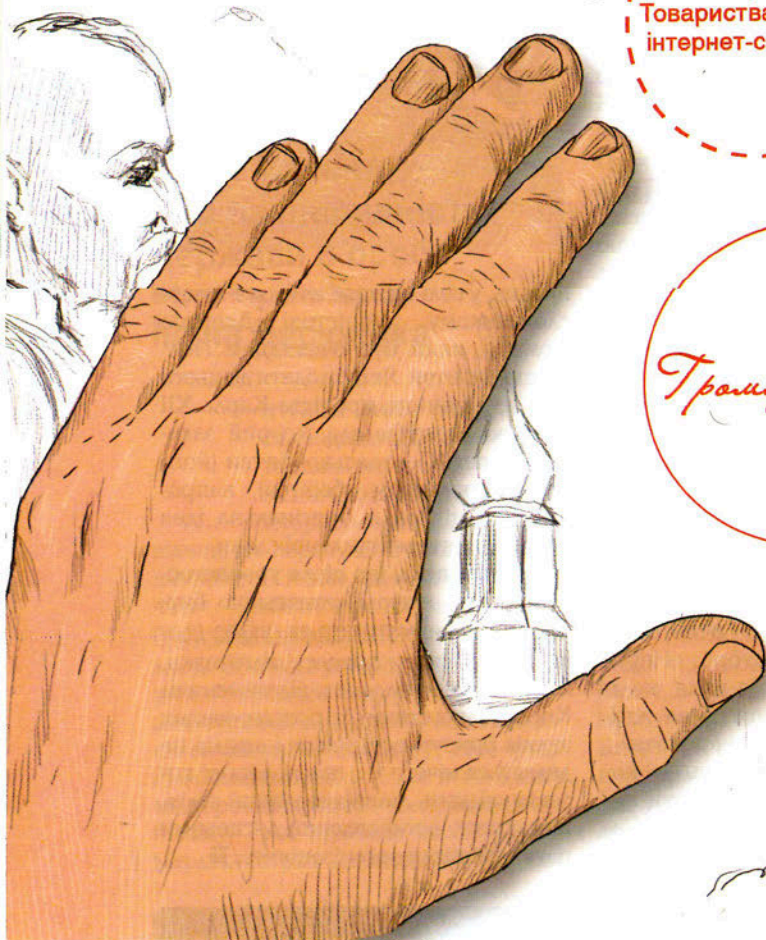
чора — на щастя, це не тільки еротика, але й сучасні релігійні секти, небезпека планової вакцинації дітлахів тощо. Так, нещодавно показали фільми про Куренівську трагедію в Києві (прорив дамби біля Бабиного яру 1961 року, в результаті якого загинули кілька тисяч людей) та долі дітей партійної еліти пізньої УРСР. На історичну складову телеекрана традиційно має неабиякий вплив російське телебачення. Наприклад, показники гля-

дацької аудиторії українського Першого каналу в кілька разів нижчі за показники російського аналога. Та в росіян, як відомо, своя історична політика — тому наші глядачі мають чудову змогу регулярно споглядати перекручення фактів і фальсифікації телефахівців сусідньої держави. Причому, в будь-яких жанрах — від новин до публіцистики та кінематографа. Також росіяни — хіба не єдині замовники серіалів вітчизняних. ►

Так має бути

АВТОР: Кирило Галушко,
Центр імені В. Липинського

Тиждень пояснює,
як формується уявлення
суспільства про історію.
Висновки про те, що у нас
є і чого немає, робить самі

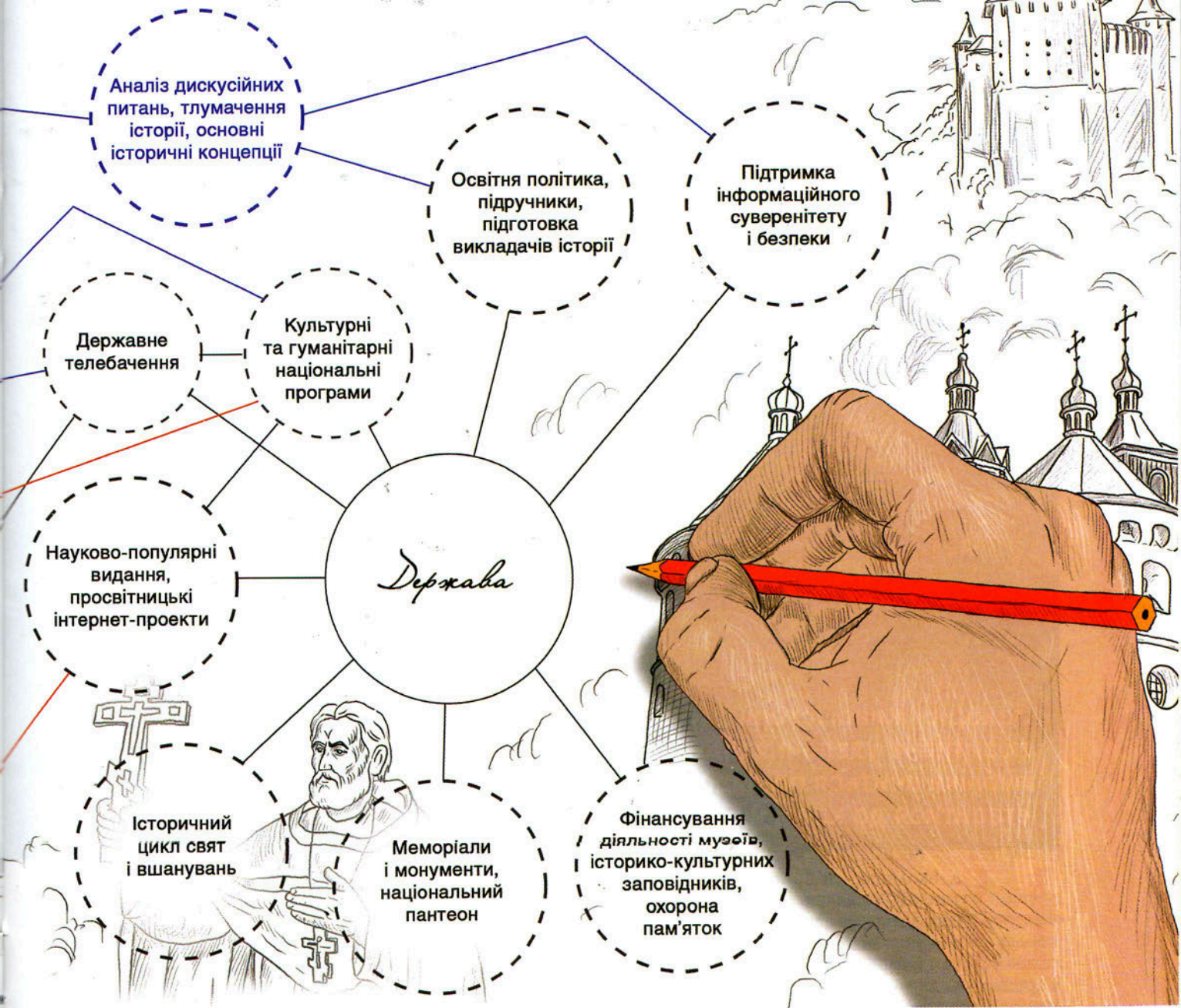
продакшн-студій (їх трансляція в Україні – питання вже другорядне), тому такі серіали мають зніматися: а) російською мовою і б) так, щоби не викликати роздратування російського начальства та глядача. Тому й стрічки на історичну тематику здебільшого торкаються Великої Вітчизняної війни або нелегкої долі спів-

робітників НКВС, причому ще й з присмаком містики, що відповідає на запитання про їх історичну правдивість (серіали «Смерть шпигунам» та «Врятуйте наші душі» – обидва зафільмувала компанія «Стар медіа»).

Здається, що сама природа телебачення заважає йому більш цікаво та адекватно

розповідати про історію. Все чомусь котиться в цирк-шапіто. Яскравий приклад – Голодомор. Телебачення – один із інструментів держави, що мав би використовуватися задля донесення важливості цієї трагедії до найширших мас, тим більше, що Голодомор – це найбільший історичний проект держави останніх

● Історична політика ● Фахова підтримка ● Небайдужість

ІНФОГРАФІКА: АНДРІЙ ЄРМОЛЕНКО

років. Проте не можна сказати, що він викликає хоча б якийсь інтерес у каналів за межами щорічних роковин 22 листопада. Цього дня Нацрада з питань телебачення і радіомовлення висуває каналам вимогу не транслювати розважальні програм, що вони потроху погоджуються робити. Перший канал

цього року навіть транслював наживо зі столичного оперного театру виставу Андрія Жолдака «Ленін Love. Сталін Love» — честь, яку навряд чи мала б інша театральна постановка в інший день. Але навіть поважний із суспільного погляду привід не здатний зберегти телебачення від властивої йому пародійності. Напри-

клад, нещодавно той самий Перший канал звернувся до президента з проханням перенести у 2009 році відзначання Дня пам'яті жертв Голодомору з 22 листопада на іншу дату у зв'язку з тим, що цього дня в Україні проходить конкурс «Дитяче Євробачення», який канал мав би транслювати в пряму ефірі. ■

Як поразки стають пере

АВТОР: Катерина Липа

Заходи «живої історії» створюють позитивне уявлення про минувшину – публіка вчиться по-філософському ставитися до крові й бруду

На околицях села Бородіно під Москвою з лісу виходять троє парубків у кожухах та кепі з тризубами, двоє з автоматами, у третього на плечі ручний кулемет. На життєрадісний крик: «Дивись, наші! Слава Україні!», що лунає з боку групи товаришів в одностроях французької армії наполеонівської доби, хлопці якось дивно глипнули й побігли до лісу. Сюрреалістична ситуація пояснюється просто: дія відбувалася напередодні відтворення Бородінської битви 1812 року аматорами військово-історичної реконструкції, подивитися на «війну» приїхали шанувальники різних

епох. Наші «бандерівці» виявилися москвичами, котрі беруть участь у відтворенні подій Другої світової. Українською не знають ані слова, а реконструювати образ вояків УПА взялися з простої причини: поважають їх за те, що ніколи не здавалися більшовикам.

Історична реконструкція, або, як її називають на Заході, «жива історія», – чи не наймасовіша у світі «народна ініціатива» щодо усвідомлення минувшини. Реконструктори самі вирішують, за якими монографіями відтворювати одяг та озброєння і до якого музею проситися «у гості» для проведення заходів. Вони не шу-

кають державної підтримки. Але влада будь-якої країни добре розуміє, наскільки вражає народну уяву історичне видовище, тож небагато реконструкційних заходів обходяться без присутності когось із «начальства» (на ту саму Бородінську битву з'їжджаються акредитовані в Москві військові аташе більшості європейських держав). Утім, усі ці мери міст чи представники центральної влади зазвичай не намагаються перехопити ініціативу й покерувати процесом.

ВІДТВОРЕНІ БАТАЛІЇ

Зрозуміло, що у будь-якій битві хтось виграє, а хтось – ні. Те саме,

ФОТО: БЕНЕДКТЕНКО

певна річ, і у відтвореній історичній баталії. Оскільки люди, які захоплюються військово-історичною реконструкцією, заздалегідь приймають цей факт, вони є, напевне, найтолерантнішою щодо історії публікою у світі. І вже давно нікого не дивує, що англійці, німці й росіяни вдягають мундири армії Наполеона, а поляки — козацькі жупани. Але зараз ідеться не про реконструкторів, а про те, яке враження їхні розваги справляють на глядачів.

Річ у тім, що сучасні бійки на давніх бойовищах є значно цікавішими й промовистішими за будь-яке кіно, не кажучи вже про підручник з історії: все матеріально,

грубо, масштабно і без зайвого пафосу. Глядачі захоплюються своїми предками незалежно від результату битви, бо всі тут виглядають героїчно та мальовничо. Публіка потроху усвідомлює, що сторона, яка програла, — це не жертви й бідолахи, а люди, від яких просто на хвилюк відвернулася фортуна. Саме тому поляки радо споглядають реконструкцію битви під Гневом часів Тридцятирічної війни, коли славетні крилаті гусари загрузли у багні під кулями шведської піхоти, а короля було поранено. Британці не соромляться відтворювати події кривавої громадянської війни — війни Червоної та Білої троянд, німці — брати участі у реконструкції Грюнвальдської битви, а чехи — інсценувати битву під Білою Горю, яка, між іншим, коштувала країні незалежності. Що ж до Ватерлоо чи Битви народів під Лейпцигом, то подивитися на них приїждять чи не пів-Європи, і кожен глядач пишається своїми предками й милується їхніми супротивниками. Виходить чудова протиотрута на всілякі національні комплекси.

БЕЗ СТРІЛЯНИНИ

Реконструювати можна і цілком мирні події. Наприклад, бельгійці ображаються на французів за те, що вони буцімто привласнили найгероїчніші сторінки бельгійської історії. Зокрема, у шкільних підручниках всього світу написано, що перший хрестовий похід організували французькі лицарі, хоча насправді його очолив бельгієць Готфрід Бульонський зі своїми прибічниками. Саме ця команда завойовувала Єрусалим і привезла додому в Брюгге найціннішу християнську реліквію — кров Христову. А щоб про знаменну подію дізналося якомога більше публіки, щороку в травні влада Брюгге організовує відтворення урочистої процесії — повернення хрестоносців із дорогоцінною реліквією додому. Все точно відповідає історичній правді — одяг, озброєння, герби на щитах, прапори й музики. Видовище переконає більше за будь-які офіційні дебати.

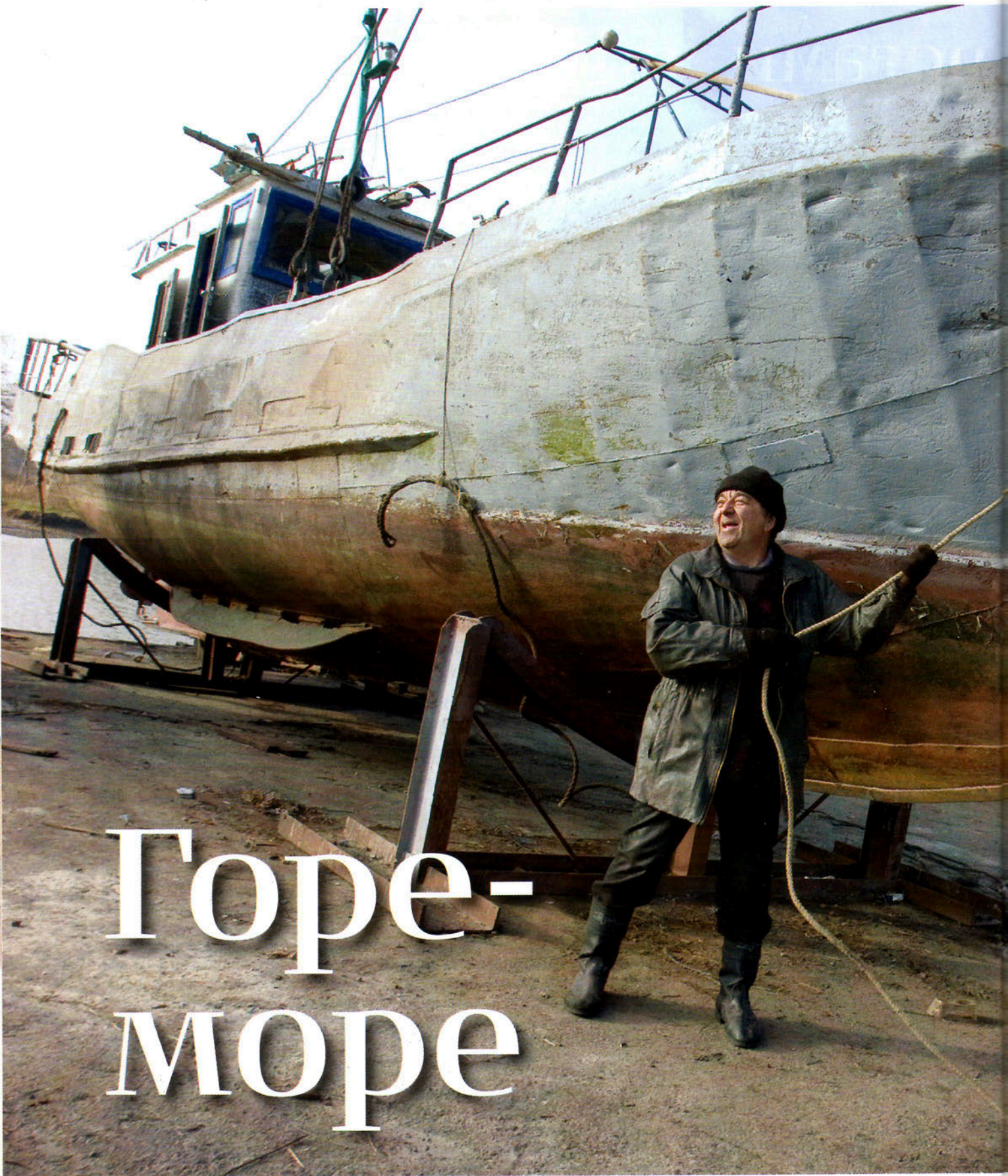
Історію можна засвоювати і за чарою. Ось у Брюсселі на зимові свята влаштовують «Брейгелівські вечірки», на які продають квитки всім охочим. Власник квитка отри-

мує одяг відповідної доби, насолоджується стравами за стародавніми рецептами з полумисків, відтворених за історичними зразками, заливає сліпи пивом, слухає музику XVI сторіччя, а дійшовши певного градусу, вчиться танцювати старовинних танців. Достоту «Сільське весілля» згаданого вище художника. Учасники вже й не думають ні про те, що Пітер Брейгель-старший жив у жахливі часи багаторічної війни, коли іспанські солдати вешталися Фландрією по коліна у крові, ні про те, що Голландія таки вислизнула з-під іноземного панування, а Бельгія ще надовго залишилася під владою Іспанії, тобто зазнала поразки.

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

В Україні реконструкційний рух почався давно, а ось відтворення історичних подій стали практикувати лише протягом останніх років, коли любителі «живої історії» надивилися закордонних заходів і змогли переконати владу міст і містечок у корисності відтворення давніх подій. Найвідомішим нині є міжнародний військово-історичний фестиваль Terra Heroica у Кам'янці-Подільському, під час якого демонструються «бойові дії» доби Хмельниччини. У Луцьку відтворюють епізоди Брусиловського прориву (Перша світова), на околицях Києва — беззадібно-героїчний захист міста у Другій світовій, а під Севастополем — події Кримської війни. Починають відтворювати також битву під Корсунем (польські реконструктори без жодних комплексів приїхали «вмирати» під козацькими шаблями) та Полтавську баталію.

Зазвичай усі учасники процесу (реконструктори, глядачі, місцева влада й директори музеїв) задоволені результатом. Усе складається чудово, аж поки у справу не втручається центральна влада. Тоді відтворення історичних подій перетворюється на театр одного глядача. Достатньо згадати реконструкцію бою під Крутами на початку цього року, коли глядачі й реконструктори — «київські студенти» та «більшовицька армія» (і ті й інші в історично достовірних блазеньких шинельках) — дві години мусили чекати на морозі появи президента. ■

Горе- море

АВТОР: Тетяна Оrobeць
ФОТО: Олександр Чекменьов

Точка відліку нової історії Градизька, що на Полтавщині, – 1961 рік: Кременчуцьке водосховище поглинуло приблизно половину міста. Тепер це місто рибалок

Ви знаєте це містечко, якщо мандрували осучасненим Чумацьким шляхом – автотрасою «Київ – Дніпропетровськ – Крим». І, можливо, навіть зупинялися тут, щоби придбати на місцевому рибному базарі в'яленого ляща чи сома.

Восьмитисячний Градизьк з півночі тулиться до гори Пивиха або Пива – найвищої точки Лівобережної України (169 м над рівнем моря). Із заходу селище омиває найбільше з шести водосховищ на Дніпрі – Кременчуцьке. Його градижчани між собою називають «наше горе-море».

Воно й справді видається безкраїм: 28 км завширшки. І лише в сонячний день із градизького берега можна побачити, як досить далеко далеко на іншому боці майорять землі Черкащини. А «горе» тому, що старожили не можуть пробачити рукотворній водоймі затоплених батьківських садиб, а молодь – для багатьох визначеного задалегідь способу життя і заробітку, чим є рибний промисел.

У РИБНОМУ ЦАРСТВІ...

«Ви не знайдете у нас жодної родини, яка не пройшла б через рибу, не мала до неї стосунку, – розповідає **Тижню** 36-річний Василь Компанієць, селищний голова. – Я також колись робив бізнес на цьому. Рибою займатися прибутково, але каторжно. У цю справу йдуть не від доброго життя, запитайте у будь-кого!»

За освітою мер Градизька – вчитель історії, закінчив Полтавський педуніверситет. Він відкриває таємницю: майже всі нинішні рибалки, рибопереробники, риботоргівці – це колишні освітяни, лікарі, будівельники, транспортники. ▀

Їхню долю визначили штучне море й економічні кризи. За рік після його заповнення водою, у 1962-му, територію тодішнього Градизького району, яку не затопило, прислали до Глобинського. Містечко отримало статус селища — нижчий за попередній. У буремні 1990-ті це далось взнаки. Почалися масові скорочення і закриття підприємств. Ще якихось два десятки років тому «рибних» підприємств у селищі було двох-трьох. Сьогодні, щоб знайти місцевих, не залучених до рибного бізнесу, треба мати талант слідчого.

Що ж до статусу селища, то градижчани все одно вважають себе істинними городянами. Порівнюють Градизьк і райцентр Москвине із Санкт-Петербургом та Москвою.

«Рибною» славом Градизька абригени не надто пишаться. Проте є негласна суспільна домовленість, зумовлена економічним принципом: «С попит, а пропозицію ми організуємо».

...І В ГОСПОДАРСТВІ

Микола Коваленко вже другий рік поспіль очолює риболовецьке підприємство «Прибій». Це одне з найпотужніших у Градизьку. З гігантів є ще «Полтаварибгосп». Решта — приватні невеликі артілі.

«Треба було приїжджати років 15 тому, коли ми «мільйонниками» були. А тепер? Аж соромно розказувати», — знічується пан Микола. Скаржитися, що і вилов, і збут, і флот уже не ті.

Штат «Прибою» — 150 осіб. З них: сотня рибалок, півтора десятка людей працюють у коптільному цеху, решта обслуговують та охороняють техніку. Є двадцять «Ладог» — малих суденечь-сіткопідіймачів.

Мергель — цілюща глина з гори Пивиха. Її в Кременчуці на базарі продають по 5 грн за стаканчик

Біля в'їзду до «Прибою» — доглянуті клумби. Директор хвалиться: «Це дівчата з коптільні стараються». На березі затоки офіс — класика радянської архітектури, яка щонайменше півстоліття не бачила ремонту, а ще — рятувальна станція, будка охоронця і бокси, де стоїть поламана техніка.

«На воді у нас інше життя», — запрошує на борт однієї з «Ладог» ри-

балка Віталій. Він тут уже п'ятий рік. До «Прибою» вчителював у молодших класах, працював пожежником. «Тільки не лякайтеся нашої «красуні». Зовнішність оманлива!» — жартує чоловік, показуючи на подекуди поржавіле судно. Воно мирно погойдується на хвилях. Зелена фарба зі стінок човна де-не-де повідала. У тих місцях проглядаються шари попередніх кольорів: жовтого, червоного, блакитного. Машині, як стверджує рибалка, тридцять із хвостиком. Однак двигун розмірено воркоче.

РИБАЦЬКІ ЗАБОБОНИ

Наш шкіпер — Анатолій Бережний. «Рибний» стаж — чверть століття. Каже, що робить виняток, беручи на борт жінку, мовляв, погана прикмета. «Та ми ж не на вилов», — заступається перед напарником Віталій.

«Та це колись вірили. А тепер що? Є мобілки. Якщо риба на твоїй території не йде, дзвінок пацанам з інших «Ладог», запитуєш, де, що і як, пливеш туди, де нормально. Збрехали — на суші розбираємося. Щоправда, таке рідко трапляється. Усі ж їсти хочуть. Ти когось кинеш, то й тебе не люблять», — пояснює Віталій сучасну філософію взаємин у рибальській спільноті.

Риболови — сезонники. Працюють офіційно з 10 червня до 31 грудня. Якщо льодоставу немає, виходять на воду ще у березні.

Влітку робочий день рибалок розпочинається о третій годині ночі. Одна «Ладога» за весь сезон має вилловити 18 тонн риби: лящів, судаків і тарані. Інколи трапляються й соми, карасі.

«Маємо на місяць офіційно від двохсот до шестисот. Ні, не умов-

них — гривень. Узимку взагалі доводиться без діла сидіти. На реальний заробіток у нас півроку. Ми цілковито залежимо від збуту риби», — каже Віталій.

Крім того, рибалки отримують 33% прибутку від продажу вилову. Від продукції, яку переробляють на місці (у середньому 70–80 тонн на сезон), грошей небагато. Тож хлопці дають собі раду самі. Вдома в'ялять,

Градизьчанка Людмила торгує товстолобом по 6 грн./кіло. Рибний базар годує місто

коптять. Потім або віддають перекупникам, або хтось зі своїх реалізує на місцевому базарі чи на ринку в Кременчуці.

«Шеф усе розуміє. Якби не можливість лівого підробітку, тут мало хто працював би», — підсумовує чоловік.

ЕПІЛОГ ДО ПОЕМИ ПРО МОРЕ

Градизьк із води — цікава панорама для рибалок і туристів круїзних кораблів. Щодня, виходячи «у море», бачать вони Пиву, порослу соснами, маківки Георгіївської церкви, поодинокі білі хати, що туляться на схилах гори. То все Старий центр — одна з частин селища. Саме звідси у часи будівництва Кременчуцького водосховища переселяли людей. Градижчан «підіймали на степ», де зараз інший край містечка. Його називають Новоселівкою або «посьолком».

Пані Валентина — корінна «бережанка». Так іменують тих, хто жив у долині й кого переселили. Їй було лише три роки, коли родина добровільно-примусово покинула свою садибу. «Я мала тоді була. Та плавнів, трав по пояс, стежки попід Пивихою до храму не забула. А знаєте, скільки у нас річечок було? Старик, Гирман, Білова, Ковтуба... Нині лише назви збереглися», — зітхає.

Людмила Ковалевська працює вчителькою в гімназії імені Олександра Білаша — поета і композитора, корінного градижчанина.

«Не мені судити, добре це чи погано, — каже пані Людмила про водосховище. — Знаю тільки, що від Пиви лише третина лишилася. На горі у нас природний заказник. Там купа видів лікарських рослин. Вода тихенько береги підмиває і забирає мергель — цілющу глину. Її в Кре-

менчуці на базарі продають по 5 грн за стаканчик. Тепер, щоправда, почали хвилерізи споруджувати. А де раніше були?» — обурюється Ковалевська.

Проте з ностальгією згадує, як студенткою каталася з друзями на катерах на тому водосховищі. Ще наприкінці 1980-х у Градизьк заходили «Ракети» і можна було Дніпром дістатися до Черкас, Києва, Світловодська.

«Колись стара частина селища була престижною. Тепер тут людей серед білого дня знайти складно. Усі перебираються якнайближче до автотраси, до ринку. Там життя просто вирує», — стверджує пані Людмила.

КАРТАТИ ТОРБИ

І справді, біля базару людно, метушня.

«Та я стільки кругів накручую за день, ти не уявляєш! Якось пробу-

вав порахувати. Збився на дев'яносто сьомому», — жваво розповідає **Тижню** Сергій. Він студент-заочник, навчається в Полтаві. Поміж сесіями продає рибу. Постійного місця не має, торгує з рук.

Свою картату торбу з товаром залишає під наглядом знайомих бабусь, які сидять уздовж дороги із соняшником та цигарками. На рукав накладає п'ять в'ялених лящиків, під куртку ховає два великі копчені соми. А сам пильно дивиться на трасу. Тільки-но якась машина пригальмовує, одразу біжить до неї. Починається атакуючий маркетинг.

«Як правило, за п'ятим разом я одну рибину збуваю. Навару на 10–15 грн більше, ніж на базарі. Заробляю нормально. Прикинь, у хлопчаків, котрі ловлять рибу, купуєш свіжого ляща у середньому по 7 грн за кіло. Карасі йдуть по шість, а судак, як і сом, дорожчі — по 15 грн. Вдома у батьків копилка є, тобто переробка безплатна. Далі — продаж. На базарі лящі поштучно — від 25 до 50 грн, соми — від 70 і вище, карасі — 15–20. Це вже 300% накрутки. Додай ще мою «самодеяльність». Щонайменше 7–10 рибин на день іде. Ну конкуренти є, сама бачиш. Та ноги я швидкі маю. Вони мене й годують!» — жартує Сергій.

«ЖИВЕМО ЗІ СЛАВИ ГРАДИЗЬКА»

Ті, у кого ноги менш прудкі, сидять на ринку, який між собою місцеві величають «Шанхаєм» — за тісняву, духоту і хитрослантиння торгових рядів. Дерев'яні рибні прилавки розраховані на 250 місць. В асортименті також живі раки і риба. Сервіс на рівні: продавці пропонують тут-таки власноруч почистити і розпотрошити придбану рибину.

Із санепідемстанцією проблеми бувають. Та місцеві рибні бізнесмени впевнені, що це не пов'язано з якістю продукції.

«Дело не в рибі. Дело в грошах, якими хтось із кимось не поділився, — розмірковує баба Галя, біля якої стоїть картата сумка. — Не, може, случаї з отруєнням і бували. Та даю руку на відріз, що це не через погану рибку. Ну і шо, шо в домашніх умовах? Робимо, як для себе, бо клієнти більше не прийдуть. А нащо нам Градизьк позорити? Ми з його слави й живемо». ■

ПОГЛЯД

Вибачати і вибачатися

Повноцінне примирення народів починається
зі спільного підручника

Два роки тому в Європі вперше вийшов друком спільний французько-німецький історичний підручник Histoire/Geschichte. Охоплює він «найлегший» період (від 1945 року) і стосується, як у нас сказали б, «усесвітньої історії» – Європи та світу. Передбачено ще два томи, в яких обома мовами буде описано найважчі для німців і французів періоди. На думку одного з авторів, німця Петера Гайса, підручник став результатом кількадесятирічного спілкування між двома країнами. Найпопулярнішою книжка Гайса є на французько-німецькому прикордонні.

У напрямку створення подібного підручника рухається й Німецько-польська комісія, що функціонує з 1972 року. Вже у 1976-му вона висунула 26 пропозицій щодо залагодження історичних перекручень та сім – із географії. Польський німець Роберт Траба, голова комісії, акцентує, що йдеться про написання не польсько-німецького підручника, а книжки, в якій доступно і без образ буде викладено відомі в історії факти та погляди на ту чи іншу тему, що є в обох суспільствах.

Переваги діяльності таких комісій полягають також у поширенні позитивних знань про зазвичай «непривабливих» сусідів, передусім на Сході, за формулою французи>німці>поляки>українці>(росіяни?). Для прикладу: після певних рекомендацій комісії зник із німецьких книжок образ польської нібито примітивної аграрної економіки, а в польських почали згадувати не лише про фашистські злочини часів війни, а й про людиновбивчі бомбардування німецьких міст і насильницьке вигнання з теренів нинішньої Північної та Західної Польщі 3 млн німців-автохтонів.

До речі, саме під час обговорення подачі образу східного сусіда в підруч-

РОМАН КАБАЧІЙ
заступник редактора
відділу історії та науки

ках під приціл польсько-німецької комісії потрапили й роботи українських авторів.

Сказати, що українці не беруть участі в цьому процесі, не можна: з перервами засідали і українсько-польська підручкова комісія, і скликані на прохання Об'єднання українців у Польщі та Світового союзу воїнів Армії Крайової семінари «Україна–Польща: важкі питання». Інша річ, що розголос в Україні був незрівняно меншим, ніж у Польщі. Вперше українці почули про те, що з кимось про щось треба домовлятися в історії, тоді, коли зіткнулися з масованою атакою з боку Польщі у 60-у річницю волинської різні.

Для декого стало зрозуміло: перед тим як узгоджувати з кимось, треба спершу

певні речі довести самому собі. Вельми радикальною виглядала думка Леоніда Кравчука, який на одному з круглих столів заявив: «Варто жити з тими фактами історії, які є. Натомість пристосовуватись одним до інших в оцінках було б важкою помилкою... Нам слід замислитися: що ми залишимо своїм нащадкам? Ми їм скажемо, таким чином, що боротися проти окупації – це погано?»

Важко не погодитися з екс-президентом. Але таки мушу. Те, що наш народ не знає власної історії, – це внутрішня проблема. Але це не означає, що наші історики будуть «писати історію, вигідну Росії», бо «українці поступляться, на них тільки треба трошки натиснути». Писатимуть її та узгоджуватимуть фахівці.

Кілька десятиліть контактів в обопільному напрямку вели німців і французів до порозуміння. У 1934 році польський кардинал Гльонд висловив у німецькій газеті переконання, що спільна воля поляків і німців переможе націоналізм. У 1965-му польські та німецькі єпископи обмінялися листами з формулою: «Вибачасмо та просимо вибачення». Вона заклала передумови для того, що нині науковці з обох країн готові до написання спільного підручника. Ніхто не вірив, що це можливо.

На згаданому вище круглому столі поет Дмитро Павличко відповів Кравчукові: «Існують і будуть існувати дві національні правди. А ми повинні звести ці правди в єдину істину. Це майже неможливо, але це треба робити». Я додав би «робити акуратно і впевнено», навіть у відповідь на пропозицію Дмитрія Медведєва «начати роботу по формуванню совместных подходов в отношении этих событий» (*Голодомору. – Тиждень*). Була б добра воля – і в нас, і в сусідів.

Про те, що відбувається з історичною доктриною в Україні, читайте в Темі **Тижня** – стор. 38

Більше **30 LED-екранів у Києві** та понад **70 LED-екранів у регіонах!**

Ефективна реклама у найкращих місцях!

Тільки сьогодні!

Тільки на зимовий період!

Неможливе стає можливим!

500 на місяць!
у.о.

1 у.о. = 5,05 грн. ТОВ «Хайтєч Едвертайсмент»

Реклама на
LED-ЕКРАНИ
за ціною
білборду!

Увага! Кількість акційних пакетів обмежена!

LED-екрани (великі вуличні світлодіодні екрани) – це новітні світові технології зовнішньої реклами, які дозволяють рекламодавцю проводити ефективні кампанії, спрямовані на отримання швидкого результату. Протягом 2008 року спостерігалось значне зростання кількості цих рекламоносіїв і сьогодні в Україні існує близько 100 LED-екранів, встановлених у найкращих місцях усіх великих міст. LED-екрани дозволяють збільшувати цільову аудиторію рекламної кампанії за рахунок подання яскравого анімаційного рекламного матеріалу, що привертає увагу у 5 разів більшої кількості людей, ніж статичний білборд. Крім цього, значно зростає якість контакту, оскільки динамічне зображення ефектно виділяється на фоні іншої зовнішньої реклами та позитивно сприймається цільовою аудиторією.

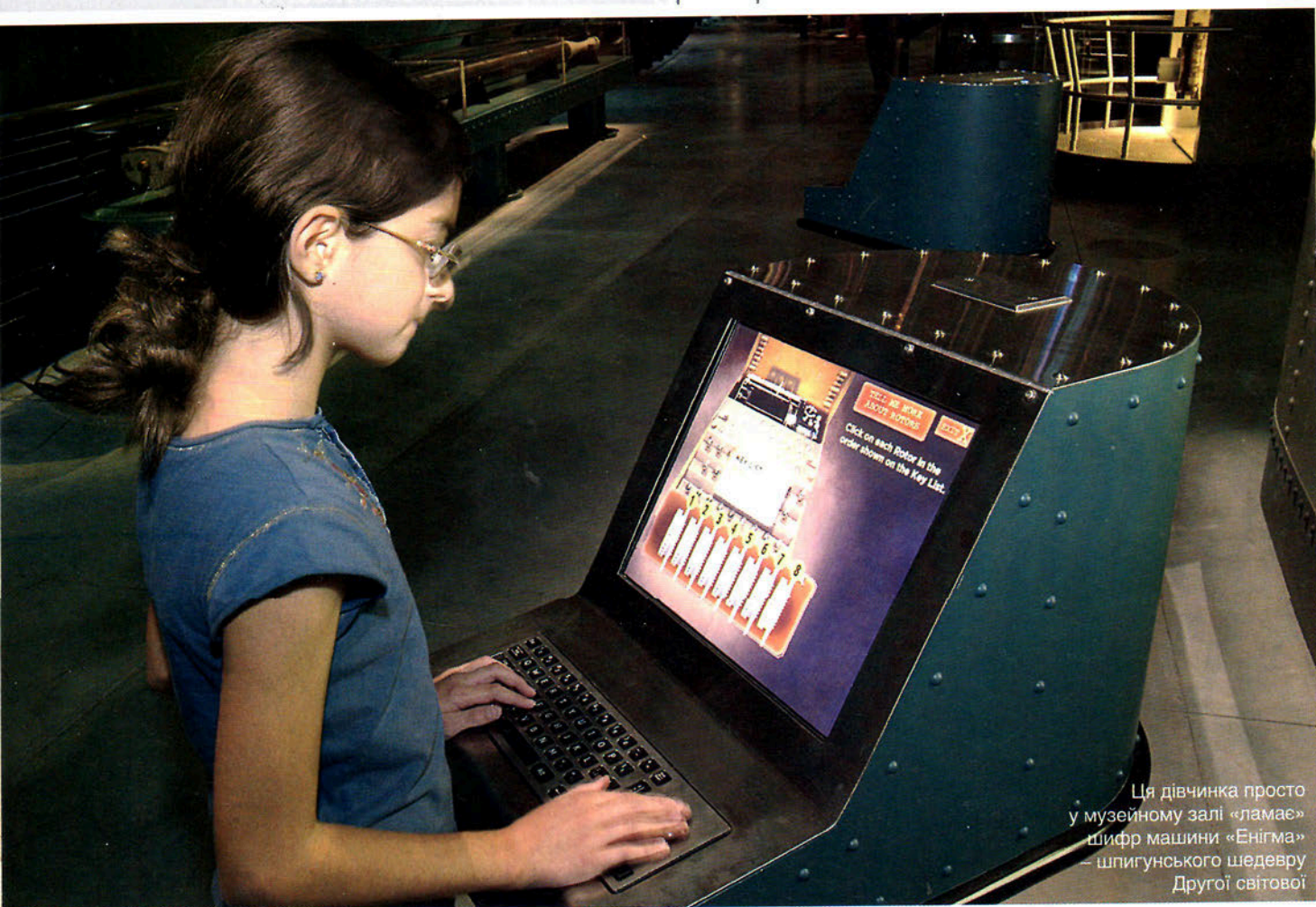

NI·TECH
advertisement

Замовляй зараз!

469-25-49

www.hta.com.ua

Чому це краще, ніж білборди? **Тому, що вигідніше!**

Ця дівчинка просто у музейному залі «ламає» шифр машини «Енігма» — шпигунського шедевра Другої світової

Музейні емоції

АВТОР: Катерина Липа

Сучасні експозиції роблять минушину близькою і зрозумілою кожному

Офіційність подачі історії та занудність музейних експозицій не новина у світі. Але більшість музеїв Європи давно подолали цей звичний для нас стереотип.

ЖИТТЯ МАЛЕНЬКОЇ ЛЮДИНИ

Творячи експозиції, сучасні музейники пам'ятають, що мейнстрим науки останніх десятиріч — дослідження історії повсякденності, тобто життя наших безпосередніх маленьких предків, а не тільки великих світу цього: королів і полководців.

Звичайні повсякденні речі, вчинки і ритуали цікаві кожному. З цього випливають дві речі.

По-перше, майже зникли музеї історії «взагалі», у вітринах яких у хронологічному порядку розкла-

дено всі записані артефакти минувшини, що є у фондах. Історія розповзлася по галузевих музеях: транспорту, виробництва (наприклад, цукру чи пива), іграшок, електропостачання, військових, морських — усіх не перелічиш. Музеефікують нині не тільки палаци, а й старі промислові підприємства і навіть... міські каналізаційні мережі, де проводять екскурсії пішки та човнами.

По-друге, сучасна експозиція орієнтована не так на інтелект, як на емоції: відвідувач має спочатку відчувати, як жилося у давнину, а вже

потім замислюватися над долею народною. Тому сьогодні мало який музей обходиться без тієї чи іншої форми інтерактивності.

Найпростіший інтерактив можна побачити на подвір'ї чи не кожного європейського замку — це як мінімум колодки для дрібних злодюжок (у заможніших музеях трапляються диба, крісло з шипами та інші знаряддя середньовічного слідства). Відвідувачі радісно фотографуються у неприродних позах на дибі, уявляючи собі, як воно було, коли тебе у таку позу заламували силоміць.

ЕКСКУРСОВОД – ДРУЖИНА ДЮРЕРА

Але й сучасні технології застосовують на повну. Наприклад, як можна зацікавити людину будинком-музеєм Альбрехта Дюрера, коли всі роботи геніального художника розібрано по великих музеях, інтер'єр відтворено за стислими описами, а зі справжніх артефактів — лише верстат, на якому митець друкував свої гравюри? Виявляється, за невеликих зусиль і фантазії це цілком можливо. Кожен відвідувач отримує на вході плеєр із записом екскурсії, яку проводить буцімто господиня дому.

Приємний жіночий голос щечече: «Добридень, я Агнеса Дюрер. Ось дивіться, тут у нас вітальня, тут кухня, а тут мій любий Альбрехт працював. Я взагалі-то була проти купівлі цього будинку, але чоловікові він так подобався...»

Окрім цієї втіхи, у приміщенні поряд із майстернею стоїть сучасний верстат (конструкція така сама, як у давнього), за яким панночка-художниця демонструє всі стадії роботи над мідьоритом, охочим дає трохи подрятати різцем і тут-таки продає свіженькі картинки як сувеніри.

ПОКЕРУВАТИ ПІДВОДНИМ ЧОВНОМ

Мало сучасних музеїв обходяться без «кіна». У залах понатикано моніторів, на яких можна переглянути кінохроніку певної доби, фільми про те, як наші предки робили різні предмети і як ними користувалися, зорієнтуватися в експозиції.

У Бельгійському військовому музеї ґрунтовний фільм з історії фехтування (йде у режимі нон-стоп) допомагає зрозуміти призначення

купи залізччя, презентованого у цьому залі. А ось у пам'ятках архітектури люблять вражати уяву тривимірною графікою на тему: «що було на цьому місці раніше» та історією дослідження і реставрації монументального мистецтва («ось так ця картина виглядає на рентгені, а ось тут реставратор підклеює порепаний фрагмент»).

Але найбільше враження справляє поєднання традиційної експозиції та відео з інтерактивністю. У Будапештському військовому музеї посеред залу, присвяченого подіям 1956 року, стоїть гармата з розрахунком (білі манекени без облич в одязі 1950-х), націлена просто у здоровенний плазмовий монітор, на якому демонструється кінохроніка: радянські танки женуть вулицею, а з кожного вікна по них без надії на успіх стріляють із рушниць. Коли

У Музеї пива в Брюгге демонструють творення напою за середньовічною технологією, а потім щедро наливають відвідувачам

відвідувачі у такому антуражі поспілюються між собою польовим телефоном (апарати встановлено у різних кінцях залу), вони легко зможуть уявити, як несолодко було угорським повстанцям.

В Імперському військовому музеї у Лондоні експозиція «Найнебезпечніша служба» — про підводників — не лише демонструє останні листи і фото загиблих моряків. Можна покерувати віртуальним підводним човном (при цьому на окремому стенді видно, як змінюється його положення залежно від того, на які важелі ви натискаєте), почути різні океанські шуми (крик дельфінів, вибухи, шум гвинтів есмінця або транспорту тощо) у бойовій рубці акустика і навіть понюхати, як пахло у гальюні.

МУЗЕЙНИЙ МАРКЕТИНГ

Інтерактивність може бути і смачною у прямому сенсі. У Музеї пива в Брюгге спочатку демонструють різне пивоварське причаңдалля (з дерев'яними черевиками-клогами включно) та процес творення хмільного напою за середньовічною технологією, а потім щедро наливають відвідувачам — частування входить у вартість квитка. І тут ми переходимо у царину маркетингових технологій, яку в нас і досі вважають зайвою для інституцій, що

зберігають національну пам'ять і, даруйте, духовність.

Коли музейники зауважили, що людям кінця динамічного ХХ ст. стало нецікаво вештатися застиглими музейними залами, вони без жодного снобізму почали користуватися маркетинговими технологіями, на які за звичкою «клює» громадянин суспільства споживання. Різниця лише у тому, що нам майстерно «впарюють» не пральний порошок чи холодильник зі стразами, а культурні цінності та світову історію.

Йдеться не стільки про рекламу, скільки про різні засоби «утримання споживача». Є різні програми (дискусійні клуби, майстер-класи, прогулянки за лаштунки музею) для сімей та студентів з ефектом тусовки, які допомагають не зовсім по-дурному згаяти вихідний, а потім хвалитися

колегам: «Та тебе туди не пустять, абонементи на сезон продаються лише восени».

КУЛЬТУРА ТАК І ПРЕ

Музейна педагогіка, тобто співпраця музейників зі шкільними вчителями історії, *проводення уроків у експозиції* (замість нудних екскурсій) та всіляких конкурсів дитячої творчості — нині неодмінна річ у кожному європейському містечку, де є бодай якийсь музей.

У музеях наливають і годують, влаштовують костюмовані вечірки, концерти і найфантастичніші акції, для участі у яких треба придбати квиток дуже й дуже завчасно. Тож не дивина, що до багатьох європейських музеїв стоять черги не лише туристів, а й місцевих мешканців.

То що, європейські музеї заробляють так багато, що можуть обходитися без державного фінансування? Зовсім ні. Держава оплачує і збереження експонатів, і масштабні дослідження. Причому в музеях країн ЄС є спільні для всіх програми, що фінансуються із загальноєвропейського «гаманця». Музейні ж заробітки витрачають на поновлення експозицій і акції, спрямовані на залучення публіки. Усі задоволені, а культура аж пре. ■

Душею і кишенею

Колекційні речі з «найвеселішого бараку соцтабору»

АВТОР: Ігор Кручик

Угорський ентузіаст зробив Музей життя – від етнічного одягу до мотоциклів

Музей «Лезерпонт» в угорському місті Мішкольці, який я нещодавно відвідав, дивує не тільки змістом колекцій, а й незвичайним форматом. Його можна назвати красознавчим чи етнографічним, є там і технічна

експозиція, а також відділ мінералів. «Лезерпонт» цілком приватний, створений зусиллями і коштом ентузіаста-бізнесмена, колекціонера й нинішнього директора, пана Дьордя Барна.

Пан Барна довгі роки збирав національний одяг із різних регіонів Угорщини. «Тут немає підробок чи муляжів, лише оригінальні сукні, свитки, чоботи», — каже директор музею, ведучи нас уздовж шеренги манекенів, одягнутих святково чи буденно, але однаково етнографічно виразно.

Дещо Дьордь купував, а нерідко люди просто дарували йому одяг, дізнавшись, якій меті він слугуватиме. Також чимало старого сільськогосподарського знаряддя: прядок, вил, маслбійок, дерев'яного посуду тощо — колекціонер поназбирував їх у провінціях і реставрував.

Експозиція техніки ХХ ст. нагадує наш музей при Київській політехніці. Старі друкарські машинки, арифмометри, радіоли, діаскопи, лампові телевізори, фотоапарати-динозаври... Кожен може пригадати якусь таку важливу в його житті річ.

Зал мінералів цікавий не тільки тим, що тут можна побачити вигадливі блискучі кристали: пірит, антимоніт, кварц. Специфічна й історія цих етновещей, походженням із Трансильванії: шахтарі з сусідньої Румунії, по суті, крали їх із глибин державних копалин. Можна додати іронічно: крали в самих себе, бо ж у соціалістичній країні все, за ідеологічною матрицею, «належало народів». А далі блискучі витвори природи румуни везли на чорний ринок в Угорщині.

Соціалістичному декадансу присвячено окремий зал «Лезерпонт». Біля входу — картина, написана наче й не олією, а сиропом: угорки кидають букети квітів на башту радянського танка, що 1956 року вповзає до Будапешта. Так, соцреалізм зачепив і мадярів, про що свідчить цей приватний музей: ось вам бюст Яноша Кадара — «угорського Брежнева», ось піонерські бубни.

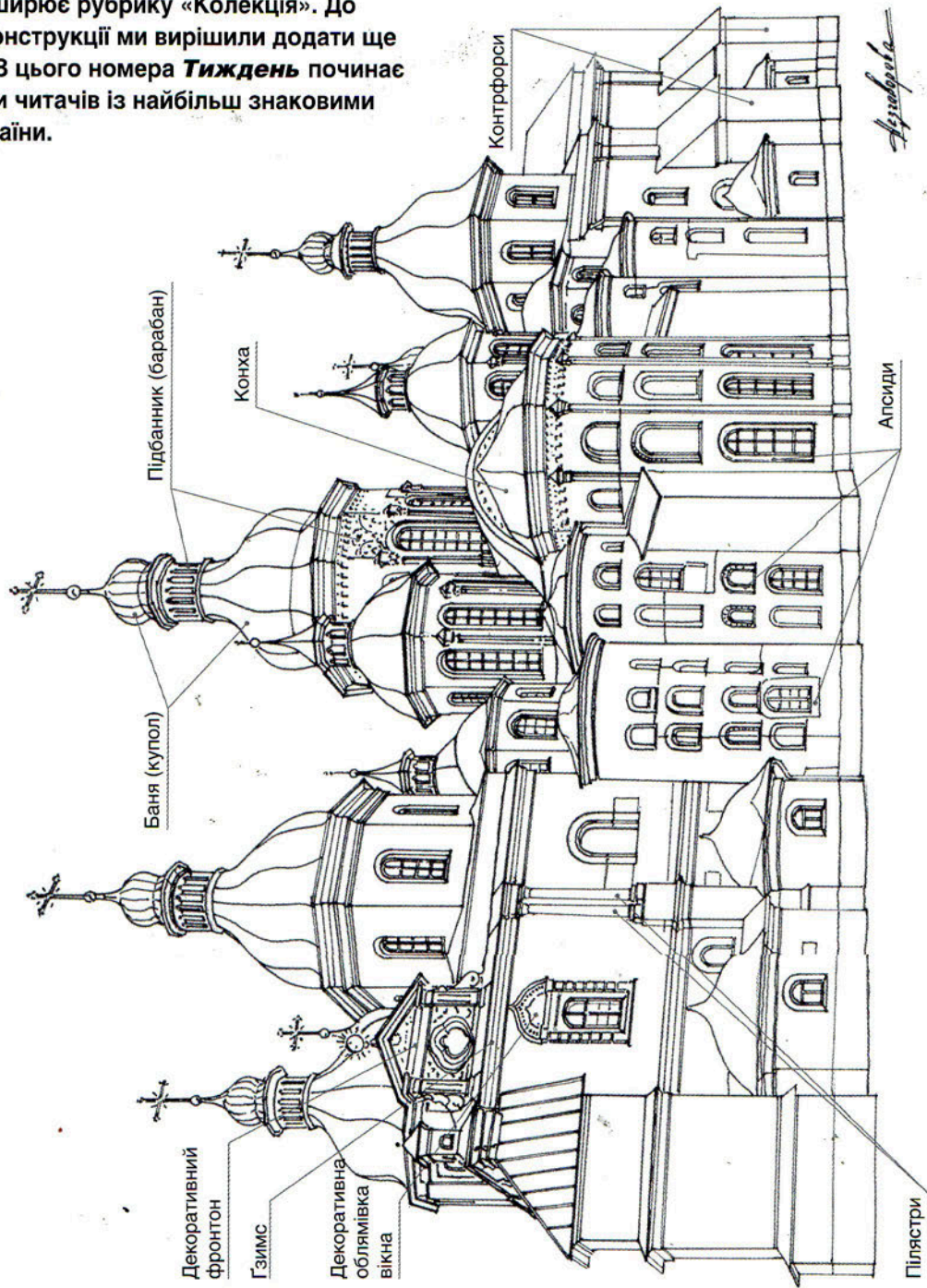
Найцікавіше у цій частині колекції — ужиткові речі того часу, як, наприклад, мотоцикл «Панонія». Пригадую, яка це була чудова іномарка в українських селах 1970-х років! Або обгортки шоколадок, страшенно впізнавані, кожна з яких, привезена в Українську РСР з «країни демократичної співдружності», колись була солодким привітом з незнищеною буржуазної Європи.

Пан Дьордь Барна створив музей від душі та «з глибини власної кишені». Ідея його «Лезерпонт» — зберегти ніжний спогад про минуле Батьківщини, навіть про роки, відгороджені від інших країн залізною завісою, яка, втім, в Угорщині — «найвеселішому бараци соцтабору», як жартують самі мадяри, — була менш залізною і значно дірв'янішою, ніж у нас. ■

Собор Святої Софії, Київ, 1017 рік

ТЕКСТ: Катерина Ліпа, **МАЛЮНОК:** Олена Незговорова

Софія – найвідоміша і найцінніша пам'ятка архітектури країни, символ державності. П'ятинафний багатокупольний хрещато-баневий храм із розкішним, прикрашеним дорожчиним, мозаїками та стінописом інтер'єром збудували на замовлення князя Ярослава Мудрого як символ величчя Русі. Про це пам'ятав і Петро Могила, коли збирав гроші на ремонт підпаленої святині, й Іван Мазепа, коштом якого Софія Київська вбралася у вибагливі барокові шати. Храм збудовано у техніці оригінального мішаного кладки з цегли-плінфи та каменю на рожевому цем'янковому розчині. Спочатку собор мав 13 бань, був критий свинцевими плитами, а зовні його оточували галереї-аркади. За доби бароко Софію потинькували, замурували аркади, що ретвернулися на приміщення, змінили форму бань на групоподібну й позолотили їх. Дослідники продовжують сушити голови над перебігом перебудов тисячолітнього храму, сперечаючись щодо тлумачення сюжетів 260 м² мозаїк та 3000 м² фресок, розшифровують сотні графіті, надяраних на стінах тим, хто тут молився. Кожна людина відкриває Софію Київську для себе наново і не може осягнути її до кінця, наче саму вічність.

Серп і лотос

АВТОР: Микита Павлов
ФОТО: автора

Європейські рецептори миттєво шаліють від розмаїття звукових доріжок, кольорової какофонії та незвичних ароматів. Немов пірнув крізь діру у Всесвіті – й опинився у Непалі

Темношкірі люди в європейському одязі, білі у сарі та яскравих шароварах, монголоїдні тибетці з національними зачісками... Вітварі богам тут ставлять просто на тротуарах, де до них ще й припарковують моторолери. Статуї Будди бовваніють поряд із портретами Маркса, Енгельса, Леніна. А над усім цим – безмежне синє небо, де в'ються кольорові буддійські стрічки-молитви та червоні прапори із серпом-молотом. При владі комуністична партія (маоїсти), яка нещодавно відновила парламентаризм, майже знищений королівською владою (*детальніше про королівське братовбивство і непальську «Помаранчеву революцію» читайте у Тижні, №21, 2008*). Але нас зараз політика не цікавить, головне – люди...

МІСТО БОДХИСАТВИ

Назва столиці Непалу, Катманду, перекладається як «місто Манджушрі». Манджушрі був одним із бодхисатв, духовних учителів та учнів Будди, і мав місію викоринювати зло, спричинене неучтвом (*його зображення є у Київському музеї західного та східного мистецтва ім. Богдана і Варвари Ханенків. – Тиждень*).

Я заблукав під час першої ж прогулянки, навіть гадки не мав, як вертатися до готелю. Вулички тут невеликі й здаються дуже заплутаними. Місцеве населення нижче на ►

зріст за середнього європейця, й особливо це помітно, пардон, у чоловічому туалеті — доводиться схилити голову собі на плече, щоб не протаранити стелю.

Туристичний квартал Тамель — суцільний ринок. Лавки тісняться одна до іншої, в них сусідають фігурки Вішну, Будди, невідомих богів та богинь... Тут же одяг, туристичне спорядження та різні сувеніри. Запам'ятався магазин, де були виставлені на продаж копії старовинних ритуальних масок. «Вирази об-

лич» у них були вкрай неочікуваними — від висолоплених язиків та витріщених очей до кривих посмішок, від яких мурашки біжать по спині.

ГАНЯТИ ЛЯМБЛІЙ

Я впевнено блукав усе далі й далі, підбадьорений привітністю людей. Вони усміхалися, незнайомі кричали мені «Намастее!» («Привіт!»). Але «місто для туристів» відрізняється від звичайного, як усюди. За півгодини ходи від Тамелю люди

вже не розуміли англійської, там зникли презентабельні лавки й настирливі продавці.

І раптом я почув гучне та емоційне: «Шьйорт поб'єрі!», причому пролунало це з вуст типового місцевого мешканця. Так ми познайомилися з Раджою. Він має свій невеличкий бізнес: возить туристів по Непалу, Бутану, Індії, а російську опанував у Москві, де навчався. Звичайно, Раджа розмовляє англійською, урду, ще й місцевим діалектом. «Україну знаю, — каже Рад-

**«Поглянь на ці руки!
Вони просочені
гашишем! Вони
виросували його для
тебе!» — спіймав мене
чолов'яга з
блискучими очима**

жа, — але бізнесу з вашими не вийшло. Я їм кажу, мовляв, приїздіть до нас, шановні, з усім розберемося по ходу справи, а в мене вимагають якісь розцінки, точні терміни, бізнес-плани... Тут Схід, тут усе по-іншому!»

У Москві Раджу навчили, зокрема, вживати спиртне, що суперечить непальській зовсім не алкогольній традиції. Випивають тут, за нашими мірками, дуже мало, а напої дуже слабкі. Наприклад, у кав'ярнях наливають не по 50 чи 100 грамів, а по 30, як в Англії. «Будьте обережні! Пиво міцне», — попереджають офіціанти про напій, що має лише 6 «обертів».

Наші туристи полюбляють лаякати один одного так званими лямбліями. Нібито це дуже поширені в Непалі паразити (глисти), і боротися з ними можна тільки таким чином: 50 грамів горілки до обіду, 50 грамів — після. Українці, й особливо росіяни, намагаються скористатися кожним зручним моментом, щоб додатково «поганяти лямблій».

ГЕНЕРАТОРИ ЩАСТЯ

Оскільки тут не п'ють, то курять. Ароматний тютюн через кальяни, сигарети або... «Поглянь на ці руки! Вони просочені гашишем! Вони вирощували його для тебе! — спіймав мене на вулиці кремезний чолов'яга

Кожна дівчинка тут схожа на Живу Богиню — Кумари

ФОТО: AP

Непальці вранці купують газети, на місці їх читають і обговорюють за чашкою масала-ті

сюди зазвичай ходять не туристи, а ті, хто займається духовними практиками.

У маленьких спорудах площею 2 на 2 метри сидять довгобороді сиві старці з косицями-дредами. Їхні обличчя й тіла розмальовані синьою, білою та червоною фарбами. «Це святі люди. Дай їм трохи

Богів тут забагато, є навіть справжня Жива Богиня — Кумарі. За давньою традицією, з касті ювелірів обирають дівчинку, яку шанують як богиню, святу і чисту. Але все це до першої крові, і неважливо, що то буде за кров — місячні чи просто поріз пальця. Весь час Кумарі проводить у своєму палаці.

на пенсію, їй виплачують невеликі гроші. Емансипація! Раніше нічого не платили, тож для будь-якого чоловіка вважалося нещастям одружитися з екс-Кумарі. Зараз це навпаки почесно: дружина — колишня богиня-пенсіонерка!

Біля вітваря висить дзеркальце, щоб жінка могла красиво поставити собі на лоба червону цятку

грошей, — каже мені Раджа. — Вони займаються йогою, медитують і моляться, а живуть на пожертви».

ЖИВА БОГІНЯ

«Скільки в нас богів? Мільйон. Більше, ніж людей», — пояснює непоганою англійською доброзичливий місцевий хлопець. — Кожен бог відповідає за щось конкретне».

Палац той, треба сказати, не такий вже й розкішний, такий собі котедр замощного українця десь під Кагарликом: невелика двоповерхова будівля з внутрішнім двориком, вкрита чудернацькою різьбою. Зовні під дахом, як і в багатьох храмах, намальована велика червона стрілка — вона показує богові, де вхід. Кумарі з'являється на людях раз на рік, а коли виходить

ХРАМ СКОВОРОДИ

Рано-вранці Катманду не суетний, як наші західні міста. На тротуарах варять чай на молоці (масала-ті, коштує приблизно 50 копійок за кухлик), чоловіки читають ранкову пресу. Люди, переважно жінки, йдуть до вітварів та вуличних капличок, щоб нагодувати та умастити статуї богів. Біля кожного вітварика висить невеличке дзеркальце, щоб жінка могла красиво поставити собі на лоба червону цятку — бінді.

Я насолоджувався ранком, коли натрапив на досить незвичний навіть для цих екзотичних місць храм. До його фасаду були прибиті... сковороди, мітли та інше домашнє начиння. Раніше це був храм для бід-

Жінки з низьких каст нарівні з чоловіками працюють в Катманду вантажниками

них людей, куди кожен приносив свої тимчасово не потрібні домашні речі. А той, кому вони були потрібні, міг взяти їх, а потім повернути. Така собі спільна власність, колгосп без голови і парторга. Але одного разу хтось щось не повернув, і тому храм втратив і свою святість, і суспільні функції.

Повертався до готелю я вже поночі. Ліхтарі на вулицях не світилися, і таки відчувалося, що цивілізація прийшла в Катманду не так і давно. Цікаво було проходити повз музичні крамнички. Вдень для туристів там грали мантри та етнічну музику. Ввечері ж хлопчакі-продавці поставили те, що, мабуть, подобається їм насправді. Картина дивна: темнота, димлять ароматні пахощі... і «Раммштайн» на повну гучність.

АВІАЛІНІ БУДДИ

Назви непальських авіакомпаній чарують: «Сті Айрз» (снігова людина — взагалі національний туристичний

герой), «Ганеша Тревслз», «Будда Ейрлайнс»... Вранці ми летіли з Катманду до найвищого в світі аеропорту — Лукли. Під час заходу на леговище серце тьохкає — здається, що літак ледве уникає тарану з гігантською скалою... і сідає. Злітна смуга тут завдовжки лише півкілометра, вона впирається в гору. Пілоти — віртуози!

Палац богині, треба сказати, не такий вже й розкішний, такий собі котедж заможного українця десь під Кагарликом

Саме з Лукли стартують більшість експедицій на Еверест. І саме тут можна придбати смачне рисове вино — ракші. Ввечері ми опинилися в місцевому ганделику. Світла немає, в Непалі взагалі постійні перебої з електроенергією. Приміщення освітлює газова лампа. Я спитав у чоловіка за сусіднім столиком, чому немає світла, він відповів, що це природно, адже до влади при-

йшли комуністи. Хоча потім виявилось, що до комунізму світла теж не було...

Нового знайомого звали Гіріджа, ми обговорили політичне становище, після чого перейшли на жінок. Я відчув себе ніби вдома.

І це — тільки в Непалі розумієш, що таке реальне, справжнє сонячне сяйво. Ми з вами, шановні

співвітчизники, живемо у сутінках! Насправді сонце разів у десять яскравіше, і світ навкруги відповідно також. Але це помічаєш, тільки коли повертаєшся додому. Здається, що тобі натягнули на очі темні окуляри і ти ніяк не можеш їх позбутися. «Ти повернешся, — сказав мені на прощання Раджа. — Всі, хто тут був, повертаються ще хоча б раз». ■

Гірка нота для шатенки

АВТОР: Олена Чекан
ФОТО: Євген Котенко

Про мистецтво вибору

Ну, все! Ще трохи, зовсім нічого, і – Новий рік! І знову безглузда метушня, вибухи крижаного шампанського й ризикових китайських петард, карколомні зачіски й скажені сукні. І сяючі очі. Рідні. Близько-близько. Щоб разом загадати бажання. А як проб'є 12, то можна й під ялинку, шукати й знаходити дарунки. Та щоб не вскочити в халепу, починати шукати їх треба зараз. І не під ялинкою, а в магазинах. Тож гайда!

Як на мене, найкращий новорічний подарунок – парфум. І отримувати його, й дарувати страшенно приємно й водночас лачно – а як не вцілів? Але якщо знати й виконувати декілька простих правил, можна ризикнути.

ДИХАЙТЕ ГЛИБШЕ

Головне – треба мати достатньо часу, врівноважену психіку, гарний настрій та спокійне оточення. Останнє ви знайдете в парфумерних відділах великих магазинів чи в спеціалізованих бутиках. Там консультанти й покупці не штовхаються, а ризик придбати

СЛОВНИЧОК

Феромони – біологічно активні речовини, які виділяють тварини (статеві феромони, феромони страху тощо). В парфумерії використовують статеві феромони, що мають збуджувати партнера протилежної статі.

підробку мінімальний. Щодо часу: на-вряд чи ви зумієте одразу зробити вибір. Бо за одні відвідини можна відчутти не більше трьох ароматів. І в жодному разі не виходьте полювати на запахи після нервових розмов, виснажливих нарад, буйних вечірок чи безсонних ночей. Рецептори носа дуже чутливі до стресів. До того ж вони сови й посправжньому прокидаються десь опівдні, тож плануйте свій похід на другу половину дня. І не користуйтеся цього дня парфумами й косметичними засобами, що мають запах — вони відволкатимуть вас.

Трохи теорії. Існує чітка градація запахів за інтенсивністю й тривалістю. Extrait (екстракт) тримає запах до 24-х годин, Eau de Parfum (парфумована вода) — до 6-ти, Eau de Toilette (туалетна вода) — до 4-х годин. Для жінок випускають запахи усіх трьох градацій, для чоловіків — двох останніх.

Наразі вибір ароматів у наших крамницях зашкалює. Аби не роз-

редні ноти, які розкривають основну гаму й тривають майже годину. Далі — кульмінація: поява нижніх нот. Це і є справжній аромат парфуму.

Запахні смужечки візьміть із собою, аби ще раз перевірити перше враження. Та не забудьте вчасно їх викинути, щоб людина, задля якої ви пішли на цю авантюру, не здогадалася про майбутній сюрприз.

FOR LADIES WITH LOVE

Скільки ароматів необхідно жінці? Хоча б три: спокійний на роботу, атракційний для вечірок, романтично-загадковий коханому. Далі йде розгалуження. Блондинкам личать свіжі легкі аромати. Чорнявим пасують запаморочливо-дурманні. Золотаві шатенки потребують мішанки гірких і солодких нот. А от супертемпераментним жінкам із вогненно-рудим волоссям не обійтися без терпких пряних відтінків.

Білявкам личать легкі аромати. Чорнявим — запаморочливі. Шатенки потребують гірких нот. А рудим не обійтися без пряних відтінків

губитися, не цурайтеся порад консультантів. Розкажіть їм про людину, для якої шукаєте парфум: стать, вік, професія, уподобання, характер. Не соромтеся назвати суму грошей, яку ладні витратити. До речі, на честь чи то Нового року, чи то кризи знижки на парфуми в мережі парфумерії та косметики BROCARD зараз сягають 20-70%. Мосму здивуванню не було меж, коли я побачила чудові жіночі аромати Scent Gloses від Costume National за 183 грн та M від Masaki Matsushima за 205 грн. Чоловічі Cheignon від Cheignon можна купити за 241 грн, Elegance від Lacoste — за 203 грн. Повірте, це смішні гроші.

Переходимо до практики. Нанесіть трохи парфуму на паперову смужку-блотер, яких багато лежить біля пробних флаконів. Парфум треба нюхати в легкому стані, тож легенько помахайте смужкою перед носом і вдихніть. Запах, що відчуєте першим, — це верхні ноти. Вони легкі, яскраві, показують настрої композиції й тримаються близько хвилини. Згодом з'являються се-

до того ж є сезонні побажання. Спека любить тендітні, невлесні квіткові хмаринки з легким присмаком помаранча й лимона. Вони пасують розквіталій природі й роблять жінку років на десять молодшою. Холодові пасує суміш гострих, на межі нахабства, запахів срібного ладану й білого мускусу. Це дарує відчуття захищеності й тепла.

Шановні чоловіки, звісно, вирішувати вам, але якщо цієї зими ви шукаєте вишуканий подарунок коханій, я б порадила звернути увагу на класичний аромат J'adore від Christian Dior (до 700 грн), новинку — SHE WOOD від Dsquared2 (до 800 грн), «крутий» парфум Comme des Garçons 888 від Comme des Garçons (до 900 грн).

УСІ МИ ТРОХИ ЗВІРІ

Неправда, що чоловіки зверхньо ставляться до парфумів. Згадаймо фараонів, Людовика XIV, Наполеона I та сера Уїнстона Черчилля. І хоча тривалий час пересічний громадянин користався ароматами лише в сенсі засобів особистої гігієни, наразі часи змінилися.

Чоловічий консерватизм зламали рекламисти, які створили сучасний імідж сильної статі: лідерство, агресивність, сексуальність, впевненість у собі. А далі, як і в жінок, групи за кольором волосся.

Блондинам визначили випромінювати молодість і звабу завдяки мелісі, імбиру й кедру. Полум'яним брюнетам допоможуть ноти мускусу та гіркого полину. Парфум для шатенів має бути насиченим ароматами геліотропу й цитрусових. Справжній гімн чоловічої чуттєвості дістався рудим: бергамот, сандал та пачулі.

Як на мене, цієї зими стриманість та елегантність поза часом демонструє класичний Fahrenheit від Christian Dior (до 460 грн), сексапільність і сучасність випромінює новинка Guerlain Homme від Guerlain (до 550 грн), а Play від Givenchy (до 480 грн) підкоряє силою й чуттєвістю.

І на останок раджу родзинку: парфум із феромонами **Ідив. словничок!** Відверто кажучи, я в них не дуже й вірю. Точніше, вірю, якщо є кохання. Але чом би й не спробувати? Тим більше, що ніхто про вашу таїну не дізнається, бо феромони запаху не мають. Тож із прийдешнім святом! ■

Незнані парфуми

Аромат був такий божественно гарний, що Бальдіні раптом просльозився. Йому не треба було брати проби, він тільки стояв біля робочого столу перед змішувачем і дихав. Парфуми чудові. Поряд із «Амуром та Психеєю» вони були неначе симфонія порівняно з одиноким циганянням скрипки. І ще чимось більшим. Бальдіні прикрив очі, і в ньому прокинулися найпіднесеніші спогади. Він побачив себе молодим чоловіком на прогулянці садами вечірнього Неаполя: він побачив, як лежить в обіймах жінки з чорними кучерями, побачив силует букета троянд на підвіконні під поривами нічного вітру; він почув зовсім близько, над вухом, шепіт: «Я кохаю тебе» й відчув, як у нього від насолоди волосся стало дьбки, зараз! Зараз, у цю хвилину, в цю мить! Він розплющив очі й застогнав від задоволення. Ці парфуми не були парфумами, знаними до цих пір. Це був не аромат, що покращує ваш запах, не протирання, не засіб туалету. Це була цілком своєрідна, нова річ, яка могла витворити з себе цілий світ, чарівний багатий світ...

Патрік Зюскінд, «Парфумер»

Особистий реактор

ВАРТІСТЬ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ
(у центрах США за кВт•год)

У СВІТІ	11-15
В УКРАЇНІ	5
HYPERION	близько 10

АВТОР: Тарас Литвин

Гасло «Мирний атом – у кожную хату!» нарешті втілено в життя. У продаж надійшла мініатюрна атомна електростанція

«Д

– така нотатка у щоденнику го-

омовитися з ЖЕКом про вивезення з двору ядерних відходів»

лови домогосподарства чи кооперативу може стати реальністю. У продажу вже з'явилися персональні АЕС. Компактні ядерні реактори і раніше не були дивиною (згадайте підводні човни чи криголами), однак тепер вони отримують не державний, а приватний статус.

АТОМ ДЛЯ РАЙЦЕНТРУ

Перший у світі приватний реактор Hyperion Power Module розробили науковці з американської компанії Hyperion Power Generation. АЕС працює на низькозбагаченому урані й за годину здатна генерувати 27 МВт електроенергії. Цього вистачить на невелике промислове під-

приємство або 140 дев'ятиповерхових радянських будинків. Вартість виробленої електроенергії у будь-якому куточку світу становитиме близько 10 центів за кіловат-годину (кВт•год).

Порівняно з промисловими реакторами цей агрегат недорогий – \$25 млн. Голова Hyperion Джон Діл каже, що «для громади з 10 тис. приватних будинків це буде доступно – лише \$2500 на одне домогосподарство». Якраз для, приміром, Фастова.

Крихітну АЕС можна буде встановлювати навіть у дворі власного будинку (якщо ЖЕК дозволить). Готовий до використання реактор ді-

До речі

Японські конкуренти

Компанія NuScale не одинока у своїй діяльності. Японці нещодавно запропонували США встановити міні-АЕС Toshiba 4S потужністю 10 МВт на заході Аляски в індіанському селищі Галена. Toshiba обіцяє привезти і змонтувати реактор... безплатно! Вартість електроенергії становитиме 5–13 центів за кВт/год. Японці обіцяють, що станція 4S (Super Safe, Small, Simple – «надзвичайно надійна, невелика, нескладна») працюватиме 30 років без перезавантаження палива (металічний сплав урану, плутонію та цирконію). Якщо Ядерна регуляторна комісія США дозволить нарешті змонтувати АЕС, станція на Алясці запрацює у 2012 році.

Словничок

ВВЕР – корпусний ядерний водододатковий енергетичний реактор.
Цикл Брайтона – термодинамічний цикл, названий так на честь американського інженера Джорджа Брайтона (1830–1892). Цикл Брайтона покладено в основу роботи повітряно-реактивних і газотурбінних двигунів

метром 1,5 м і заввишки 2 м закопуються у землю, а на поверхні зводиться невелика будівля для парової турбіни, яка перетворює теплову енергію на електричну.

4 ТИСЯЧІ АЕС ПО ВСЬОМУ СВІТУ

Не встигла компанія отримати ліцензію уряду США на виготовлення міні-реакторів, як звідусіль почали надходити замовлення – їх уже понад 100. Перші, хто зацікавився дешевою електроенергією, – не коледжні кооперативи чи містечка, а промисловці.

Перший агрегат буде змонтовано в Румунії на одному з підприємств чеської енергетичної компанії TES, яка замовила шість реакторів і планує придбати ще дванадцять. З 2013-го NuScale планує розпочати

масове виробництво – відкрити три заводи у різних країнах і виготовити 4 тис. реакторів за 10 років.

Спеціалісти з ядерної лабораторії в Лос-Аламосі, де розробили міні-АЕС (*до цього там створили першу атомну бомбу. – Тиждень*), стверджують, що вона є абсолютно безпечною.

«Аварії, подібної до чорнобильської, статися не може, бо у міні-реакторі немає рухомих частин, – аргументує Джон Діл. – Якщо хтось захоче вкрасти уран, злодій не зможе скористатися ним для створення бомби. Потрібно мати потужний арсенал національного масштабу для збагачення нашого урану. Крім того, працюючий реактор занадто гарячий, щоб узяти його руками, – це як красти барбекю з відкритого вогню голими руками».

СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ

У Києві працюють дві електростанції: ТЕЦ-5 потужністю 700 МВт і ТЕЦ-6 (500 МВт). Вони забезпечують 52% потреб міста. Щоб не спалювати дефіцитного органічного палива, у столиці можна встановити 45 міні-АЕС NuScale. Тим паче урану, на відміну від газу й нафти, в Україні вистачає. У Жовтих Водах знайдено 4% світових запасів уранової руди – це 10-те місце на планеті.

АЕС не виділяють шкідливих газів, які посилюють парниковий ефект, а мініатюрні АЕС мають ще й додаткові переваги, наприклад, оперативність: звичайну АЕС будують 10 років, а зібрану на заводі міні-АЕС встановлюють за тиждень. Ще одна фішка – «домашня» АЕС автоматично налаштовує генерувану потужність залежно від навантаження у мережі. Крім того, міні-реактор використовує у 10–20 разів менше уранового палива, ніж реактор великої АЕС.

А ще вчені мріють закинути міні-АЕС на Місяць. Для початку NASA запропонувала встановити на супутнику Землі реактори потужністю 10–40 кВт. Та NuScale значно кращий – він може виробляти у 1000 разів більше енергії, що допоможе швидше розвинути промисловість на Місяці. Ідеал атомної енергетики – після цілковитої індустріалізації супутника видобуток, переробка та очищення ядерних матеріалів відбуватимуться за межами Землі. ■

Що там усередині?

Як працює домашня АЕС

Міні-реактор NuScale має нерухавіючий сталевий циліндричний корпус і бетонну оболонку, назовні виходять лише труби до парової турбіни. Важить він 15 т, а разом із контейнером-упаковкою – 20 т. У контейнері реактор зручно перевозити на борту літака, або у кузові вантажівки. Кожні 5–10 років треба замінювати відпрацьоване паливо. Для цього представники фірми відвозять реактор на завод-виробник і там перезавантажують. Ядерні відходи за один цикл мають удвічі менший об'єм за футбольний м'яч.

Паливо для реактора – гранули уранового металу, збагаченого до 5% ураном ^{235}U , і гідрид урану (UH_3). Співільнювачем ядерної реакції є той самий UH_3 , який утворюється в результаті реакції гранул урану з газоподібним воднем у серцевині реактора. Після розщеплення ядер урану в процесі ланцюгової реакції в активній зоні утворюється пара. По трубах вона надходить до парової турбіни з циклом Брайтона (див. словничок), що обертає електрогенератор, який і виробляє струм. Генератор починає продукувати енергію, щойно у серцевину надходить водень за потрібної температури та тиску, й утворюється UH_3 .

У реакторі діє цілком автономна саморегульовальна система, яка підтримує тепловий баланс завдяки температурно залежним процесам утворення і розпаду гідриду урану. Для охолодження не використовується вода, отже, цей агрегат безпечніший, ніж реактори ВВЕР (див. словничок) на всіх наших АЕС.

Коли у результаті ядерної реакції температура сягає близько 800°C , гідрид урану розпадається на газоподібний водень та урановий метал і реакція призупиняється. А тільки-но температура впаде до прийняттого рівня, водень знову з'єднається з урановим металом, утвориться UH_3 , який запустить нову реакцію.

«Старі» знайомі

АВТОР: Руслан Родзін

Під завісу 2008 року відомі боксери-важковаговики доведуть свою професійну придатність

«Поглядом в даль я тебе проводжав,
Місяць твій шлях по землі прокладав...»
Олександр Пономарьов, пісня «3 ранку до ночі»

З двох мегапоєдинків — 13 грудня Кличко-молодший і Рахман та 20 грудня Валуев і Голіфілд — у фахівців немає претензій хіба що до першої особи в цьому квартеті. 32-річний Володимир для спортсмена його спеціалізації перебуває у розквіті літ. До бою готувався у комфортних для себе умовах в Іспанії та на Мальорці. Єдина прикрість — вимушена заміна спаринг-партнерів. Адже Хасим Рахман більш «довгорукий», ніж обов'язковий претендент на титул Міжнародної боксерської федерації (IBF) Александр Поветкін, який

не битиметься з українцем внаслідок травми.

П'ЯТДЕСЯТ НА П'ЯТДЕСЯТ

Не треба бути Нострадамусом чи зятятим патріотом, щоб передректи перемогу молодшого брата. Окрім хорошого фізичного стану, в нього все гаразд і з настроєм. Мрія про одночасне чемпіонство з Віталієм здійснилася. Восстанне залишав ринг на щиті чотири з половиною роки тому, тож дух поразки давно вивітрився. Наприкінці листопада його дівчину — чеську модель Кароліну Куркову — американський журнал

E! назвав найсексуальнішою жінкою світу.

Коли ж ідеться про суперника, то чомусь пригадують подію дворічної давнини — «політ» американця за межі рингу з волі Олега Маскаєва — та низку невдач 2005 року, коли запланований матч із Кличком-старшим переносився, але так і не відбувся. При цьому забувають додати, що Рахман — із породи лаїпанчерів, володарів нокаутуючого удару. Такого, яким Хасим нагородив у квітні 2001-го чемпіона світу за двома версіями Леннокса Льюїса. Удару такої потужності, яку він

так і не зміг продемонструвати в матчі-реванші з британцем уже через сім місяців.

Звіди означення «лакі», тобто Рахману може пощастити, а може й ні. Не в останню чергу тому, маючи вагомий здобутки, у свої 36 років він і досі змушений переконувати публіку, що здатен домогтися непересічного результату. Хоч як парадоксально, але цей мінус у бою з Володимиром може перетворитися на жирний плюс. Рахман силі похвалюючою навпіл із погрозами аж до «а потім доберуся до Віталіка». Проте помітно, що те нездійснене протистояння муляє йому досі, тож молодшому доведеться відбиватися за обох.

І останнє за переліком, але не за значенням. Якщо американець підійде до зустрічі в німецькому Маннгеймі в оптимальній для себе формі, він боротиметься до останнього — відчайдушно й жорстко аж до жорстокості. Натомість Кличко-молодший, попри заокеанський досвід і західноєвропейську практику, — спадкоємець ще радянської школи боксу. Школи, що ставила спортсме-

нові відмінну техніку, але водночас навчала поводитися на рингу поджентльменськи й економічно використовувати власні ресурси. Іноді здається, що Володимир аж надто ввічливий та ошадливий.

ДОСВІД ПРОТИ КОНСТИТУЦІЇ

Тотожна ситуація складається й перед матчем у швейцарському Цюріху, де зійдуться Звір зі Сходу (він же Ніколай Валув) та Воїн (Евандер Голіфілд). Інакше кажучи, 35-річний боксер із видатними габаритами і 46-річний ветеран із видатним списком звитяг. Тимчасовий чемпіон за версією Всесвітньої боксерської асоціації (WBA) і претендент, якого немає у Топ-15 її рейтингу.

Одностайно голосують за росіянина букмекери. Скептично налаштовані щодо колишнього чотириразового чемпіона світу ті, хто не бачив його торішньої сутички із Султаном Ібрагімовим. Нагадаю, що, попри солідний вік, американець поступився лише за очками, витримавши всі 12 раундів. Нео-

зброєним оком було помітно, що наприкінці зустрічі він навіть додав.

На запитання про моральний аспект справи — бити чи не бити «старого» — Валув відповідає, як навчив промоутер Дон Кінг. Мовляв, і зовсім Голіфілд не пенсіонер, а дуже й дуже сильний супротивник. Делікатно замовчуючи той факт, що менше місяця тому він разом із менеджерам сподівався на безславного Анджіа Голотю, при цьому уникаючи, зокрема, першого в рейтингу WBA австралійця Калі Мієна. Просто бій мав кров з носа відбутися не пізніше, ніж 20 грудня, й бути видовищним і для росіянина переможним.

Щодо атракціону, то він відбудеться гарантовано. А ось щодо підсумку я не був би категоричним. Валуву бракує трьох найважливіших складових: техніки, тактики і швидкості. Проти грамотних суперників він і досі працює ломом, а не прийомом. Голіфілд, навпаки, боець розумний: думаю, він має врахувати і суддівські симпатії, які не на його боці. Й тоді викладатиметься на двісті відсотків. ■

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

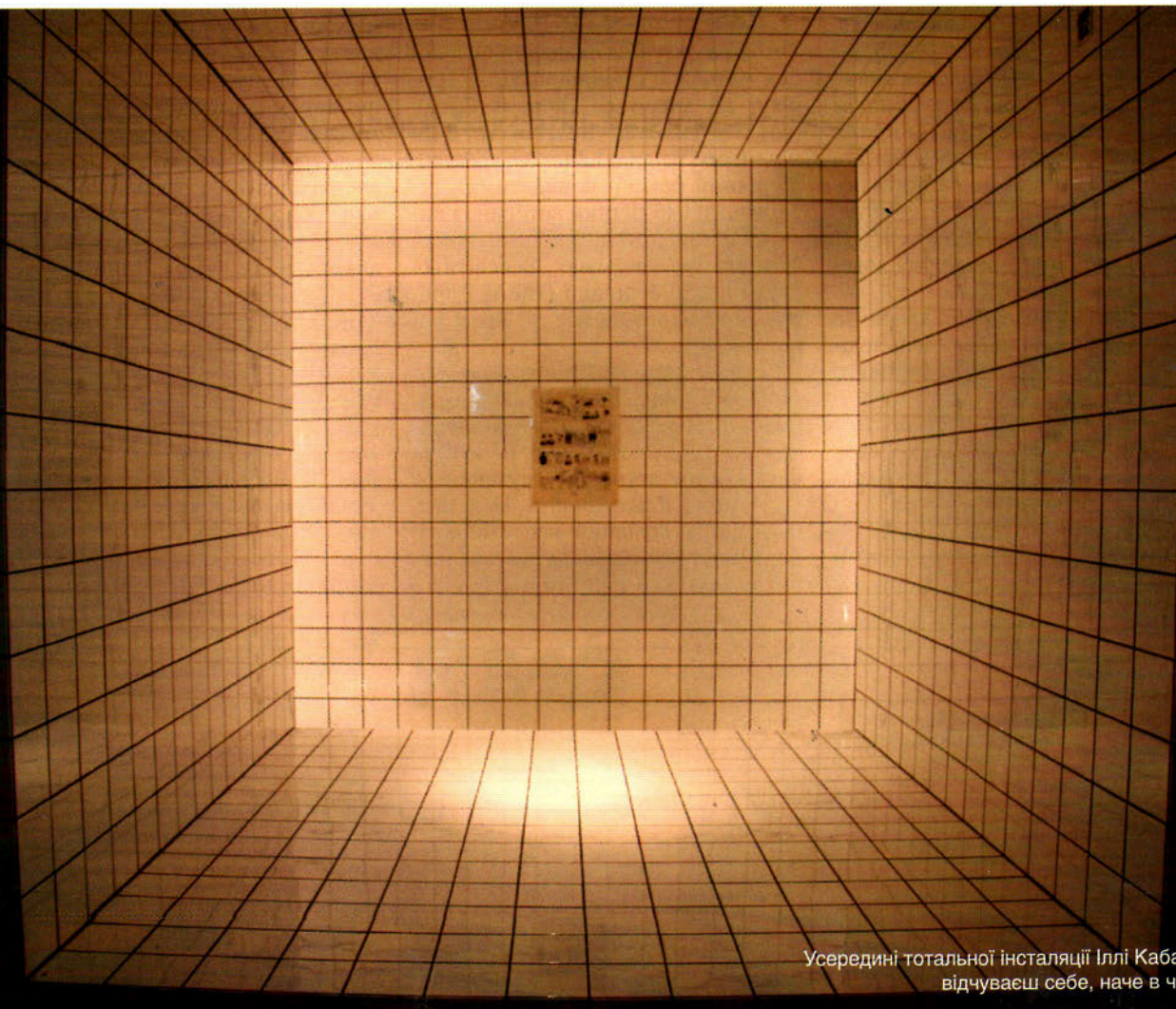
ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

MoMAфікація

Усередині тотальної інсталяції Іллі Кабакова відчуваєш себе, наче в череві

ФОТО: ЛАРИСА ДАНИЛЕНКО

АВТОР: Лариса Даниленко

Нью-йоркський Museum of Modern Art дає прихисток творам лише найвизначніших митців. Серед них – четверо наших

МоМА — це велетенський культурний організм, що справляє інопланетне, а в деяких випадках і цілком потойбічне враження. Величезна енциклопедія мистецтва, яка, на відміну від експозицій, працює без перерви навіть на Святе Різдва.

Водночас — утілення незбагненої мистецтвознавчої логіки. Чітко з'ясувати критерії відбору артефактів до тутешньої колекції не здатні навіть ті, хто цим займається. Пояснення в кураторських статтях і нотатках до експонатів своєю невідзначеністю нагадують відповіді на запитання «що таке харизма?»

ЗГОРИ ДОНИЗУ

Яскравий та амбітний, Музей сучасного мистецтва розташований у прозорій скляній «капсулі», яка робить важке манхеттенське небо трохи вищим і світлішим. Під дахом MoMA зібрано зразки найрадикальнішого мистецтва XIX — XXI сторіч. Його «жителі» — худож-

українців

ники з усього світу, які вплинули на ходу історії мистецтва, а то й — усього людства. Простіше кажучи, генії.

Розглядати експозицію зручніше, якщо рухаєшся музейними залами з шостого поверху на цокольний, а не навпаки. Такий напрямок забезпечує дивовижну панораму нижніх майданчиків і можливість роздивитися ключову роботу певного розділу не лише з обох боків, але й зверху.

Відсоток творів українців на квадратний метр МоМА помітно зростає, коли спускається з поверху на поверх. А починаючи з другого, співвітчизники трапляються приблизно раз на годину.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОДИНИЦЯ

На жаль, інсталяцій Іллі Кабакова в залах другого поверху музею згори не роздивишся. Їх розташували за високими дверима, що ведуть до галерей друкованої графіки й творів мистецтва XX—XXI сторіч. Кабаков народився в Дніпропетровську й час від часу (здебільшого в англійських інтерв'ю) називав себе українським митцем. У МоМА його подають під кумедним соусом — «американський митець, який народився в Росії».

«Якщо сприймати сучасне мистецтво як лінійку, то Малевич став би нульовою точкою відліку, а Кабаков — одиницею. Він номер один, у всякому разі, він із тих одиниць, кого, затамувавши подих, оглядають у галереях та музеях усього світу», — захоплено пише мистецтвознавець Вікторія Самсонова. З 200 інсталяцій, що їх за 70 років життя створив художник, в МоМА можна побачити п'ять. Дивляться на них справді всі. Як по писаному — надовго тамуючи подих.

Свого часу Кабаков вигадав новий термін — «тотальна інсталяція». Щоб зрозуміти, що й до чого, до неї треба зайти, трохи пожити всередині. За це і за вдалу спробу зіптити з радянського непотребу модель Усесвіту, Іллю Ка-

бакова полюбив черговий куратор музею.

За свою прихильність МоМА іноді пропонує митцям симпатичні суми. Попри це, автор «Комунальної квартири» та батько культурного концептуалізму не відповідає інституції тотальною взаємністю. Одразу після ювілейної московської ретроспективи художник відкрив власний музей на Лонг-Айленді — поруч із будинком, де він живе з родиною.

«Мені зараз важливо зруйнувати уявлення про те, що Кабаков — це завжди про комунальну кухню й ні про що інше», — бідається він. Насправді цікаво, що залишиться від великого та жахливого інсталатора, якщо його деміфологізація таки відбудеться. Щось підказує, що МоМА, якому безкінечно дорогі рефлексії на тему розваленого «совка», участі в експерименті брати не буде.

ІСТОРІЯ ХАРКІВСЬКОЇ ХВОРОБИ

Неподалік від інсталяцій Кабакова розташовано ще одну пострадянську спадщину українського походження — фрагмент «Історії хвороби» харківського фотомитця Бориса Михайлова. Фахівці музею щиро вважають, що Михайлов — «єдиний російський фотограф, який здобув Нобелівську премію для фотографів — шведську «Хазельблад».

Як не дивно, рідне місто і країна митця — «Харків (Україна)» чесно згадуються в анотації до роботи. Той факт, що Михайлов ніколи не приймав російського громадянства й до сьогодні має в Харкові квартиру, де буває кілька разів на рік, нікого не бентежить.

Михайлов постійно мешкає в Німеччині, але знімає лише вдома. «Я сприймаю Україну як частину пострадянського простору, — зізнається він. — Харків, згідно з моїми від-

ФОТО: ГАРИСА ДАНИШЕНКО

Полотно «Біле на білому» Казимира Малевича американські музейники розташували на білій стіні

Позувати для фотосерії «Історія хвороби»
Борис Михайлов запросив харківських бомжів

чуттями, — інтернаціональне місто. Та і я інтернаціональна людина. Мене цікавить, що тут робиться, як складається нове життя, як пов'язується зі старим — одне слово, різні поєднання, які я тут відчуваю краще, ніж в інших містах».

На переправі натуру не міняють. Мабуть, це саме той випадок. Для фотосерії «Історія хвороби» Михайлов залучив бомжів — вони погодилися позувати за невелику децидцію. Завдяки «постановочній імпровізації» складається моторошна картина

непроглядних злиднів, бруду та безнадійності.

МоМА фото Михайлова не купував — отримав від колекціонера Говарда Стейна. Але від подарунка не відмовився (а відмовляється музей часто й без зайвих пояснень) і знайшов творіві «Без назви» місце в своїй постійній колекції.

УСПІХ ПО-ОДЕСЬКОМУ

Двома поверхами нижче, в стильному цоколі, МоМА експонує різнобарвні «Мерилін» та ряди квітучих

Довідка

Museum of Modern Art

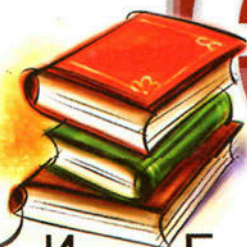
Музей сучасного мистецтва в Нью-Йорку заснований 1929 року. Наразі колекція нараховує більше ста тисяч артефактів. Засновник і перший директор МоМА Альфред Барр-молодший замислив цю культурну інституцію як відкриту структуру, що перебуває в постійному русі та пошуках. МоМА — одночасно науковий заклад, амбітна колекція та найкращий виставковий майданчик світу. Сім відділів музею постійно поповнюють свої колекції, переважно за рахунок меценатської щедрості. Приймаючи дарунок, музей не дає благодійникові жодних гарантій щодо розміщення художніх творів у своїх стінах та постійного їх збереження. МоМА легко продає експонати на аукціонах, якщо вважає це за потрібне. Куратори та директор мають право купити витвір автора, керуючись винятково власним смаком.

баночок «Кемпбелл-супу» від короля поп-арту Енді Воргола. Між ними — двері до кінозалів, де проходять нескінченні сеанси. Показують американський фільм «Калігула», радянську стрічку «Броненосець Потьомкін», відео Олександра Ройтбурда «Психоделічне вторгнення броненосця «Потьомкін» у тавтологічний галюциноз Сергія Ейзенштейна» й багато іншого.

Нас цікавить саме одесит Ройтбурд. Фільм — це реконструкція культового епізоду розстрілу на Потьомкінських сходах із не менш культової картини Ейзенштейна. Кіношні сцени змішуються з відео, яке Ройтбурд зняв на згаданих сходах 1997 року. Герої Ейзенштейна існують поруч із сучасними одеситами, історичні декорації — з реальними краєвидами Одеси.

Загалом цей витвір справляє сильне патологічно-клінічне враження. Особливо в тому епізоді, де солдати стріляють у митців та кураторів, а потім і в самого Ройтбурда. Автор має зв'язку голову і вдає, що грає на скрипці. Всі падають мертвими, хапаючись за різні місця своїх тіл. В одному з текстів, написаних у період першої демонстрації стрічки, Ройтбурд зазначив: «Справжня відданість мистецтву передбачає жертвну готовність поділяти його долю». ▀

Гарних свят!

К Н И Г А Р Н Я

МАГАЗИНИ МЕРЕЖІ:

м. Київ, вул. Лисенка, 3, (м. «Золоті Ворота»)

тел.: +38 (044) 235 88 54

м. Володимир-Волинський, вул. Ковельська, 6

тел.: +38 (03342) 2 19 57

м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 31

тел.: +38 (0342) 72 25 02

інтернет-магазин:
www.book-ye.com

сайт мережі: www.book-ye.com.ua

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Відеококтейль із трьох міфів – радянського, одеського та біографічного – вмить підкорив фахівця МоМА. «Повірте, я ніяких спеціальних зусиль до своєї розкрутки не докладав, – розповідає Олександр. – В успішності своєї роботи не винен... Так вийшло, що відеокуратор МоМА цілком випадково була в Одесі й побачила на виставці моє відео. Через деякий час мені зателефонували й запропонували продати роботу музеєві».

СУПРЕМАТИЗМ
УКРАЇНСЬКОЮ

Роботи супрематиста початку ХХ сторіччя Казимира Малевича музей придбав у його рідних. Під легкими, наче пір'я, полотнами чітко зазначено: «Казимир Малевич. Український художник». Після знайомства з «російськими» Кабаковим і Михайловим складається враження, що в МоМА про існування України лише несміливо здогадуються. Хоча чому б біографію Малевича так не конкретизувати: він народився й виріс у Києві, намалював багато портретів українських і польських селян, любив вишиті рушники та розмальовані глечики – має право.

Проте в МоМА про вишивки й глечики нічого не знають: автор «Чорного квадрата» тут зовсім не етнічний, а космополітично білий і пухнастий, як перший сніг. У музеї виставлено його картини періоду захоплення художника авіацією. «Біле на білому» – вражаюче полотно, в якому Малевич передав почуття польоту, традиційно не застосовуючи предметних зображень.

Митець вважав білий кольором нескінченності, піднесеності, намагався за його допомогою відшукати універсальну мову, яка позбавить глядача тортур матеріального світу. Малевич гостро переживав факт свого містечкового походження й за допомогою творчості йому кортіло зруйнувати поняття національного, провінційного, кланового. І зруйнував, але, мабуть, трохи перестарався: в МоМА він перестав бути євреєм, обернувшись стовідсотковим українцем.

«Це метафізична помста, – вважає мистецтвознавець Тетяна Ватсон. – Кара небесна за диявольський «Чорний квадрат». Фахівець, звісно, жартує. Але в кожному жарті є лише частка жарту. ■

Велике творче Яблуко

ІДА ВОРС
художник, журналіст-концептуаліст

Про Нью-Йорк як столицю світу зафіксовано стільки історичних фактів і ходять стільки чуток, що навіть лячно туди їхати. А раптом спіткає глибоке розчарування через завищені сподівання? Знаєш, як воно буває: обіцяють райський фрукт, а в реаліях виявляється просто яблуко. Але його образ – Великого Яблука – неймовірний за значущістю окремих мистецьких шедеврів. І він повсякчас плакається й підживлюється зацікавленими особами.

Я давно вже не використовую телевізор як джерело новин – лише як домашній кінозал. Серіали не терплю, за одним винятком. Уже кілька сезонів із захватом дивлюся одну й ту саму довжелезну сагу «CSI: місце злочину» від Джеррі Брукгайма. Це принципово інший рівень виробництва телевізійних опусів – рафінований естетський продукт.

Одна з частин цього серіалу – «CSI: Нью-Йорк». Ось де автори зі смаком закопалися в нутроці міста, що ніколи не спить. Глянцевий, божевільний, брудний Нью-Йорк – це суцільний театральновиставковий майданчик. Тут навіть страхітливі, часом мака-

бричні злочини, які розслідує група хвацьких криміналістів, виглядають, немов законна частина мистецького процесу під гаслом «Таке могло трапитися лише у Нью-Йорку».

Креативність міста кінематографічними засобами доведена до абсурду. Здається, автори відверто тішаються, згущуючи фарби й вигадуючи карколомні сюжети. Іноді реальний профіль міста обертається витонченою автопародією. Та головне – команда Брукгайма перетворює мегаполіс на столицю світового contemporary art'у. І тому нутроці жертви крупним планом не виглядають бридко й огидно. Естетичне завжди переб'є фізіологічне. Адже купують люди голови мертвих тварин від Демієна Хьорста, і нічого.

Це тільки в Нью-Йорку труп, вкритий естетичними письменами, що проявляється в ультрафіолетовому світлі, сприймається як арт-об'єкт, котрий миттєво перетворює покійницю на ошатну галереїну експозицію. Це лише нью-йоркські пересмішники спромоглися зробити з копірвання на місці злочину хепенінг. Уже сама дислокація дійства натякає на елітарне мистецтво. Коли у Центральному парку сонячним зимовим днем навколо художньо розкладеного тіла небіжчика криміналісти знімають відбитки слідів у снігу, заливаючи їх різнокольоровим гелем, камера не в змозі втриматися на місці. Вона підіймається і зверху дає панораму цієї радісно-провокаційної інсталяції, на яку перетворюється місце злочину. Оплески.

Одразу й беззаперечно віриш детективові Маку Тейлору, який каже молодшому колезі: «Ми служимо найвеличнішому в світі місту». Напевне, так воно і є. Місто, що фактом свого існування породжує такі фантазії, заслуговує на високі слова. А тому, мабуть, не треба нікуди їхати, щоб відвідати, приміром, Музей сучасного мистецтва у Нью-Йорку чи нарватися на техно-вечірку в метро. Не руйнуйте міф, дивіться «CSI».

Класика це клас

за ініціативи Міністерства культури і туризму України
Державна агенція промоції культури України

генеральний медіа партнер **Тижень**

проект залучення інституції громадянського суспільства до підтримки культури

Львів, Вінниця, Житомир, Київ >>> 3-19 грудня 2008

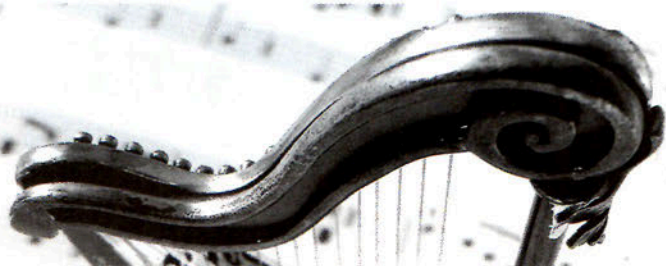
Де взяти гроші на культуру?

Чому для українських мас-медіах українська культура «не формат»?

Як зупинити еміграцію наших митців?

семінари / круглі столи / громадські дискусії

детальна інформація на сайті // klasyka.frendid.com

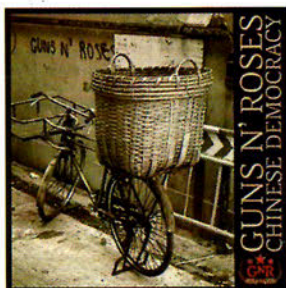
CD

І дочекалися

Після тривалої перерви хард-н-хеви-гурт Guns N' Roses («Гармати й троянди») знову на коні. У серпні музиканти побували на літній Олімпіаді у Пекіні, а потім написали пісню з такими словами: «Якщо ваша Велика китайська стіна розгойдується, не шукайте винних, звинувачуйте себе». І далі — римований перелік порушень прав людини в Піднебесній. Звісно, після виходу цілого альбому під назвою-оксюмором Chinese Democracy («Китайська демократія») влада мусила якось відреагувати. У заяві МЗС Китаю йдеться про «злісні напади» на країну з боку американської команди, якій відніні зборюючи перстияти кордоши держави, а їхній музичний пасквіль наказано терміново вилучити з торговельних мереж.

Дуже зручно, як для реінкарнації, по суті, аполітичних рокерів. З 1993-го фронтмени Ексл Роуз і Слеш розбрелися по сольних проектах. Успіху досягнув тільки Слеш у складі «Вельвет револьвер». Підстаркуватим зіркам явно не спалося через триумф диска «Апетит до руйнування» — наприкінці 1980-х хіти цього альбому перетворили міцних середняків на провідну групу хард-н-хеви-стилю. Нова робота, за задумом авторів, має символізувати урочисте повернення Guns N' Roses. В оформленні буклета використали картину «Червона зірка» художника-дисидента з Пекіна Ши Ліфена та фотографії озброєних до зубів вояків на тлі хмарочосів Гонконгу. Гадаю, що після такої гучної пригоди попит на «китайську демократію» у світі лише зростатиме.

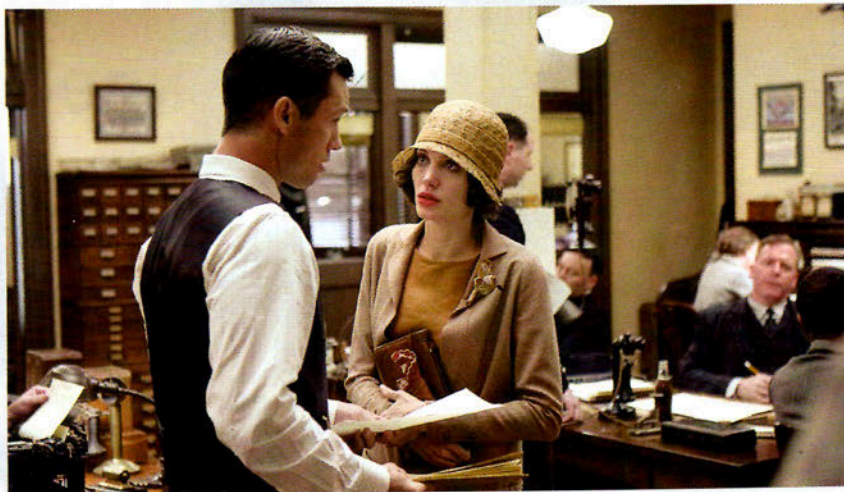
Олександр Євтушенко

Guns N' Roses. Chinese Democracy. — Geffen, 2008.

КІНО

Мати-героїня

Клінт Іствуд, вочевидь, націлився на третього «Оскара» за режисуру. Психологічна ретродрама із соціальним підтекстом «Підміна» має всі шанси сподобатися членам американської Академії кіномистецтв. Сценарій фільму ґрунтується на реальних подіях: матеріали для екранізації відшукали в муніципальних архівах Лос-

Анджелеса 1920-х років. У молодій телеграфістці Крістін Коллінз (Анджеліна Джолі) зник дев'ятирічний син, а за півроку поліція повернула їй іншого хлопчика. Розгублена мати марно намагалася довести помилку правоохоронців. Після насильного ув'язнення у психлікарні вона дізналася, що її дитина стала жертвою се-

ВИСТАВКА

Терапія карнавалом

Українські митці готуються до зимових карнавалів задалегідь. Місце зустрічі — вулиці Венеції. Дата — лютий 2009 року. Виставка «Венеційські мотиви», або «Химери острова Лідо», яка триває в галереї «Парсуна», підбиває підсумки підготовчого етапу. Десять найкращих львівських майстрів України отримали однакове завдання — вигадати свій символ міста і маскараду. Проте їхніх витворів виявилось замало, щоб карнавальною атмосферою наповнити весь простір експозиційної зали. Тож до співпраці запросили ще й худож-

ників Леоніда Берната та Ольгу Соловйову. Роботи створювалися не під замовлення, але в концепцію вписалися за простою. Левкаси Берната далекі від традиційних зразків. Завдяки тонким візерункам, якими митець покриває майже всю площину, важкі дошки стають легкими, немов шовк. А живопис Соловйової нагадує низку перлів, у якій кожне полотно-перлина наповнене рожево-сірим казковим світлом.

До 22 січня
Галерея «Парсуна»
(Київ, вул. Хорива, 43)

Ася Трошина

КНИГА

На вістрі сатири

рійного вбивці. Втративши все, жінка оголосила юридичну війну корумпованим чиновникам і «копам». За допомогою журналістів і місцевого пастора, якого у стрічці зіграв Джон Малкович, їй вдалося організувати невеликий громадський рух. Анджеліна Джолі погодилася втілювати роль Крістін, щойно прочитала сценарій. «В образі цієї жінки я намагалася відтворити риси своєї матері. Вона була спокійною людиною, але якщо йшлося про інтереси її дітей, миттєво перетворювалася на левицю», — розповіла актриса. Джолі з постійно заплаканими очима з усіх сил намагається викликати у глядачів співчуття. Однак скрупульозному Іствуду цього замало. Він повільно «добиває» публіку мінімалістичними декораціями: сірими пейзажами міста, крупними планами облич, тривожною музикою. І останній удар по нервах — відкритий фінал, який залишає більше запитань, аніж відповідей.

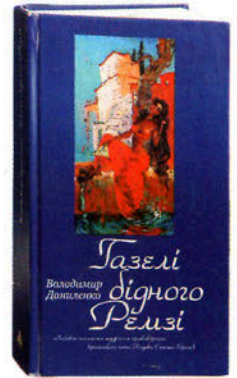
У кінотеатрах України
з 4 грудня

Наталія Петринська

Роман Володимира Даниленка «Газелі бідного Ремзі» написано в рідкісному для укрсучітї жанрі сатири. Головний об'єкт висміювання — рудий президент країни, за доби правління якого безвісти зникають журналісти, а сам він найбільше боїться відставки. Тому, звернувшись до ворожки, із потойбіччя викликає на допомогу кримського хана Хаджи Селіма Герая I — він володарював наприкінці XVII століття й чотири рази був скинутий з престолу. Досвідчений політик і вправний поет, який творив під псевдонімом Ремзі, має стати особистим нишпоркою можновладця. Він мандрує країною, заглядаючи в такі закапелки, куди нога гаранта Конституції ніколи не ступить, — у діапазоні від Бугаївки до Нью-Орлеана. Хан по-дитячому щиро переймається незрозумілими йому реаліями, чесно доповідає про побачене й пише листи кожній із 40 жінок свого гарему. Сповнений східними арабесками й риторичними зворотами цей епістолярій,

власне, і є «Газелями бідного Ремзі». Загалом роман справляє двоїсте враження. До переваг можна зарахувати влучні спостереження автора щодо особливостей української ментальності й характеристик окремих осіб, що переважно вони групуються в розділах на початку тексту. Бо чим далі в ліс, тим більше бажання письменника досягнути неосяжне аж до продажу зброї за кордон і буквалізації метафори про ведмедів, які труться спинами об земну вісь. Пригоди Ремзі закінчуються з Помаранчевою революцією. Він їде до рідного Криму шашликами торгувати, а ми залишаємося під враженням: якби в книжці йшлося про події після 2005 року, вона звучала б гостріше.

Вікторія Поліненко

Володимир Даниленко
Газелі бідного Ремзі. —
Л.: Піраміда, 2008.

ТЕАТР

Замість коханців — танці

Коли актори не вміють грати кохання, вони його танцюють. Інколи співають, якщо є голоси, а якщо немає, то їм ставлять фонограму. Так сталося і з виставою «Ассо та Піаф» за п'єсою сучасного українського драматурга Олега Миколайчука-Низовця. На постановку цього тексту молода режисерка Юлія Гасиліна отримала президентський грант, хоча режисером і сценографом у програмці зазначений актор театру імені Івана Франка Тарас Жирко. Гасиліна ж відповідає за якусь сценічну адаптацію (режисури? п'єси?). А в семи няньок, як відомо, дитя без нагляду. «Дитям» у нашому випадку є кохання між французькою співачкою Едіт Піаф (Оксана Батько) та Реймоном Ассо (Євген Нишук), автором пісень, які й зробили її відомою. У Піаф коханців не бракувало, Ассо — один із перших. На його долю випала невдячна, але така улюблена

чоловіками роль Пігмаліона. З вульгарної, неосвіченої вуличної шансонетки він ліпив жінку своєї (і не тільки) мрії. Але чому для того, щоб передати незугарність героїні, актрисі треба було використовувати клоунську пластику а-ля Полунін — запитання до семи няньок. І взагалі з вистави складно зрозуміти, чим же та Піаф-горобчик могла зачепити чоловіка за живе, щоб він заради неї ризикував репутацією, сім'єю та здоров'ям. Водночас й акторові некомфортно зображувати кохання в штаних, які за кроєм нагадують фарти офіціанта з металевими застібками-змійками внизу цієї чудернацької моделі. Так і чуєш голос із відомої комедії «брюки превращаются...». Зрештою, жодних перетворень і не відбулося,

бо й сам драматург примудрився кохання в цій любовній історії залишити поза дужками.

Майстерня театрального мистецтва «Сузір'я»
(Київ, вул. Ярославів Вал, 146)

Наталія Шевченко

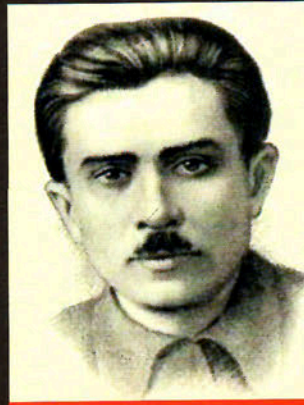

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

ЛІТЕРАТУРА

ДЖАЗ

ВТЕЧА З ОФІСУ

ГРАФІКА, ЛАЙТ-БОКСИ Виставка Анатолія Слойка «Неусвідомлене офісне мистецтво» – результат своєрідної арт-терапії. Художник створював цей проект швидше для себе, ніж із розрахунком на глядачів. Понад те, він не переймається тим, чи буде це зрозуміло або цікаво іншим. Його виставка – чисте мистецтво (як переконує митець) і матеріал для психоаналітичних досліджень (як видно неозброєним оком). Погарувавши деякий час «від дзвінка до дзвінка», Слойко тепер точно знає найкращий спосіб звільнення від гнітючої атмосфери контори. Мистецтво, навіть якщо це прості каракулі на клаптику паперу, допомагає миритися з багатьма речами, зокрема й з таким несправедливим явищем, як робочий день. Аби проект виглядав повноцінним, самовпевнений художник розбавив свої замальовки елементами contemporary art'у – відеоінсталяцією і лайт-боксами.

До 28 грудня

Галерея «Мистецький Арсенал» (Київ, вул. І. Мазепа, 28)

РЕТРОСПЕКТИВА

До 140-річчя Івана Труша розгорнуто експозицію зі 140 полотен художника – від студій наприкінці XIX століття до останнього полотна, написаного 1941 року. Особливу увагу – роботам, які відвідувачі побачать уперше, а також портретам його сучасників Михайла Грушевського та Івана Нечуя-Левицького.

3 13 грудня

Національний музей імені А. Шептицького (Львів, пр-т Свободи, 20)

НЕВІДОМІ

РЕКОНСТРУКЦІЯ Диригент Богодар Которович тримає курс на реанімацію у київських залах європейських класичних шедеврів. У цьому йому допомагають повний склад Державного камерного ансамблю «Київські солісти» та скрипалі Кирило Шарапов і Тарас Яропуд. Партитури творів XVIII століття для сучасного камерного оркестру адаптував органіст Валерій Михайлюк під час роботи у Бахівському архіві НБУ ім. Вернадського (в ту щасливу пору, коли архів ще не повернули на історичну батьківщину). Тож маємо те, що маємо: Шарапов і Яропуд розіграють на двох Сонату Вільгельма Фрідемана Баха, відомого як гальський Бах. У виконанні оркестру прозвучить загадкове Valetta майже міфологічного Томаса Альбіоні. Альтисту ж Олександр Лагошні дістався Концерт Ігнаціо Мара – про останнього знаємо лише те, що він був композитором.

17 грудня

Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

УВЕСЬ ЛЯШЕНКО

Національний симфонічний оркестр і диригент Володимир Сіренко беруться за репрезентацію творчості одного з найповажніших композиторів старшого покоління Геннадія Ляшенка. На публіку чекають три інструментальні концерти з блискучими солістами Наталією Ізмайловою, Іваном Кучером, Богданом Півненко.

15 грудня

Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

ВІЧНО ЖИВИЙ

ХВИЛЬОВИЙ На думку засновників культурного порталу «Виделка», одному з лідерів українського літературного процесу 1920-х років Миколі Хвильовому сьогодні приділяється надто мало уваги. У межах проекту з реактуалізації нашого спадку «Виделка» запрошує всіх охочих стати учасниками події під назвою «День народження Хвильового». Основна частина програми – інсценування творчого вечора ВАПЛІТЕ, де ролі представників тодішнього мистецького покоління виконуватимуть сучасні українські поети. Задля збереження інтриги їхні імена організатори вечірки тримають у таємниці. Окрім цього, заплановано читання творів іменинника, виконання пісень на його ж тексти, перегляд фільмів «Танго смерті» (за повістю «Санаторійна зона») та «Вальдшнепи» (за однойменним романом).

13 грудня

Київська область, с. Клавдієве, вул. Короленка, 2 (зустріч об 11.00 на платформі ст. м. «Академістечко»)

МЕГАВІРА

Авторка книжки «Два мегабайти віри» Марія Штельмах за фахом телесценарист. Тому нічого дивного, що в її романі біблійні персонажі поведуться, немов герої серіалів. Нестандартне зображення цих істот – не єдині пост-модерні вихилися. Презентація нової книжки – чергове шоу від авторки, якій підіграватимуть гурти Poster & Фарбований лис.

16 грудня

Арт-клуб «44» (Київ, Хрещатик 44б)

ЛЬВІВ – КРАКІВ

ПРОЕКТ Левова частка фанів команд Shockolad + PL та Vogna Kicinska Jazz Project владає у джазову нірвану далеко на захід від столиці – у Львові та Кракові. Тож тригодинний музичний проект «Львівська площа» для киян підніме завісью таїни над цими талановитими музикантами. Номер один – краків'янка Богна Кіцінска недовго вагалася між скрипкою та співом й наразі вільно імпровізує у вокальній техніці скету. Специфічне інструментальне звучання її голосу відзначили на кількох міжнародних фестивалях. Номер два – львівська група Shockolad у солодких мандрах на стипендії Gaude Polonia тісно зійшлася з польськими контрабасистом і трубачем, після чого додала до своєї назви «+» та остаточно перейшла до синтезу рідних коренів із польським досвідом. Усі ці діючі особи тишитимуть слухачів джазом, фолком, електронікою та драм-н-бейсом.

14 грудня

Будинок художника (Київ, Львівська площа, 1)

СВІНГ І ДЖАЗ

Біг-бенд Кіма Назаретова у рідному Ростові-на-Дону називають не інакше як місцевим аналогом оркестру Гленна Міллера. Ця репутація успішно поширюється й на сусідні держави, про що красномовно свідчить нинішнє турне містами Східної України. За пультом оркестру в Харкові – нащадок джазових традицій, майстер синкоп і свінгу Пьотр Назаретов.

12 грудня

Обласна філармонія (Харків, вул. Римарська, 21)

ТЕАТР

ФЕСТИВАЛЬ

КІНО

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

DJ PIERRE

Чиказький піонер стилю acid відіграє спеціальний сет на першій вечірці із серії CTSound.

12 грудня. Клуб Cinema (Київ, вул. Ентузіастів, 1)

ВІКЕНД У КАННАХ

Показ французьких фільмів, відзначених нагородами Каннського фестивалю: «Клас», «Великі», «Версаль», «Ельдорадо», «Подорож до Піренеїв», «Кабінети Господа».

12–14 грудня. Кінотеатр «Київ» (Київ, вул. В. Васильківська, 19)

NU JAZZ AFTERPARTY

Виступ формации Mamanet, яка стала відкриттям цьогорічних фестивалів «Джаз Коктебель» і «ГогольFest».

13 грудня. Бар Gung'ю'bazz (Донецьк, б-р Шевченка, 3)

МЕТАЛ

Український метал, дез і треш від сімферопольського Nexus, харківського Starving Souls та криворізького The Burned Up.

13 грудня. Рок-клуб «БаЗа» (Кривий Ріг, Сампсонівський пр-т, 37)

BLACK ROCK MUSIC FEST

Міні-фестиваль, де звучатимуть композиції гуртів Dart, Pandah, Samati, «Кальдера» та «Аварійний вихід».

14 грудня. «Рок-кафе» (Дніпропетровськ, набережна Перемоги, 106а)

«ТЕАТР 19»

Гастролі харківського колективу з виставами «Жулія славлю!» за комедію Миколи Куліша та «ЧМО» за п'єсою Володимира Жербецова.

15–16 грудня. Молодий театр (Київ, вул. Прорізна, 17)

«НАЦІЯ-НАРАЦІЯ»

Обговорення розвідки Олександра Пронкевича «Нація-нарація в іспанській літературі доби модернізму».

16 грудня. Офіс програми академічних обмінів імені Фулбрайта (Київ, вул. Грушевського, 4)

ЛІРИКА

Блюзові композиції та театральна імпровізація у виконанні учасника гурту 5'Nizza, актора і поета Сергія Бабкіна.

18 грудня. Арт-кафе «Победа» (Одеса, вул. І рецька, 25)

«ЩАБЛІ ІСТИНИ»

На живописних полотнах Віталія Алікберова зафіксовані та опоетизовані буденні предмети та явища.

До 20 грудня. Галерея «Да, да, да» (Одеса, пров. Семафорний, 4т)

РІЧНИЦЯ

ІМЕННИ «Арабески» запрошують на святкування свого дня народження. За плечима колективу — шлях у 15 років та експериментальні постановки за творами переважно українських письменників, зокрема «Шлях до загірної комуни» за творами Миколи Хвильового, «Кращого сонця ніде нема» за поезією Василя Симоненка, «Байки Харківські» за текстами Григорія Сковороди. Й останні роботи, лібрето до яких написав Сергій Жадан, — «Весело Різдва, Ісусе» та «Радіошансон («Вісім історій про Юру Зойфера»)». Актори покажуть уривки зі спектаклів, представлять добірку саундтреків із тих музичних акцій, у яких брали участь, а також колаж відеофрагментів життя бездомного, але живого театру. Також глядачі матимуть можливість поставити запитання учасникам «арабескового» процесу й почути ширшу оповідь про історію театру та його супутні проекти.

13 грудня

Театр «49-ти» (Харків, зустріч біля синагоги о 18.30, вул. Пушкінська, 12)

НЕЗГОДНИЙ

Дмитро Богомазов у своєму театрі «Вільна сцена» поступився місцем режисеру Євгену Курману. Та генеральна лінія — сценічні дослідження смерті в усіх її проявах — залишилися незмінною. Для нових вправ у темі обрано п'єсу Альбера Камю «Непорозуміння», в якій ідеться про бунтівника, який заперечує будь-які моральні норми.

13–14 грудня

«Вільна сцена» (Київ, вул. Гончара, 71)

ВСІ СВОЇ

ВЕЧІРКА Грудневий фестиваль у Севастополі — спроба розібратися у стильових віяннях місцевої рок-сцени. Адже зібрати до купи прогресивні кримські гурти вдається нечасто. Концерт розпочне виступ місцевого колективу «Jazz Диліжанс». Назва цієї формации натякає на одне, та насправді хлопці змішують панк із регі й влаштовують на сцені авангардні перформанси. Головна фішка ще одного учасника сейшну — гурту «СенСімілья» — серйозні тексти та мелодійні гітарні соло. А музика «Северного Скіта» з Євпаторії розрахована на тих, хто любить традиційний російський рок. Їхні земляки — альтернативна група «Наобум» — здатні потішити ширше коло меломанів, оскільки музиканти прибудилися поєднати у своїй творчості рок, реп, фанк, диско і панк. А ялтинські колективи SweetMarty та «Вне конкурса» тягнуть до класичного року з використанням високого жіночого вокалу.

13 грудня

Клуб «Імпульс» (Севастополь, вул. Вакуленчука, 29)

КАВЕРЗНИКИ

«Люди не повинні втрачати почуття гумору», — наголошують організатори фестивалю анімації та карикатури «Каверза». Помандрувавши світом, імпреза повернулася до Львова. Цьогоріч її конкурсна частина присвячена тематиці Євро-2012. Під час фінального паті публіку розважатимуть анімаційними фільмами та виставою Амоге театру «Клітка».

14–15 грудня

Клуб «Пікассо» (Львів, вул. Зелена, 88)

ЗУПИНКА

РИМЕЙК Фільм «День, коли земля зупинилася» режисера Роберта Вайса вийшов на екрани далекого 1951 року. У стрічці йшлося про інопланетянина, який прибув на Землю з вимогою негайно припинити всі війни та попередженням, що в разі невиконання цього ультиматуму планету доведеться знищити, оскільки вона є точкою нестабільності у Всесвіті. Колишній держсекретар США Колін Пауелл стверджує, що цей фільм і наштовхнув Рональда Рейгана на роздуми про відмінності між США та СРСР, які «втраять будь-який сенс у випадку зіткнення з інопланетною загрозою». Римейк фільму 2006 року осучаснений за допомогою спецефектів та зміни теми. Сюжет базований на екологічній проблематиці, тож інопланетян тепер турбує не політика, а глобальне потепління. Режисером сучасної версії «Дня, коли земля зупинилася» виступив фахівець із хоррору Скот Дерріксон, у головній ролі — Кіану Рівз.

У кінотеатрах України з

11 грудня

ЛЕГЕНДА №2

Продовження епопеї про французького гангстера Жака Меріма (Венсан Кассель). Друга частина діалогі «Ворог держави №1. Легенда» оповідає про розквіт кар'єри блискучого грабіжника банків і його легендарну смерть від нібито 19 куль поліцейських. «Якби існували фільми лише про Діда Мороза, нам було б дуже нудно», — так актор виправдав романтизацію його героя.

У кінотеатрах України з

11 грудня

СОБАКА, ЯКИЙ ВИВ О пів на третю ночі в сусідів зверху завив собака. Майже за Стефаником — сильно і страшно, але аж ніяк не коротко. Одразу ж угорі загунали кроки: господарі, вочевидь, намагалися утихомирити пса. Судячи з того, що виття періодично переривалося скавучанням та ображеним гавкотом, у хід ішли радикальні аргументи. Але через кілька хвилин мовчанки виття починалося знову. І так майже годину. Я думаю, що в собаки, який виє серед ночі, є для цього цілком поважні причини — з його собачого погляду. А от людей, які заводять псів у крихітних «готельках», створюючи безліч проблем і собі, й сусідам, я не можу зрозуміти в принципі. ■

▲
**СЕРГІЙ
ЛУК'ЯНЧУК**

▼
**НАТАЛІЯ
ВАСЮТИН**

ТРАНСПОРТНЕ Уже кілька тижнів, як діють підвищені штрафи за порушення ПДР. Зокрема, й за зупинку маршруток у неналежному місці. Проте до цього часу зазедве не щодня я маю нещастя спостерігати сварки між пасажирами та водіями. «Зупиніть на світлофорі», «за рогом», «біля отого кіоска», — вимагають пасажирки. На лаконічне «ні» обіцяють дзвонити начальству або в мерію. Мене завжди дивує, якщо ти не каліка та не з величезними валізами, то хіба ж так важко пройти зайві 100 метрів. Але я не захищаю водіїв, бо до них теж маю претензії. Ну, якщо вам забороняють зупинятися, де заманеться, то зупиняйтеся хоча б на зупинках. Але ж ні, вони таки не можуть натиснути на гальма, допоки не почують волаання: «Агов! Зупинка!». ■

NATO IT'S ME Якщо будете в Брюсселі та з якоїсь причини шукатимете штаб-квартиру НАТО, готуйтеся до захопливого квесту. Передумови: ви стоїте в самому центрі міста й знаєте, що до НАТО можна дістатися автобусом №65. Де він зупиняється, невідомо. Звертаємося до перехожих: «Як доїхати до НАТО?». З десяток наших респондентів знижують плечима й навіть після розшифровки аббревіатури щиро відповідають: не знаємо такої організації. Дивно, але ж в Україні її знають усі! Майже двогодинні пошуки слідів НАТО в Брюсселі завершуються феєрично. Водій автобуса №65 арабської зовнішності на запитання, чи дістанемося ми штаб-квартири, радісно відповідає: «Yes! NATO it's me». ■

▲
**АННА
БАБІНЕЦЬ**

▼
**МАРІЯ
СТАРОЖИЦЬКА**

ПРОСУНУТИЙ ЖЕБРАК На Хрещатику стояв хлопець із плакатом: «Подайте грошей на нову відеокарту ATI RADEON 4850x2», усміхнений такий. Я й собі усміхнулася, пройшла далі — не зачепило. А мій супутник зауважив, що він би від такої відеокарти не відмовився, бо має значно простішу, але якусь децидцію кинув — напевне, із все-світньої солідарності просунутих користувачів. Можливо, це і є метод — якщо в часи економічної кризи спроби збирати гроші в Інтернеті не мають успіху, то можна вийти і на вулицю. Хоча, мабуть, новітній жебрак одразу вирішив, мовляв, коли гроші просити не на хліб, а на знаряддя праці, в нього є шанс. А перехожі відчують, що криза, напевне, ще не дуже важка. Або з неї знайдуть вихід саме представники комп'ютеризованого покоління. ■

НЕСЕРЬОЗНІ УКРАЇНЦІ Синьо-жовтий прапор я вперше побачив у молодшій школі в підручнику з української літератури. На ілюстрації було зображено, як червоний командир Щорс героїчно кидає гранату в машину з петлюрівцями, які кудись їдуть під державним прапором УНР. Цікаво, що в радянських книжках практично всіх учасників громадянської війни — білих, інтервентів, навіть басмачів — показували як серйозних суперників «молодої Республіки Рад». А от петлюрівець завжди був персонажем анекдотичним — червононосий алкоголік: в одній руці гвинтівка, в іншій — пляшка самогону. На щастя, зараз **Тиждень** у серії військово-історичної реконструкції повертає нам справжній образ героїв визвольних змагань. ■

▲
**ДМИТРО
ГУБЕНКО**

▼
**АНАТОЛІЙ
БОНДАРЕНКО**

АНЕКДОТ З ІНТЕРнету Прочитав на одному з улюблених сайтів. Екс-сенатор, мати якого біла, а батько темношкірий, став лідером країни. У спадщину від попередника йому дісталася економіка, що падає, та провальна військова кампанія на Близькому Сході, зокрема, на території Іраку. З початком вступу на посаду він почав проводити масштабні реформи. Звали його не Барак, а Септимус. Септимус Северус, і був він імператором Риму близько 2000 років тому. Спершу він вирішив проблему з Іраком, потім розпочав серію значних будівельних проєктів, переміг корупцію в уряді, збільшення податки, щоб підвищити зарплати у війську. Це, зрештою, призвело до гіперінфляції, що була не останнім чинником занепаду Римської імперії. Цікаво, це смішний історичний анекдот чи повчальний? ■

ПЕРШИЙ. УКРАЇНСЬКИЙ. ІНФОРМАЦІЙНИЙ.

Ліцензія НР з питань телебачення та радіомовлення НР №1202 від 01.12.2003 р.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ

www.5.ua

5

УВЕСЬ СПЕКТР НОВИН

Екскурсії по Києву Тури вихідного дня

ЕКСКУРСІЙНЕ
БЮРО ★★★★★

УКРАЇНА ДЛЯ ВАС. З ЛЮБОВ'Ю

Тел.: +38 (099) 55 000 00
+38 (044) 22 777 78
www.primetour.com.ua

Ліцензія
туроператора
АВ №349460
Від 31.08.07